

PROFIL

SPOŁECZNO-GOSPODARCZY

POWIATU CIESZYŃSKIEGO

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

Kraków, styczeń 2001 r.

SPIS TREŚCI

1 CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	4
2 ŹRÓDŁA DANYCH WYKORZYSTANYCH W ANALIZIE.....	4
3 WARUNKI NARURALNE.....	5
3.1 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	5
3.2 PRZYRODA.....	5
3.3 KLIMAT.....	5
3.4 SUROWCE MINERALNE.....	6
3.5 GLEBA.....	6
3.6 WODY.....	7
4 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	8
4.1 POWIERZCHNIA I UŻYTKOWANIE TERENU.....	8
4.2 POWIERZCHNIA NIERUCHOMOŚCI NIEZABUDOWANYCH PRZEZNACZONYCH POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA.....	9
4.2.1 Przeznaczenie gruntu – PS.....	9
4.2.2 Przeznaczenie gruntu – UC.....	10
4.2.3 Przeznaczenie gruntu – RS.....	11
4.2.4 Inne przeznaczenia o charakterze komercyjnym.....	11
5 CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNA	13
5.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA.....	13
5.2 STRUKTURA ZATRUDNIENIA LUDNOŚCI	15
5.3 BEZROBOCIE	16
6 INFRASTRUKTURA KOMUNALNA.....	21
6.1 SYSTEM WODOCIĄGOWY.....	21
6.2 KANALIZACJA I OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW.....	22
6.3 GOSPODARKA ODPADAMI.....	25
6.3.1 Obecny stan gospodarki odpadami.....	25
6.3.2 Składowiska odpadów.....	25
6.3.3 Nielegalne wysypiska odpadów.....	26
6.3.4 Inne odpady.....	26
6.4 INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA.....	27
6.5 CIEPŁOWNICTWO.....	27
6.6 SIEĆ GAZOWA.....	27
6.7 TELEKOMUNIKACJA.....	28
7 OCHRONA ŚRODOWISKA.....	30
7.1 STAN SANITARNY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.....	30
7.2 STAN ZANIECZYSZCZENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH.....	32
7.3 STAN ZANIECZYSZCZENIA GLEB	32
7.4 HAŁAS KOMUNIKACYJNY I PRZEMYSŁOWY.....	32
7.5 SZKODY GÓRNICZE	33
7.6 ZAGROŻENIA EKOLOGICZNE.....	33

8 TRANSPORT I KOMUNIKACJA.....	35
8.1 SIEĆ DROGOWA.....	35
8.2 INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA.....	38
8.3 LINIE KOLEJOWE I INNE ŚRODKI TRANSPORTU.....	38
9 INSTYTUCJE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.....	40
9.1 OPIEKA PRZEDSZKOLNA.....	40
9.2 SZKOLNICTWO PODSTAWOWE.....	40
9.3 SZKOLNICTWO PONADPODSTAWOWE.....	41
9.4 OCHRONA ZDROWIA.....	45
9.5 OPIEKA SPOŁECZNA.....	46
10 GOSPODARKA MIESZKANIOWA.....	49
10.1 ZASOBY MIESZKANIOWE.....	49
11 TURYSTYKA, SPORT I WYPOCZYNEK	51
11.1 ZABYTKI	51
11.2 KULTURA.....	54
11.3 TURYSTYKA, REKREACJA I SPORT.....	56
12 PODATKI LOKALNE.....	60
13 FINANSE PUBLICZNE	
.....	62
ROLNICZA PRODUKCJA ROŚLINNA I ZWIERZĘCA.....	65
14 DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA.....	68
14.1 STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH	68
14.2 INSTYTUCJE, IZBY, ZWIĄZKI PRZEDSIĘBIORCÓW	71
14.3 PLANOWANE PRYWATNE INWESTYCJE	72
14.4 NIEZAGOSPODAROWANY MAJATEK.....	74
14.5 RUCH GRANICZNY.....	76
15 ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA.....	78

1 CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Celem niniejszego opracowania jest określenie stanu zasobów powiatu cieszyńskiego, warunkujących jego rozwój a w szczególności rozwój gospodarczy. Przedstawienie, scharakteryzowanie danych i zjawisk, które znalazły się w opracowaniu dostarczy podstawowych informacji o powiecie, zarówno potencjalnym inwestorom jak i innym osobom zainteresowanym tą tematyką.

W skład powiatu cieszyńskiego wchodzi 12 gmin w tym - Gmina Cieszyn, Gmina Ustroń, Gmina Wisła, Gmina Skoczów, Gmina Strumięń, Gmina Brenna, Gmina Chybie, Gmina Dębowiec, Gmina Goleszów, Gmina Hażlach, Gmina Istebna, Gmina Zebrzydowice.

W analizie znajdzie się syntetyczna charakterystyka powiatu cieszyńskiego dokonana na podstawie porównawczych danych dotyczących zjawisk występujących w Polsce, województwie śląskim, powiecie ziemskim bielskim, powiecie pszczyńskim, powiecie żywieckim, powiecie ślubickim, powiecie zgorzeleckim, powiecie nyskim. Dla pierwszych trzech wymienionych powiatów porównanie z powiatem cieszyńskim przeprowadzone zostało z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo i podobny charakter powiatów. W przypadku powiatu ślubickiego, zgorzeleckiego oraz nyskiego decydujące znaczenie miało położenie przy granicy państwa oraz lokalizacja na terenie powiatów przejść granicznych o specyfice zbliżonej do przejścia granicznego w Cieszynie. Część analiz i porównań bezpośrednio dotyczy przejść granicznych i obejmują one następujące miejscowości: Zgorzelec – powiat zgorzelecki, Ślubice – powiat ślubicki oraz Głuchołazy – powiat nyski.

2 ŹRÓDŁA DANYCH WYKORZYSTANYCH W ANALIZIE

Podstawowym źródłem informacji były w większości przypadków powszechnie dostępne dane o charakterze urzędowym.

Prezentowane w opracowaniu porównawcze dane statystyczne, obrazują stan w dniu 31.12.1999 r. Dotyczy to w szczególności danych porównawczych dla kraju, województwa śląskiego oraz omawianych powiatów i gmin.

W celu uzyskania aktualnej wiedzy o zjawiskach mających miejsce na terenie powiatu cieszyńskiego, przedstawione zostaną również dane obrazujące stan na dzień 31.12.1998 r. oraz 31.12.2000 r.

Informacje pochodzą z następujących źródeł: „Profil Społeczno-Gospodarczy Związku Komunalnego Ziemi Cieszyńskiej” – praca w ramach Strategii Rozwoju Gospodarczego dla Związku Komunalnego Ziemi Cieszyńskiej, Starostwo Powiatowe w Cieszynie, Urząd Miejski w Cieszynie, Urząd Miejski w Ustroniu, Urząd Miejski w Wiśle, Urząd Miejski w Skoczowie, Urząd Miejski w Strumieniu, Urząd Gminy w Brennej, Urząd Gminy w Chybiu, Urząd Gminy w Zebrzydowicach, Urząd Gminy w Dębowcu, Urząd Gminy w Goleszowie, Urząd Gminy w Hażlach, Urząd Gminy w Istebnej, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Katowicach, Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie, „Atrakcyjność Inwestycyjna Miast 1998 – 1999 r.” - Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Raport Związku Komunalnego Ziemi Cieszyńskiej, „Nasz Powiat”, folder promocyjny powiatu cieszyńskiego, internet i inne.

3 WARUNKI NARURALNE

3.1 Położenie geograficzne

Śląsk Cieszyński leży w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, między doliną Olzy na zachodzie, doliną Białej na wschodzie, wsią Jaworzynka na południu i jeziorem Goczałkowickim na północy. Obejmuje więc obszar Beskidu Śląskiego, Pogórza Cieszyńskiego oraz kotlin: Ostrawskiej i Oświęcimskiej.

Historycznie powiat cieszyński stanowi centralną część Śląska Cieszyńskiego, obejmującą tereny położone nad Olzą i w górnym biegu Wisły. Geograficznie i gospodarczo powiat cieszyński podzielony jest na dwie części rozdzielone drogą krajową numer 1.

Na południu malownicze góry i doliny Beskidu Śląskiego tworzą doskonale warunki do wypoczynku, turystyki i lecznictwa uzdrowskiego. Gminy Brenna, Goleszów, Ustroń, Wisła, Istebna to turystyczne perły powiatu cieszyńskiego. Na północy, gdzie w urozmaiconym krajobrazie pogórza leżą gminy Dębowiec, Hażlach, Strumień, Chybie, Zebrzydowice, dominuje rolnictwo, hodowla i gospodarka wodna. Dwa większe miasta - Cieszyn i Skoczów - są głównymi ośrodkami przemysłowo-handlowymi i kulturalnymi regionu.

3.2 Przyroda

Urozmaicony krajobraz Beskidu Śląskiego charakteryzują wielkie połacie lasów poprzerywane polanami, łąkami, polami uprawnymi, osiedlami i przysiółkami. Do najbardziej widokowych należy pasmo graniczne Czantorii i Stożka, pasmo Równicy i Błotnego oraz szczyt Baraniej Góry. Beskidy to także rejon o wyjątkowo bogatym i zróżnicowanym środowisku naturalnym. Wśród fauny beskidzkiej występują jelenie, sarny, dziki, lisy, zające. Od niedawna z powodzeniem próbuje się odnowić stanowiska bobra. W rezerwacie przyrody na Baraniej Górze znajdują się siedliska rzadkich i ściśle chronionych ptaków-cietrzewia i głuszca.

Występują tu także liczne rośliny chronione, od najmniejszych, jak kwiaty, zioła i trawy aż po świerki istebniańskie. Są też rzadkie jawory, cisy, buki i jodły. Chronioną roślinność można podziwiać m.in. w rezerwach przyrody „Rotuz” w Chybiu, „Zadni Gaj” w Cisownicy. Obszary chronionej roślinności występują także w samym Cieszynie. Są to Lasek Miejski nad Pańcówką i Lasek Miejski nad Olzą ze stanowiskiem cieszyńnianki, która rośnie ponadto jedynie w Alpach.

Do osobliwości przyrodniczych należą interesujące informacje skalne, tzw. grzyby skalne przy szlaku ze Stożka na Kiczory, najwyższy w Beskidzie Śląskim wodospad Rodła na Białej Wisielce i tzw. skałki na Kobylej przy szlaku z Wisły Dziechcinki na Stożek.

3.3 Klimat

Klimat powiatu cieszyńskiego charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem, gdyż powiat położony jest w obrębie dwóch dzielnic klimatycznych - podkarpackiej i karpackiej.

Największy wpływ na kształtowanie się pogody wywierają masy powietrza znad Atlantyku, co znajduje wyraz w dominowaniu wiatrów zachodnich. Temperatura powietrza obniża się wraz ze wzrostem wysokości n.p.m. stopniowo ku południowemu wschodowi. Średnia roczna temperatura waha się od 5,4 stopnia C w partiach grzbietowych Beskidów do 8,5 stopnia C w dolinie Olzy. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, zaś najchłodniejszym styczeń. Jeśli chodzi o opady to ich roczna suma zaliczana jest do średnio – wysokich.

3.4 Surowce mineralne

Na obszarze powiatu cieszyńskiego nie występują większe skupiska surowców mineralnych. Górzysty charakter południowej części regionu determinuje występowanie przede wszystkim złóż kruszyw mineralnych tj. piaskowców, wapieni i kruszyw naturalnych. Dodatkowo w zasobach regionu znajdują się złoża węgla kamiennego i gazu ziemnego. Największe znaczenie surowcowe mają tzw. piaskowce godulskie.

Na tym terenie występują ich dwa rodzaje:

Godulskie dolne wydobywane w kamieniołomie Oblaziec-Gahura w Wiśle,

Godulskie środkowe wydobywane w dwóch kamieniołomach w Brennej.

Wapień eksploatowane są w kamieniołomie w Lesznej Górnej jako materiał do produkcji kruszywa dla budownictwa i drogownictwa. Kruszywa naturalne pochodzenia lodowcowego eksploatowane są w Kończycach Wielkich. Jednymi z ważniejszych surowców mineralnych są gaz ziemny i węgiel kamienny.

Występowanie gazu ziemnego udokumentowane jest w gminach Dębowiec i Skoczów. Są to złoża gazu wysokometanowego - Pogórze i Dębowiec. Wydobywa się z nich około 2,8 mln m³ gazu rocznie. Ponadto udokumentowano występowanie gazu ziemnego towarzyszącego pokładom węgla kamiennego w kopalni "Morcinek". Węgiel kamienny występuje na terenie Gminy Zebrzydowice oraz Hażlach.

Na terenie powiatu cieszyńskiego występują również wody mineralne będące generalnie wodami typu chlorkowo-sodowego (solankami).

Wody mineralne:

- chlorkowo-sodowe jodkowe bromkowe ze złóż w Dębowcu,
- chlorkowo-sodowe jodkowe ze złóż w Zabłociu,

uznane zostały przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej za wody lecznicze.

W oparciu o wodę z otworów w Ustroniu i sól z Zabłocia działa uzdrowisko w Ustroniu.

3.5 Gleba

Powiat cieszyński wykazuje pod względem glebowym znaczne zróżnicowanie, co w dużej mierze jest wynikiem różnorodności skał podłoża, stanowiących podstawowy materiał glebotwórczy. Przeważają gleby mało urodzajne, głównie bielice, gleby bielcowo-brunatne, gleby bagienne, rędziny, gleby górskie oraz tzw. gleby początkowego stadium rozwoju. Jednocześnie gleby z tego rejonu są glebami ciężkimi (ponad 90% gruntów ornych) i w większości posiadają odczyn kwaśny.

3.6 Wody

Na terenie powiatu cieszyńskiego występuje ciekawy układ stosunków hydrograficznych. Tu biorą początek najdłuższe rzeki Polski tj. płynące do Bałtyku - Wisła i Olza. Do zlewni Dunaju, na południe wypływa mająca tu swój początek Czadeczka. Stąd obok działu wodnego Wisła - Odra, przebiega tu również europejski dział wodny między zlewiskami Bałtyku i Morza Czarnego. Wschodnia część powiatu cieszyńskiego (ok. 2/3 powierzchni) należy do dorzecza Wisły, zaś zachodnia i południowa są odwadniane przez Olzę do Odry. Niewielki obszar na południu zasila w wodę rzekę Dunaj.

Wisła bierze swój początek na zachodnim stoku Baraniej Góry, położonego na terenie Gminy Wisła. Na terenie powiatu znajduje się odcinek Górnej Wisły od źródeł do zbiornika Goczałkowice.

Drugą co do wielkości rzeką przepływającą przez omawiany obszar jest Olza.

4 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

4.1 Powierzchnia i użytkowanie terenu

Powiat cieszyński zajmuje obszar – 73 020 ha. W skład powiatu wchodzi następujące gminy: Gmina Cieszyn, Gmina Ustroń, Gmina Wisła, Gmina Skoczów, Gmina Strumień, Gmina Brenna, Gmina Chybie, Gmina Dębowiec, Gmina Goleszów, Gmina Hażlach, Gmina Istebna, Gmina Zebrzydowice.

Udział procentowy użytkowania gruntu na terenie omawianych gmin prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 1. Powierzchnia według kierunków wykorzystania w gminach w dniu 31.V.1998 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Użytki rolne razem	Użytki rolne - grunty orne	Użytki rolne - sady	Użytki rolne - łąki i pastwiska	Lasy	Pozostałe grunty i nieużytki
		w %					
Gmina Cieszyn	2869	57,3	33,6	4,1	19,7	7,1	35,5
Gmina Ustroń	5892	39,7	26,9	1,2	11,7	44,7	15,5
Gmina Wisła	11026	19,2	10,8	0,5	8	74,4	6,3
Gmina Skoczów	6327	53,2	31,8	2,1	19,3	15	31,8
Gmina Strumień	5840	49,4	52	0,8	13,7	14,6	18,9
Gmina Brenna	9554	26,3	9,2	0,5	16,6	63,5	10,2
Gmina Chybie	3180	54,8	36,9	1,1	16,9	37,5	17,7
Gmina Dębowiec	4248	70,9	47,8	1,1	22	12,2	16,9
Gmina Goleszów	6589	68,3	36,5	2,2	29,6	17,7	14
Gmina Hażlach	4902	71,5	54,2	1,6	15,7	16,2	12,3
Gmina Istebna	8425	38,7	31,4	0,6	6,7	55,8	5,5
Gmina Zebrzydowice	4168	58,8	45	1,6	12,2	22,2	19

Źródło: Rocznik statystyczny województwa śląskiego – 1999 r.

Gminą o największym udziale użytków rolnych w ogóle powierzchni jest Gmina Hażlach (71,5%), Gmina Dębowiec (70,9%), Gmina Goleszów (68,3%). Są to gminy o największym potencjale rolniczym.

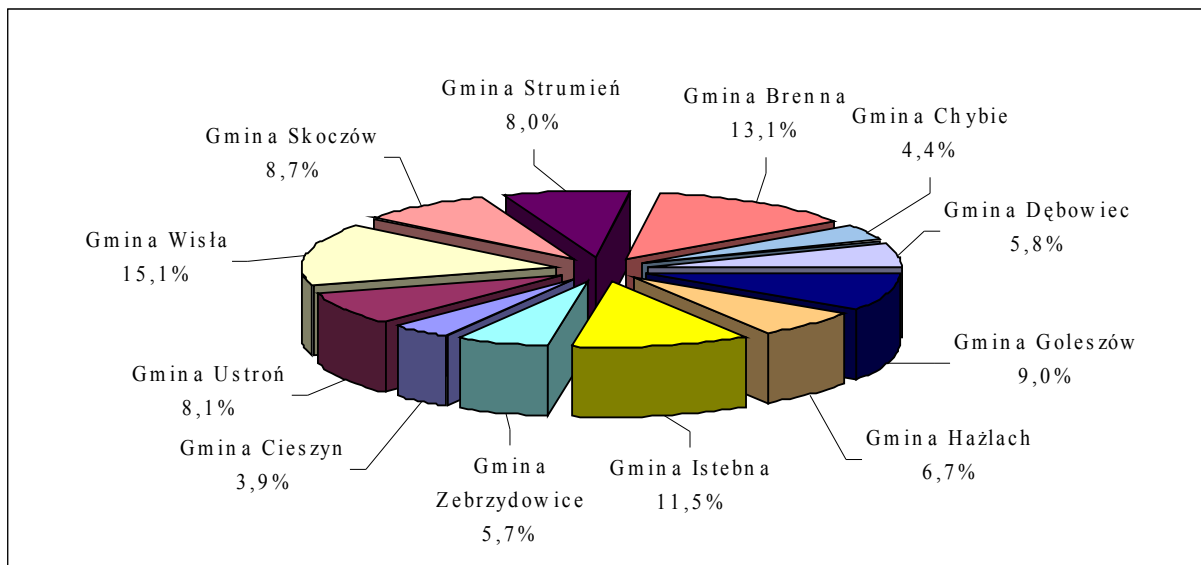
Najmniejszy udział lasów w stosunku do ogólnej powierzchni posiada Gmina Cieszyn (7%), Gmina Dębowiec (12,2%), Gmina Strumień (14,6%), oraz Gmina Skoczów (15%).

Tabela 2. Powierzchnia według kierunków wykorzystania w powiatach w dniu 31.V.1998 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Użytki rolne razem	Użytki rolne - grunty orne	Użytki rolne - sady	Użytki rolne - łąki i pastwiska	Lasy	Pozostałe grunty i nieużytki
		w %					
powiat bielski	45 723	50,6	33,6	1,7	15,3	28,1	21,3
powiat pszczyński	47 346	49,7	34,5	0,7	14,5	28,4	21,9
powiat żywiecki	103 996	35,4	20	0,4	15	50,8	13,8
powiat cieszyński	73 020	47	30,8	1,2	15	38,2	14,8

Źródło: Rocznik statystyczny województwa śląskiego – 1999 r.

Wykres 1. Struktura powierzchniowa gmin powiatu cieszyńskiego.

4.2 Powierzchnia nieruchomości niezabudowanych przeznaczonych pod działalność gospodarczą

Możliwości i kierunki rozwoju miasta, gminy i powiatu uzależnione są w znacznym stopniu od obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego.

Jego zapisy decydują o możliwości oraz skali realizacji przedsięwzięć na terenie gminy. W szczególności ma to znaczenie dla podmiotów gospodarczych, osób fizycznych zainteresowanych rozpoczęciem lub rozszerzeniem działalności gospodarczej. Dla określenia potencjalnych możliwości rozwoju gminy, wynikających z przeznaczenia gruntu w planie zagospodarowania przestrzennego, przeprowadzona została w tej części opracowania analiza wielkości powierzchni terenów niezabudowanych o następującym przeznaczeniu:

- Pod obiekty przemysłowe, produkcyjne, magazynowe, składowe – **(PS)**
- Pod obiekty komercyjne, handlowo-usługowe, biurowe, i inne, – **(UC)**
- Pod obiekty sportowo-rekreacyjne i turystyczne – **(RS)**

Analiza została przeprowadzona w oparciu o udostępnione przez urzędy gmin informacje o szacunkowej powierzchni terenów niezabudowanych według planu zagospodarowania przestrzennego (stan na dzień 2.01.2000r). Dla zobiektywizowania wyników analizy podstawowym sposobem porównywania miast i gmin jest udział procentowy terenów niezabudowanych w ogólnej powierzchni gminy. Poniżej zostaną omówione i scharakteryzowane dane dotyczące miejsca występowania i dostępnych powierzchni nieruchomości o przeznaczeniu PS, UC i RS. Dane dotyczą wszystkich gruntów niezabudowanych o wspomnianym przeznaczeniu bez względu na ich obecny stan prawny.

4.2.1 Przeznaczenie gruntu – PS

Wyniki przeprowadzonych porównań tworzą czytelny obraz możliwości dalszego rozwoju przedsięwzięć o charakterze produkcyjnym lub magazynowym na terenie poszczególnych miast i gmin.

W przypadku gruntów niezabudowanych o przeznaczeniu PS najwyższy udział procentowy występuje w Cieszynie (2,58 %), Gminie Dębowiec (0,94%), Gminie Hażlach (0,75 %), Gminie Chybie (0,74 %) oraz Gminie Skoczów (0,57 %).

Najmniejszy udział tych terenów ma miejsce w Gminie Ustroń (0,05 %) i Gminie Istebna (0,06 %).

Charakterystyka terenów o przeznaczeniu PS uwzględnia również analizę większych pod względem powierzchni, zwartych obszarów o tym przeznaczeniu. W poniższym zestawieniu uwzględnione zostały zwarte obszary o powierzchni powyżej 1 ha.

Gmina Cieszyn – obszar o powierzchni 6 ha położony na terenie parku przemysłowego „Mała Łąka”.

Gmina Cieszyn – obszary o powierzchni 2,3 ha, 2,5 ha, 3 ha, 3,6 ha i 3,3 ha położone przy ulicy Frysztańskiej.

Gmina Skoczów - obszary położone w Skoczowie przy ul. Górny Bór oraz przy ul. Góreckiej.

Gmina Strumień – obszary położone w Strumieniu.

Gmina Dębowiec – tereny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych w Ogródzanej, Simoradzu, Dębowcu i Kostkowicach.

Gmina Istebna – obszar o powierzchni 3 ha położony w miejscowości Istebna – Glinianne.

Gmina Istebna – obszar o powierzchni 2 ha położony na terenie istniejącej bazy GS.

Gmina Zebrzydowice – obszar o powierzchni około 20 ha w miejscowości Markłowice i Zebrzydowice w sąsiedztwie drogowego przejścia granicznego w Markłowicach Górnych.

4.2.2 Przeznaczenie gruntu – UC

Zastosowana w opracowaniu terminologia rodzajów przeznaczenia gruntów oparta jest o plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące głównie na terenie miast i gmin miejsko-wiejskich (szczególnie ma to znaczenie w przypadku przeznaczenia UC). W większości gmin o charakterze wiejskim nie występuje typowe dla obszarów miejskich przeznaczenie UC, jednak w zamian tego stosowane jest przeznaczenie mieszkalno-usługowe i mieszkalne z możliwością prowadzenia działalności handlowo-usługowej.

Potwierdzeniem założenia o przewadze obszarów o przeznaczeniu UC na terenie miast są poniższe wyniki, informujące o procentowym udziale terenów o przeznaczeniu UC w ogólnej powierzchni. W grupie gmin o najwyższym współczynniku znalazła się Gmina Cieszyn (1,92 %), Gmina Skoczów (1,49 %) oraz Gmina Ustroń (0,85 %).

Największymi (o powierzchni powyżej 1 ha) zwartymi obszarami o tym przeznaczeniu są wyszczególnione poniżej nieruchomości.

Gmina Cieszyn – obszary o powierzchni 4,76 ha oraz 21,63 ha położone wzdłuż ulicy Granicznej (E-75).

Gmina Skoczów - obszary położone w miejscowości Ochaby przy drodze krajowej nr 93.

Gmina Strumień – obszary wzdłuż drogi krajowej nr 93 Katowice – Wisła,

Gmina Dębowiec – obszary położone wzdłuż drogi krajowej nr 1.

Gmina Zebrzydowice – obszar o powierzchni około 20 ha położony w bliskim sąsiedztwie os. Delowanik.

4.2.3 Przeznaczenie gruntu – RS

Kolejnym prezentowanym w tym punkcie rodzajem przeznaczenia są obszary, na których można wznosić budynki i obiekty o charakterze turystycznym. Jest to trzeci w kolejności rodzaj przeznaczenia terenu obejmujący również przedsięwzięcia o charakterze komercyjnym (ośrodki wypoczynkowe, wyciągi narciarskie, pola do gry w golfa itp.).

Najwyższy udział procentowy w przypadku terenów niezabudowanych o przeznaczeniu RS dotyczy Cieszyna (0,56 %), Ustronia (0,51 %) oraz Gminy Goleszów (0,38 %).

Największymi (o powierzchni powyżej 1 ha) zwartymi obszarami o tym przeznaczeniu są wyszczególnione poniżej nieruchomości. Tak prezentowana informacja umożliwi wskazanie miast i gmin objętych strategią, na których terenie istnieje potencjalnie największa możliwość realizacji dużych powierzchniowo inwestycji.

Gmina Cieszyn – obszar o powierzchni 5 ha – Bobrek.

Gmina Zebrzydowice – obszar o powierzchni około 5 ha – staw „Młyńszczok” i jego okolice.

Gmina Istebna – obszar o powierzchni 3 ha położony w rejonie Istebnej – Zaolzie.

Gmina Istebna – obszar o powierzchni 2 ha położony w rejonie osady Dzielec.

Gmina Skoczów - obszary położone w Skoczowie przy ul. Ceglanej oraz w rejonie osiedla Górny Bór.

4.2.4 Inne przeznaczenia o charakterze komercyjnym

W analizowanych gminach znajdują się również inne obszary niezabudowane, na których terenie mogą być realizowane przedsięwzięcia o charakterze komercyjnym. Do takich inwestycji należy zaliczyć obiekty wznoszone na gruntach przeznaczonych pod lecznictwo uzdrowiskowe. Tereny o tym przeznaczeniu znajdują się w następujących gminach:

Gmina Dębowiec – tereny niezabudowane o powierzchni około 3 ha o przeznaczeniu pod lecznictwo uzdrowiskowe;

Gmina Ustroń – tereny niezabudowane o powierzchni około 60 ha o przeznaczeniu pod lecznictwo uzdrowiskowe.

Tabela 3. Szacunkowa powierzchnia terenów niezabudowanych o przeznaczeniu PS, UC, RS na terenie gmin objętych badaniem – stan w dniu 2.01.2000 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia terenów niezabudowanych o przeznaczeniu			Procent terenów niezabudowanych w stosunku do powierzchni gminy o przeznaczeniu		
	PS (ha)	UC (ha)	RS (ha)	PS (%)	UC (%)	RS (%)

Gmina Cieszyn	74,00	55,00	16,00	2,58%	1,92%	0,56%
Gmina Ustroń	3,00	50,00	30,00	0,05%	0,85%	0,51%
Gmina Wisła	*	*	*	*	*	*
Gmina Skoczów	36,00	94,00	16,00	0,57%	1,49%	0,25%
Gmina Strumięń	5,00	40,00	2,00	0,09%	0,68%	0,03%
Gmina Brenna	*	*	*	*	*	*
Gmina Chybie	23,50	14,30	4,50	0,74%	0,45%	0,14%
Gmina Dębowiec	40,00	14,00	2,00	0,94%	0,33%	0,05%
Gmina Goleszów	15,00	30,00	25,00	0,23%	0,46%	0,38%
Gmina Hażlach	37,00	27,90	0	0,75%	0,57%	0,00%
Gmina Istebna	5,00	60,00	20,00	0,06%	0,71%	0,24%
Gmina Zebrzydowice	20,00	20,00	5,00	0,48%	0,48%	0,12%

* brak danych

Źródło: Urzędy Gmin

5 CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNA

5.1 Struktura demograficzna

Ludność powiatu cieszyńskiego (wg stanu na 31.12.1999 r.) liczyła 171 218 osób co stanowiło około 3,5 % ogólnej liczby mieszkańców województwa śląskiego. Kobiety stanowią 51,7% (88 585 osób) wszystkich mieszkańców powiatu. Pod względem liczby mieszkańców, największą gminą wchodzącą w skład powiatu jest Cieszyn, na którego terenie zameldowanych było 37 280 osób, co stanowi około 22 % ogółu mieszkańców wszystkich gmin powiatu.

Tabela 4. Charakterystyka ludności według grup wiekowych - stan w dniu 31.XII.99r.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przed-produkcyjnym ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem	Gęstość zaludnienia na km ²	Ludność w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców
	w %				
Polska	24,87	60,60	14,53	123,6	606,0
Województwo	23,32	62,94	13,74	395,8	629,4
Powiat Cieszyński	25,19	61,16	13,65	234,5	611,6
Powiat Bielski	25,87	60,19	13,94	320,0	601,9
Powiat Pszczyński	29,76	60,15	10,09	218,2	601,5
Powiat Żywiecki	26,66	58,24	15,10	145,0	582,4
Powiat Nyski	25,17	60,46	14,37	122,6	604,6
Powiat Ślubicki	26,73	61,62	11,65	47,5	616,2
Powiat Zgorzelecki	24,55	61,82	13,63	119,9	618,2

Źródło: GUS - internet

Wskaźnik gęstości zaludnienia dla powiatu (234,5 osób na 1 km²) jest znacznie wyższy od średniej krajowej (123,6 osób 1 km²). Jednocześnie jest on niższy od średniej wojewódzkiej (395,8 osób 1 km²). Daje to powiatowi cieszyńskiemu 26 miejsce w województwie (spośród wszystkich powiatów) pod względem liczby osób przypadających na 1 km².

Do grupy gmin o najwyższej gęstości zaludnienia na 1 km² należy wymienić: Gminę Cieszyn - 1299,4 osoby, Gminę Skoczów – 413,1 osoby, Gminę Zebrzydowice – 289,2 osoby. Najmniejsza gęstość zaludnienia występuje w Gminie Brenna – 99,8 oraz w Gminie Wisła – 107,6.

W miastach wchodzących w skład powiatu mieszka 49,3 % ludności.

W roku 1999 zawarto 931 małżeństw oraz przeprowadzono 202 rozwody. W tym samym okresie odnotowanych zostało 1797 urodzeń dzieci oraz 1643 zgony – w tym 15 niemowląt.

Struktura ludności według podziału na podstawowe grupy wiekowe wskazuje na 25,19 % udział ludności w wieku przedprodukcyjnym. Omawiany udział jest wyższy do średniej krajowej wynoszącej 24,87 % oraz od średniej wojewódzkiej (23,32 %).

Udział ludności w wieku produkcyjnym wynoszący 61,16 % jest wyższy od średniej krajowej (60,60 %).

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym wynoszący na terenie powiatu 13,65 % jest niższy od średniej krajowej (14,53 %) oraz wojewódzkiej (13,74 %) i taką strukturę należy ocenić pozytywnie.

Tabela 5. Charakterystyka ludności według grup wiekowych w gminach powiatu cieszyńskiego - stan w dniu 31.XII.99r.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przed-produkcyjnym ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym ogółem	Ludność w wieku po-produkcyjnym ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców	Gęstość zaludnienia na km ²
	w %				
Gmina Cieszyn	22,29	63,69	14,02	636,9	1 299,4
Gmina Ustroń	21,95	62,56	15,49	625,6	270,3
Gmina Wisła	24,86	60,06	15,08	600,6	107,6
Gmina Skoczów	25,18	62,53	12,30	625,3	413,1
Gmina Strumięń	27,20	59,82	12,98	598,2	198,3
Gmina Brenna	27,12	59,54	13,34	595,4	99,8
Gmina Chybie	26,86	60,77	12,37	607,7	278,3
Gmina Dębowiec	27,96	58,69	13,35	586,9	124,3
Gmina Goleiszów	23,93	60,17	15,90	601,7	182,2
Gmina Hażlach	29,01	58,75	12,24	587,5	189,8
Gmina Istebna	31,61	56,07	12,32	560,7	135,3
Gmina Zebrzydowice	25,15	61,15	13,70	611,5	289,2

Źródło: GUS - internet

Tabela 6. Małżeństwa, urodzenia żywe, przyrost naturalny – na 1000 w dniu 31.12.1999 r.

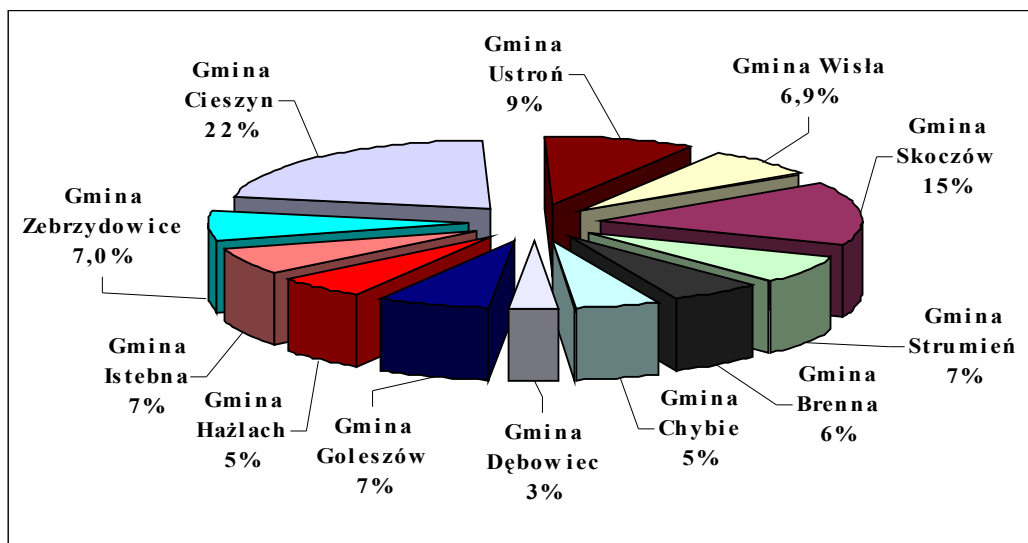
Wyszczególnienie	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Przyrost naturalny
	Na 1000 mieszkańców		
Polska	5,68	9,88	0,02
Województwo	5,34	8,62	-1,22
Powiat Cieszyński	5,44	10,50	0,90
Powiat Bielski	5,83	9,94	0,71
Powiat Pszczyński	5,58	10,89	3,76
Powiat Żywiecki	5,89	11,49	1,03
Powiat Nyski	5,64	9,58	0,41
Powiat Słubicki	5,08	10,71	2,51
Powiat Żgorzelecki	5,40	9,20	-0,61

Źródło: GUS - internet

Ważnym miernikiem charakteryzującym przebieg procesów demograficznych jest saldo migracji stałej. Dla powiatu cieszyńskiego omawiane saldo w 1999 roku wykazywało wartości dodatnie (2,93 osoby na 1000 ludności) świadczące o napływowym charakterze tego obszaru. W stosunku do roku 1998 wskaźnik spadł o 0,8.

Przyrost naturalny w powiecie liczony na 1000 mieszkańców był dodatni (0,91) i był jednocześnie wyższy od średniej krajowej (0,02).

Wykres 2. Struktura liczby mieszkańców gmin powiatu cieszyńskiego - dane według stanu na dzień 31.12.1999 r.

5.2 Struktura zatrudnienia ludności

Na terenie powiatu cieszyńskiego w gospodarce narodowej (pracujący poza rolnictwem indywidualnym, według miejsca pracy, bez jednostek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółek cywilnych, w których liczba pracujących nie przekracza 5 osób) zatrudnieni byli 38527 osoby (w dniu 30.IX.1999 roku), z czego kobiety stanowiły około 51,89 %. Najwięcej osób zakwalifikowanych do omawianej grupy zatrudnionych było w Cieszynie (15 041 osób), co stanowi 39 % wszystkich zatrudnionych. Na terenie powiatu cieszyńskiego działa lub działa do chwili obecnej kilkanaście dużych firm produkcyjnych, które powstały przed rokiem 1989. Pogorszenie sytuacji tych firm związane jest ze wzrostem konkurencji, procesami restrukturyzacyjnymi oraz spadkiem ich rentowności. Taka sytuacja wpłynęła na zmianę struktury osób zatrudnionych w gospodarce narodowej. W stosunku do roku 1998 liczba osób zatrudnionych w gospodarce narodowej zmniejszyła się aż o 3975 osób (spadek o 9,5 %).

W 1999 r. pracujący w gospodarce narodowej zatrudnieni byli w przemyśle - 13314 osób (34,6%), handlu i naprawach – 5043 osoby (13,1%), ochronie zdrowia i opiece społecznej – 4857 osób (12,6%), edukacji – 3222 osoby (8,4%), transporcie, składowaniu, łączności – 2692 osoby (7%), budownictwie – 2137 osób (5,5%), administracji publicznej i obronie narodowej – 4857 osób (5,5%), hotelach i restauracjach – 1202 osoby (3,1%), pośrednictwie finansowym – 1103 osoby (2,9%), obsłudze nieruchomości i firm – 1132 osoby (2,9%) oraz pozostałej działalności usługowej komunalnej, socjalnej i indywidualnej – 740 osób (1,9%).

Tabela 7. Pracujący w gospodarce narodowej¹ w dniu 30.09.1999 r.

Wyszczególnienie	Udział % kobiet w prac. w gosp. narodowej ogółem	Prac. w gosp. narodowej ogółem	Prac. w gosp. narodowej ogółem - kobiety	Pracujący w gospodarce narodowej			
				Przemysł	Budownictwo	handel i naprawy	transport, składowanie i łączność
				na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym			
Gmina Cieszyn	52,60	633,4	333,2	32,70	4,77	14,16	6,30
Gmina Ustroń	51,27	614,6	315,1	29,43	6,70	18,39	4,13

Gmina Wisła	56,18	271,2	152,4	18,21	8,02	15,26	7,81
Gmina Skoczów	47,74	402,2	192,0	50,04	5,58	11,20	8,37
Gmina Strumień	46,64	230,0	107,3	45,39	11,42	10,48	2,32
Gmina Brenna	58,56	152,2	89,2	33,80	5,67	11,92	4,05
Gmina Chybie	49,81	150,4	74,9	35,23	3,21	10,26	2,84
Gmina Dębowiec	52,22	167,4	87,4	15,99	0	3,47	3,85
Gmina Goleszów	48,70	224,0	109,1	61,99	2,10	4,39	1,73
Gmina Hażlach	69,51	81,6	56,7	19,06	0	14,80	4,26
Gmina Istebna	64,77	162,1	105,0	14,38	6,27	1,54	1,83
Gmina Zebrzydowice	52,03	267,5	139,2	16,84	6,64	11,76	30,88

Źródło: GUS - internet

1 – poza rolnictwem indywidualnym, według miejsca pracy, bez jednostek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółek cywilnych, w których liczba pracujących nie przekracza 5 osób;

Na podstawie danych o zatrudnieniu można określić charakter i wielkość podmiotów gospodarczych znajdujących się na terenie gminy lub powiatu.

W tym celu wszystkie analizowane gminy i powiaty zostały ze sobą porównane wskaźnikiem liczby pracujących w gospodarce narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W przypadku analizowanych gmin najwyższy wskaźnik posiada Gmina Cieszyn (633,4), Gmina Ustroń (614,6) oraz Gmina Skoczów (402,2). Najniższy wskaźnik dotyczy Gminy Hażlach (81,6), Gminy Istebna (162,1), Gminy Brenna (152,2) oraz Gminy Chybie (150,4).

Na terenie gmin o najniższym wskaźniku nie działają większe zakłady produkcyjne, a osoby zakwalifikowane do tej grupy pracują głównie w instytucjach użyteczności publicznej.

Tabela 8. Pracujący w gospodarce narodowej¹ stan w dniu 30.09.1999 r.

Wyszczególnienie	Udział % kobiet w prac. w gosp. narodowej ogółem	Prac. w gosp. narodowej ogółem	Prac. w gosp. narodowej ogółem - kobiety
		na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	
Polska	47,98	379,5	182,1
Województwo	43,85	423,7	185,8
Powiat Cieszyński	51,89	367,9	190,9
Powiat Bielski	44,74	333,2	149,1
Powiat Pszczyński	35,00	508,1	177,8
Powiat Żywiecki	52,36	274,5	143,7
Powiat Nyski	47,99	350,6	168,2
Powiat Słubicki	47,37	377,6	178,9
Powiat Zgorzelecki	41,40	455,4	188,5

1 – poza rolnictwem indywidualnym, według miejsca pracy, bez jednostek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółek cywilnych, w których liczba pracujących nie przekracza 5 osób;

Źródło: GUS - internet

W przypadku analizowanych powiatów najwyższy wskaźnik posiadał powiat pszczyński (508,1) oraz powiat zgorzelecki (455,4). Dla powiatu cieszyńskiego wskaźnik wyniósł 367,9 mieszkańców i był niższy od średniej krajowej (379,5) oraz wojewódzkiej (423,7)

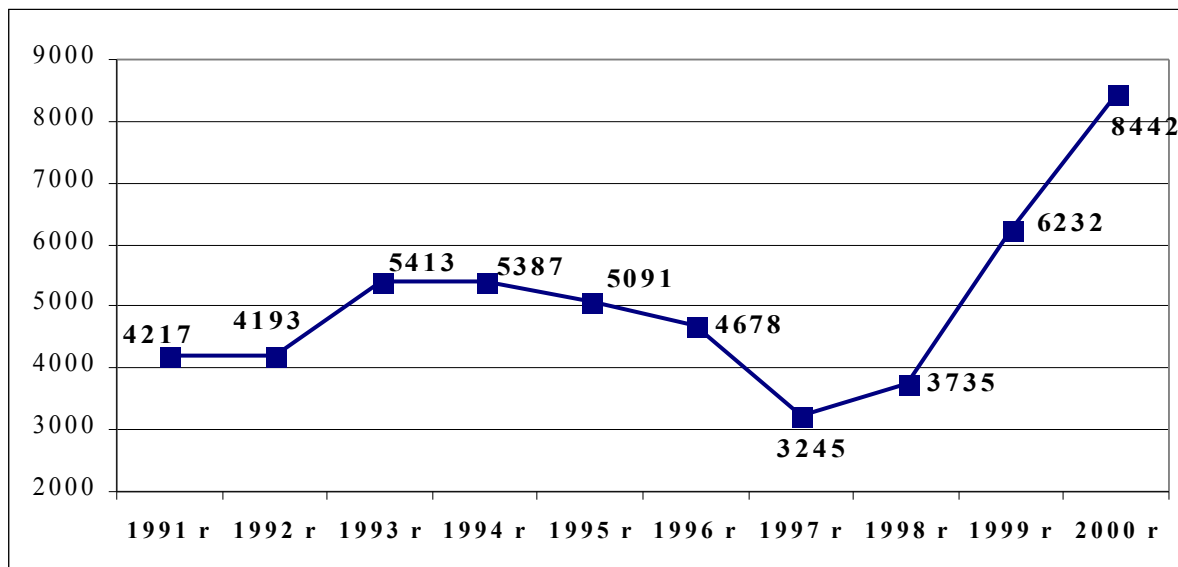
5.3 Bezrobocie

W poprzednich latach liczba bezrobotnych zarejestrowanych Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie (a zarazem stopa bezrobocia) malała, aby z końcem roku 1998 znów znacznie wzrosnąć. Jednocześnie gwałtownie spadła liczba osób uprawnionych do zasiłku, a zwiększa się wciąż procentowy udział kobiet oraz długotrwale

bezrobotnych

w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych. Te zjawiska są obecnie najbardziej charakterystyczne dla tutejszego rynku pracy.

Wykres 3. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych powiecie cieszyńskim w latach 1991 – 2000 r.

W roku 2000 sytuacja uległa dalszemu pogorszeniu. Co miesiąc – z wyjątkiem kwietnia i maja – systematycznie obserwowano wzrost liczby bezrobotnych. Na koniec roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy figurowały aż 8442 osoby bezrobotne, co stanowi wzrost o 33 % w stosunku do roku 1999.

Rok 2000 był okresem najwyższego w dziesięcioleciu poziomu bezrobocia. Jego rozmiary dwukrotnie przekroczyły stan odnotowany w latach 1991-1992, a prawie trzykrotnie – poziom z roku 1997. Głównymi przyczynami wzrostu bezrobocia na przestrzeni 2000 roku było:

- osłabienie koniunktury gospodarczej w powiecie, w wyniku czego 13 zakładów dokonało zwolnień grupowych ponad 600 pracowników. Największe zwolnienia miały miejsce w „Celma” Maszyny Elektryczne w Cieszynie, Elektronarzędzia „Celma” Golezów, „Mężyk” w Skoczowie i w Wojewódzkim Ośrodku Chorób Płuc Dzieci i Młodzieży w Istebnej;
- restrukturyzacja górnictwa (likwidacja KWK „Morcinek” i ruchy kadrowe w innych kopalniach Jastrzębskiej Spółki Węglowej) oraz jednostek PKP;
- likwidacja małych jedno lub kilku osobowych prywatnych firm, działających głównie w branży usługowej;
- upadek handlu przygranicznego, co wpłynęło na konieczność zwolnienia większości pracowników zatrudnionych na targowiskach i w małych sklepach utrzymujących się z handlu z klientami zza Olzy;
- wygaśnięcie umów o pracę zawieranych na czas określony, głównie w budownictwie i branży hotelarsko-gastronomicznej. W związku z zastojem w budownictwie pracodawcy rezygnują z dalszego zatrudniania pracowników. Natomiast z uwagi na ubożenie społeczeństwa, właściciele lokali i hoteli aby uniknąć pogłębiania się trudności finansowych, zwalniają pracowników najemnych, przekształcając swoje zakłady w przedsiębiorstwa rodzinne;

- wzmożone rejestracje osób starających się o pomoc finansową z ośrodka pomocy społecznej. Warunkiem uzyskania wsparcia finansowego przez osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej jest – zgodnie z przepisami o pomocy społecznej – między innymi posiadanie statusu bezrobotnego;
- napływ osób pracujących w „szarej strefie” rynku pracy, które rejestrując się jako bezrobotni uzyskują status uprawniający do korzystania z ubezpieczenia zdrowotnego;
- wejście na rynek pracy młodzieży z wyżu demograficznego.

Najwyższy poziom bezrobocia liczony liczbą bezrobotnych przypadających na 1000 mieszkańców ma miejsce w Gminie Hażlach - 60,94, Gminie Zebrzydowice – 53,84 oraz Gminie Brenna – 53,19. Najniższy poziom bezrobocia występuje natomiast w Gminie Ustroń – 40,94, Gminie Chybie – 41,13.

Na terenie powiatu cieszyńskiego poziom liczby bezrobotnych przypadających na 1000 mieszkańców wynosił 47,41 i był zdecydowanie niższy od średniej dla kraju (67,60).

Czynnikiem wyraźnie charakteryzującym sytuację na rynku pracy jest „płynność”, a więc napływ i odpływ z bezrobocia. Nowozarejestrowani – określane terminem „napływający” tworzyli w 2000 roku grupę liczącą 8465 osób przy 6485 osobach, które zostały wyrejestrowane z ewidencji bezrobotnych („odpływ”).

Tabela 9. Zarejestrowani bezrobotni – według stanu w dniu 31.11.2000 r.

Wyszczególnienie	Zarejestrowani bezrobotni	
	Ogółem	na 1000 mieszkańców
Polska	2 613 085	67,60
Województwo	254 493	52,31
Powiat Cieszyński	8 118	47,41
Powiat Bielski	6 213	42,47
Powiat Pszczyński	3 917	37,91
Powiat Żywiecki	7 899	52,39
Powiat Ślubicki	4 108	86,58
Powiat Żorzelski	7 853	78,13

Źródło: KUP

Ogółem pracę niesubsydiowaną podjęto w 2000 roku 3120 osób tj. o 285 więcej niż w roku poprzednim. Zdecydowana większość bezrobotnych, którzy podjęli zatrudnienie znalazła pracę we własnym zakresie. Mimo nałożonego na pracodawców ustawowego obowiązku zgłaszania do Urzędu Pracy każdego wolnego miejsca pracy, większa część firm dokonuje naboru pracowników bez pośrednictwa Urzędu.

Tabela 10. Zarejestrowani bezrobotni – według stanu w dniu 31.12.2000 r.

Wyszczególnienie	Zarejestrowani bezrobotni	
	Ogółem	na 1000 mieszkańców
Gmina Cieszyn	1923	51,58
Gmina Ustroń	652	40,94
Gmina Wisła	592	49,88
Gmina Skoczów	1297	49,62
Gmina Strumień	541	46,72
Gmina Brenna	507	53,19
Gmina Chybie	364	41,13
Gmina Dębowiec	263	49,79
Gmina Golezów	547	45,56
Gmina Hażlach	567	60,94
Gmina Istebna	540	47,36
Gmina Zebrzydowice	649	53,84

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie

W wyniku takiego działania oraz wskutek istniejącej w powiecie stagnacji gospodarczej, liczba ofert pracy wpływających do Urzędu w 2000 roku była relatywnie niska, w porównaniu do roku poprzedniego. Na przestrzeni roku jednostki gospodarcze złożyły zapotrzebowanie na 1498 pracowników, podczas gdy rok wcześniej na 1678 osób. Oznaczało to, że na każde jedno wolne miejsce pracy zgłoszone do Urzędu w 2000 roku przypadało blisko 6 nowozarejestrowanych bezrobotnych, podczas gdy w 1999 roku 4 osoby.

Według stanu na koniec grudnia ubiegłego roku w ewidencji figurowało 198 osób szkolących się i 105 absolwentów pobierających stażowe, tj. analogicznie o 48 i 42 osoby więcej niż w roku 1999.

Natomiast znacznie więcej niż rok wcześniej było zarejestrowanych osób uprawnionych do zasiłku i świadczenia przedemerytalnego. Zasiłek pobierało 751 osób a świadczenie 551

osób, czyli o 408 i 376 więcej niż w grudniu 1999 roku. Zdecydowana większość osób pobierających zasiłek przedemerytalny i wszyscy otrzymujący świadczenie zostali zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Analiza obecnej sytuacji na rynku pracy w Powiecie Cieszyńskim pozwala przypuszczać, że rok 2001 będzie rokiem jeszcze trudniejszym od poprzedniego. Bezrobocie będzie wzrastać, co wiąże się z kolejną fazą restrukturyzacji przemysłu górniczego, hutniczego i PKP, z prywatyzacją przedsiębiorstw oraz następnym etapem wdrażania reformy zdrowia, oświaty i przekształceniami w rolnictwie.

Tabela 11. Poziom i dynamika bezrobocia w okresie od 31.12.1994 do 31.12.2000 roku.

Wyszczególnienie	Ogółem 1995	95/94	Ogółem 1996	96/95	Ogółem 1997	97/96	Ogółem 1998	98/97	Ogółem 1999	99/98	Ogółem 2000	00/99
Gmina Cieszyn	1172	102,0%	1103	94,1%	759	68,8%	945	124,5%	1516	160,4%	1923	127%
Gmina Goleiszów	308	97,8%	307	99,7%	211	68,7%	274	129,9%	427	155,8%	547	128%
Gmina Hażlach	275	102,2%	299	108,7%	244	81,6%	273	111,9%	454	166,3%	567	125%
Gmina Dębowiec	126	112,5%	122	96,8%	105	86,1%	125	119,0%	174	139,2%	263	151%
Gmina Skoczów	1043	86,3%	965	92,5%	611	63,3%	655	107,2%	913	139,4%	1297	142%
Gmina Strumień	325	85,1%	330	101,5%	204	61,8%	281	137,7%	402	143,1%	541	135%
Gmina Chybie	293	90,7%	245	83,6%	204	83,3%	195	95,6%	279	143,1%	364	130%
Gmina Brenna	361	90,0%	382	105,8%	221	57,9%	220	99,5%	369	167,7%	507	137%
Gmina Ustroń	429	93,3%	337	78,6%	242	71,8%	307	126,9%	486	158,3%	652	134%
Gmina Wisła	373	86,9%	295	79,1%	231	78,3%	226	97,8%	399	176,5%	592	148%
Gmina Istebna	386	114,2%	293	75,9%	173	59,0%	234	135,3%	382	163,2%	540	141%
Gmina Zebrzydowice	366	*	340	92,9%	274	80,6%	309	112,8%	531	171,8%	649	122%

* brak danych

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie

Przeprowadzona poniżej analiza struktury i rodzaju bezrobocia przedstawia stan na dzień 31.12.2000 roku.

Na koniec grudnia 2000 r. liczba bezrobotnych wynosiła 8442 osób, z czego 4746 stanowiły kobiety (56,2 % ogółu bezrobotnych).

Aż 38 % bezrobotnych to ludzie w przedziale wieku do 25 lat, którzy w przeważającej większości nie posiadają doświadczenia zawodowego.

Jeśli chodzi o dotychczasowe doświadczenie zawodowe to największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby ze stażem do 1 roku (61,95% ogółu bezrobotnych) oraz dotąd nigdzie nie pracujące (32,08 % ogółu bezrobotnych).

Pod względem poziomu wykształcenia wśród zarejestrowanych bezrobotnych, najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby z wykształceniem zawodowym (44%) oraz podstawowym i niepełnym podstawowym (26,95%). Znaczącą grupą są także osoby posiadające wykształcenie policealne i średnie zawodowe – 21%. Osoby z wykształceniem wyższym to 2,5% wszystkich bezrobotnych.

6 INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

6.1 System wodociągowy

Zaopatrzenie w wodę realizowane jest w głównej mierze przez Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej, która rozprowadza wodę pozyskiwaną ze zbiornika powierzchniowego w Wiśle-Czarnem oraz drugiego ujęcia wody znajdującego się w Pogórze. Pozostałymi podmiotami dostarczającymi wodę do gmin powiatu cieszyńskiego jest firma Arkom oraz mniejsze spółki wodne m.in. na terenie Gminy Brenna.

Na terenie powiatu cieszyńskiego znajduje się łącznie 21 ujęć wody, służących do publicznego zaopatrywania ludności w wodę. Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę jest ujęcie z podziemnych wód w Skoczowie Pogórze – 18 000 m³ /d. Innymi znaczącymi ujęciami jest zbiornik wody powierzchniowej w Wiśle – Czarnem (12 960 m³/d), ujęcie w Wiśle Gościejowie (1 200 m³/d), ujęcie w Ustroniu Poniwcu (439 m³/d) oraz ujęcie wód podziemnych w Rudniku (2908 m³/d). Na terenie powiatu woda z ujęć publicznych uzdatniana jest podchlorynem sodu. Stacje uzdatniania wody znajdują się przy wszystkich ujęciach wody.

Wodociągi znajdujące się na terenie powiatu zaopatrują większe zbiorowości miejsko-gminne. Eksploatowane są także lokalne, mniejsze ujęcia wody obsługujące część jednostek osadniczych, bądź grupy zabudowań. Dla pozostałych mieszkańców będących poza zasięgiem wodociągów zbiorczych, źródłem zaopatrzenia w wodę są studnie przydomowe.

Stopień zwodociągowania poszczególnych gmin jest z znacznym stopniem zróżnicowany. Najlepsza sytuacja ma miejsce w Gminie Chybie (zwodociągowanie w 98,9 %) a najgorsza w Gminie Wisła (15 %). Informację o poziomie zwodociągowania w pozostałych gminach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Sieć wodociągowa oraz sieć kanalizacyjna w dniu 31.12.1999 r

Wyszczególnienie	Wodociągi - długość czynnej sieci rozdzielczej w km	Zwodociągowanie* w % w dniu 31.12.1998	Kanalizacja - długość czynnej sieci rozdzielczej w km	Skanalizowanie* w % w dniu 31.12.1998
Gmina Cieszyn	121,6	91,5	64,7	84
Gmina Ustroń	75,0	53,74	53,6	27,96
Gmina Wisła	25,3	15	37,6	55
Gmina Skoczów	116,1	58,3	42,9	30
Gmina Strumień	105,8	95	4,3	15
Gmina Brenna	17,0	25	24,1	30
Gmina Chybie	65,3	98,9	7,8	6
Gmina Dębowiec	71,1	87	7,7	11
Gmina Golezów	57,8	47,7	7,6	5
Gmina Hażlach	120,9	95	0	17
Gmina Istebna	55	35	16,4	12
Gmina Zebrzydowice	141,2	75	48,3	28

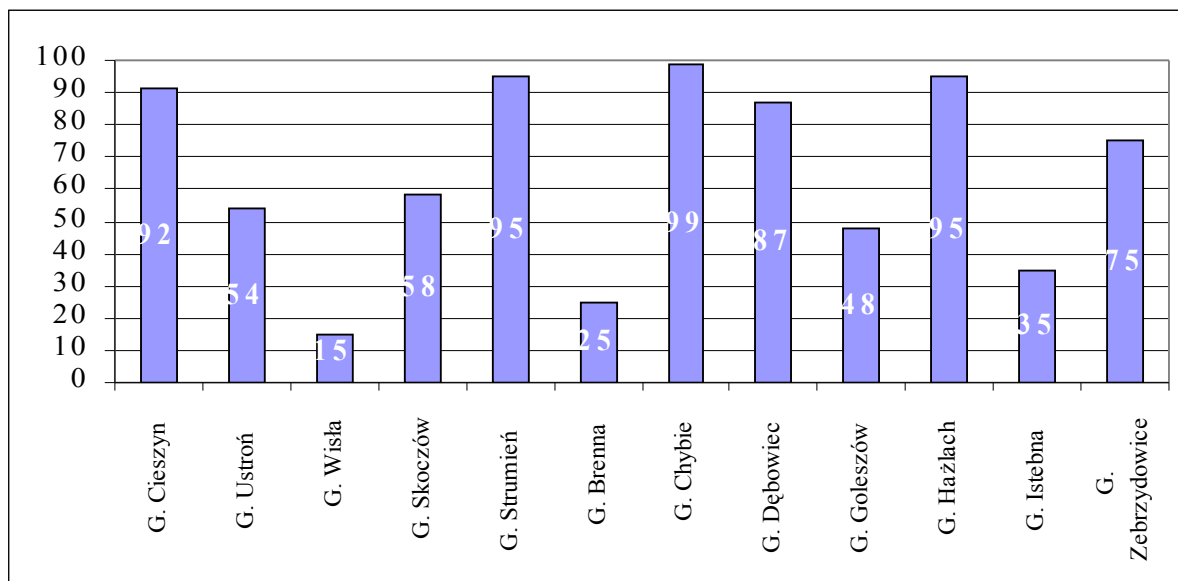
Źródło: GUS - internet

*dane urzędów gmin

W Gminie Wisła sieć wodociągowa istnieje w dolinie rzeki Wisły i potoku Jawornik oraz w dzielnicach wypoczynkowych: Jarzębata, Partecznik. Na pozostałym terenie źródłem

zaopatrzenia w wodę są lokalne ujęcia oraz studnie gospodarcze. Gmina planuje modernizację i rozbudowę sieci.

Wykres 4. Stopień zwodociągowania w % według stanu na dzień 31.12.1998 r. – dane urzędów gmin.

Większość analizowanych gmin posiada sieć wodociągową we wszystkich wchodzących ich skład miastach i sołectwach. Wyjątkiem są gminy: Skoczów (sieci nie posiadają Kowale, Wislica, Pierściec) oraz Goleszów (sieci nie posiada Leszna Górna).

W powiecie do czynnej sieci rozdzielczej liczącej 972,1 km (w roku 1998 – 952,1 km), przyłączonych jest 16 688 budynków mieszkalnych (w roku 1998 – 15 953). Zużycie wody z wodociągów przez mieszkańca powiatu cieszyńskiego wynosi 24,7 m³ (w roku 1998 – 25,9 m³).

Wszystkie wskaźniki dotyczące sieci wodociągowej dla obszaru powiatu cieszyńskiego kształtują się powyżej średniej krajowej. Wskaźnik długości sieci na 100 km² wynosi aż 133 km, podczas gdy średnia krajowa to tylko 65,12 km. Długość sieci wodociągowej przypadającej na 1000 mieszkańców wynosi 5,68 km, przy średniej krajowej 5,27 km. Zdecydowanie najlepsza sytuacja ma miejsce na terenie powiatu bielskiego oraz pszczyńskiego.

6.2 Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków

Na terenie powiatu cieszyńskiego w roku 1999 sieć kanalizacji rozdzielczej liczyła 315 km. W stosunku do roku poprzedniego sieć kanalizacyjno rozdzielcza zwiększyła się o 14 km.

Stopień skanalizowania poszczególnych gmin podobnie jak miało to miejsce w stosunku do sieci wodociągowej jest zróżnicowany.

Najlepsza sytuacja ma miejsce w Cieszynie (skanalizowanie w 84 %) a najgorsza w Gminie Goleszów (5 %).

Sieć kanalizacyjna występuje tylko w nielicznych miejscowościach wiejskich omawianych gmin. Dla podmiotów gospodarczych możliwość korzystania z sieci kanalizacyjnej ma bardzo duże znaczenia dla skali i rodzaju działalności, która może być prowadzona na terenie danej gminy. Te

uwarunkowania wpływają na konieczność wskazania miejscowości posiadających sieć kanalizacyjną.

Wykres 5. Stopień skanalizowania w % według stanu w dniu 31.12.1998 r. – dane urzędów gmin.

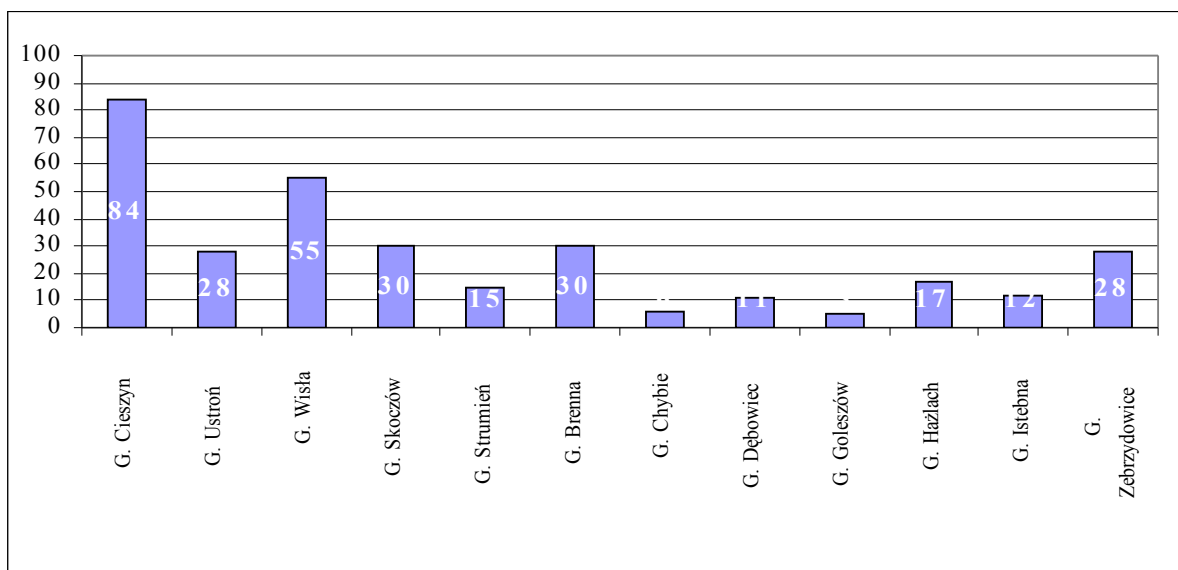

Tabela 13. Sieć wodociągowa oraz sieć kanalizacyjna według stanu w dniu 31.12.1999r.

Wyszczególnienie	Wodociągi - długość czynnej sieci rozdzielczej w km	Kanalizacja - długość czynnej sieci rozdzielczej w km	Wodociągi - długość czynnej sieci rozdzielczej w km		Kanalizacja - długość czynnej sieci rozdzielczej w km	
			na 1000 mieszkańców	na 100 m ²	na 1000 mieszkańców	na 100 m ²
Polska	203 625,5	46 752,3	5,27	1,21	65,12	14,95
Województwo	17 071,2	5 670,8	3,51	1,17	138,86	46,13
Powiat Cieszyński	972,1	315,0	5,68	1,84	133,13	43,14
Powiat Bielski	900,0	129,4	6,15	0,88	196,84	28,30
Powiat Pszczyński	908,1	222,1	8,79	2,15	191,80	46,91
Powiat Żywiecki	313,4	254,1	2,08	1,69	30,14	24,43
Powiat Nyski	626,1	158,2	4,17	1,05	51,16	12,93
Powiat Słubicki	275,3	63,0	5,80	1,33	27,54	6,30
Powiat Żgorzelecki	418,0	147,7	4,16	1,47	49,87	17,62

Źródło: GUS - internet

Omawiana sieć znajduje się w Cieszynie, Ustroniu, Wiśle, Gminie Dębowiec (Ogrodzona, Dębowiec), Gminie Strumień (Strumień), Gminie Skoczów (Skoczów, Harbutowice, Pogórze), Gminie Istebna (Istebna i Koniaków), Gminie Hażlach (Pogwizdów), Gminie Chybie (Chybie), Gminie Zebrzydowice (wszystkie sołectwa posiadają sieć kanalizacyjną), Gminie Brenna (wszystkie sołectwa posiadają sieć kanalizacyjną), Gminie Golezów (Cisownica).

Tabela 14. Oczyszczalnie ścieków oraz ich parametry techniczne – stan w 2000 r.

Wyszczególnienie	Obiekty komunalnego oczyszczania ścieków	Przepustowość komunalnych oczyszczalni ścieków w m ³ /d	Wydajność wykorzystywana w m ³ /d
Gmina Cieszyn	1	23 000	12 000

Gmina Ustroń	2	12 282	1500
Gmina Wisła	1	9 400	6 000
Gmina Skoczów	1	23 000	15 000
Gmina Strumień	1	1908	650
Gmina Brenna	1	400	400
Gmina Chybie	0	0	0
Gmina Dębowiec	2	146	104
Gmina Goleiszów	1	189	90
Gmina Hażlach	0	0	0
Gmina Istebna	2	200	102
Gmina Zebrzydowice	2	1 625	1 020
powiat cieszyński	14	72 250	36 866

Źródło: Starostwo Powiatowe w Cieszynie.

Na terenie powiatu cieszyńskiego długość sieci kanalizacyjnej przypadającej na 1000 mieszkańców, a także wskaźnik długości sieci na 100 km² jest stosunkowo wysoki, tak w porównaniu do województwa śląskiego, kraju czy innych powiatów.

Oczyszczalnie różnych typów i o bardzo zróżnicowanej przepustowości działają w większości gmin, jednak z powodu ciągle zbyt słabo rozbudowanej sieci kanalizacyjnej nie wszystkie ścieki są oczyszczane. Najnowsze oczyszczalnie działają w Cieszynie, Skoczowie, Strumieniu i Wiśle. Do końca 2003 roku zmodernizowana zostanie oczyszczalnia ścieków w Ustroniu, która będzie obsługiwać dotychczas nie skanalizowane dzielnice Ustronia i Wisły.

Na terenie powiatu osady ściekowe są obecnie tylko odwadniane, higienizowane i składowane. Istnienie natomiast koncepcja spalania osadów ściekowych na terenie oczyszczalni ścieków w Cieszynie.

Oczyszczanie ścieków na obszarach budownictwa rozproszonego i terenach wiejskich realizowane jest głównie poprzez gromadzenie ścieków w szambach, a następnie ich transport samochodami asenizacyjnymi do najbliższej oczyszczalni.

Tabela 15. Oczyszczanie ścieków oraz ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków – stan w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Ścieki komunalne i przemysłowe oczyszczone w % wymagających oczyszczenia	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ludności ogółem
Polska	87,20	51,5
Województwo	86,30	59,5
Powiat Cieszyński	95,50	44,2
Powiat Bielski	94,30	20,5
Powiat Pszczyński	74,00	5,0
Powiat Żywiecki	91,10	28,8

Źródło: Statystyka Powiatów Województwa Śląskiego 2000 – WUS Katowice.

Powiat cieszyński posiada bardzo wysoki wskaźnik udziału oczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych w ogólnej wielkości ścieków wymagających oczyszczenia.

W celu przedstawienia tendencji związanej z rozwojem sieci kanalizacyjnej, poniżej przedstawione zostaną informacje o inwestycjach planowanych do roku 2010.

Inwestycje planowane:

- Gmina Cieszyn – budowa instalacji utylizacji osadów oczyszczalni miejskiej w Cieszynie – lata 2001-2002,
- Gmina Cieszyn – budowa zbiorników retencyjnych na kanale kanalizacji ogólnej – 2005 r,
- Gmina Cieszyn – rozbudowa sieci kanalizacji podłączonej do kolektora lewobrzeżnej zlewni rzeki Bobrówki – ul. Paderewskiego, Niemcewicza, Na Wzgórzu, Bielska, Kossak-Szatkowskiej – lata 2001 - 2003,
- Gmina Cieszyn – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w północnej części dzielnicy Błogocice – lata 2001 – 2003,
- Gmina Cieszyn – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Słowiczej – lata 2001 – 2002,
- Gmina Cieszyn – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Hazlaskiej – lata 2003 – 2004,
- Gmina Cieszyn – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Kalembice – lata 2004 – 2006,
- Gmina Cieszyn – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w południowej części dzielnicy Mnisztwo – lata 2006 – 2008,
- Gmina Cieszyn – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Markłowice – lata 2007 – 2008,
- Gmina Cieszyn – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Wierzbowej – lata 2008 – 2010,
- Gmina Istebna – budowa oczyszczalni ścieków (Istebna-Tartak) – lata 2002 – 2004,
- Gmina Istebna – rozbudowa oczyszczalni ścieków (Istebna-Gliniane) – lata 2002 – 2004,
- Gmina Istebna – budowa oczyszczalni ścieków (Istebna-Zaolzie) – lata 2005 – 2008,

6.3 Gospodarka odpadami

6.3.1 Obecny stan gospodarki odpadami

Odpady komunalne wywożone są z terenu gmin przez wyspecjalizowane firmy na wysypisko w Knurowie oraz Jastrzębiu Zdroju.

Na terenie Cieszyna gospodarkę odpadami prowadzi Zakład Gospodarki Komunalnej w Cieszynie oraz prywatne firmy, które posiadają zezwolenia na usuwanie odpadów. W wielu gminach ustawiono specjalne kontenery na szkło, szmaty, plastik, puszki. Pozwala to na segregację odpadów i odzyskiwanie surowców wtórnych.

6.3.2 Składowiska odpadów

Na terenie powiatu cieszyńskiego brak jest komunalnego składowiska odpadów. Odpady przemysłowe składowane są na dwóch działających w powiecie składowiskach odpadów przemysłowych należących do „TEKSID POLAND” S.A. oraz „Polifarb Cieszyn” S.A.

Składowisko firmy „TEKSID POLAND” S.A. znajduje się na terenie wyrobiska kopalni margla w Goleszowie. Na składowisku tym składowane są masy zwałowe (rdzenie i formy zużyte w procesie odlewniczym, żużle i pyły odlewnicze oraz osad z osadnika wód powierzchniowych), które przeznaczone są do rekultywacji wspomnianego wyrobiska.

Na drugim ze składowisk umieszczane są odpady niebezpieczne oraz inne odpady wytwarzane głównie przez „Polifarb Cieszyn” S.A.

W dzielnicy Gułdowy znajduje się mogilnik przeterminowanych środków ochrony roślin.

6.3.3 Nielegalne wysypiska odpadów

W roku 2000 na terenie powiatu cieszyńskiego znajdowało się tylko jedno nielegalne wysypisko odpadów w Międzywiciu, które decyzją Starosty Cieszyńskiego z dnia 02.10.2000 r. nakazano zrehabilitować.

6.3.4 Inne odpady

Obok odpadów komunalnych istnieje bardzo szeroka grupa odpadów niebezpiecznych pochodząca z różnego rodzaju działalności gospodarczej. Jednostką zajmującą się uporządkowaniem gospodarki odpadami niebezpiecznymi w powiecie jest Wydział Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Cieszynie.

Do odpadów występujących najczęściej i w największych ilościach należy zaliczyć:

- Oleje, akumulatory, smary,
- Szlamy separatorów, odpady ropopochodne,
- Utrwalacze, wywoływacze, odpady rentgenowskie,
- Odpady farb i lakierów.

Ponadto w każdym rodzaju działalności wytwarzane są odpady oświetleniowe - najczęściej są to lampy fluorescencyjne, które zawierają pary rtęci. Wydział Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Cieszynie opracował „Pilotażowy Program Postępowania ze Zużyтыми Światłówkami”, który pozwoli uregulować gospodarkę odpadami niebezpiecznymi jak również właściwie unieszkodliwić znaczne ilości świetlówek.

W 2000 roku Starostwo Powiatowe w Cieszynie wydało kilkadziesiąt zezwoleń na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych, które w skali roku osiągnęły następujące wielkości:

- świetłówki – 2372 szt. oraz 0,081 mg,
- oleje – około 796 mg + oraz 7851 l.,
- akumulatory – 76 szt. oraz 7,6 mg,
- odpady fotograficzne – 2640 l,
- szlamy – około 2,82 mg,
- płyny hamulcowe – 15 l oraz 0,5 mg,
- czyszczywo zaolejone – około 18 mg,
- odpady z czyszczenia zbiorników paliwowych – około 1,3 mg.
- płyny chłodnicze – około 0,3 mg oraz 5 l.,
- przeterminowane leki – 0,39 mg,
- odpady medyczne – 1,3 mg,

6.4 Infrastruktura energetyczna

Energia elektryczna jest najbardziej dostępnym źródłem energii na obszarze gmin powiatu cieszyńskiego. Wszystkie gminy są całkowicie zelektryfikowane.

Na terenie gmin objętych analizą występują miejsca gdzie parametry przesyłanej energii elektrycznej nie spełniają określonych norm. Taka sytuacja powoduje utrudnienia dla mieszkańców i działających tam podmiotów gospodarczych. W szczególności sytuacja taka dotyczy Gminy Skoczów (Kowale, Bładnice), Gminy Golezów (Golezów, Puńców, Cisownica, Leszna Górna), Gminy Brenna, Gminy Hażlach, Gminy Wisła.

6.5 Ciepłownictwo

Głównym dostawcą energii ciepłej dla powiatu cieszyńskiego jest Energetyka Cieszyńska, która świadczy swoje usługi tylko na terenie Gminy Cieszyn. W dniu 31.12.1999 r. na terenie powiatu cieszyńskiego łączna długość sieci ciepłej (rozdzielczej ulicznej) wynosiła 40,7 km.

6.6 Sieć gazowa

Jedyną niezgazyfikowaną gminą jest Istebna, zaś w pozostałych większość gospodarstw domowych korzysta z gazu. Stopień zgazyfikowania poszczególnych gmin zawiera się w przedziale pomiędzy 77,33 % (Gmina Ustroń) a 100 % (Gmina Strumień). Szczegółowe informacje o poziomie zgazyfikowania poszczególnych gmin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Stopień zgazyfikowania w % według stanu na dzień 31.12.1998 r. – dane urzędów gmin.

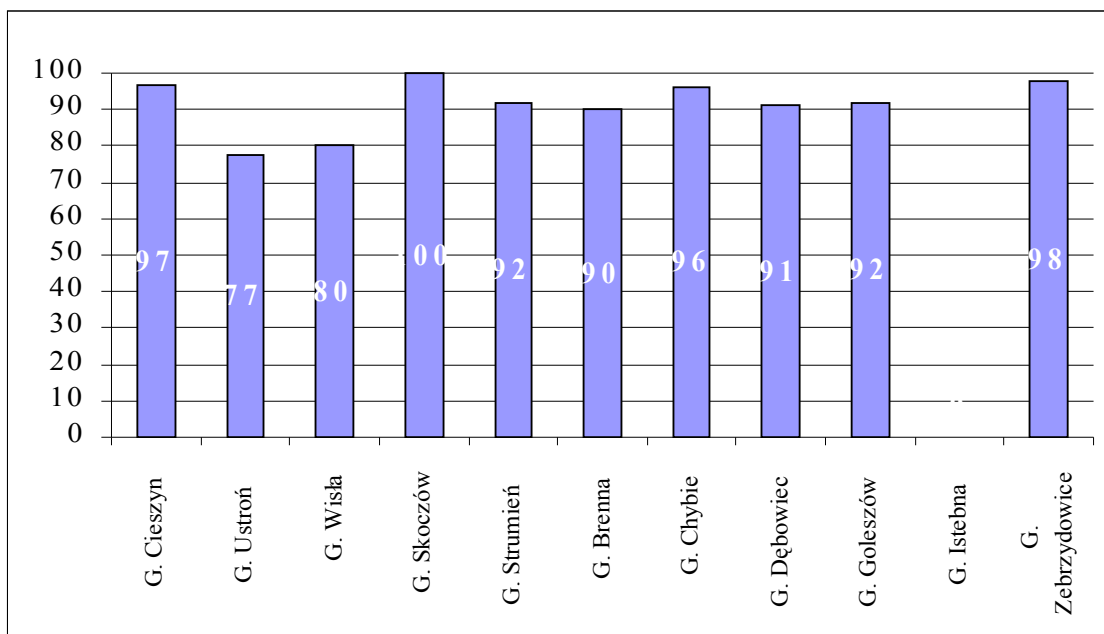
Wyszczególnienie	Zgazyfikowanie w %
Gmina Cieszyn	96,8
Gmina Ustroń	77,33
Gmina Wisła	80
Gmina Skoczów	100
Gmina Strumień	92
Gmina Brenna	90
Gmina Chybie	96
Gmina Dębowiec	91
Gmina Golezów	91,6
Gmina Hażlach	*
Gmina Istebna	0
Gmina Zebrzydowice	98

Źródło: Urzędy Gmin
*brak danych

W powiecie do czynnej sieci rozdzielczej liczącej 1463,8 km (wzrost o 3,7 km w stosunku do roku 1998), przyłączonych jest 23 730 budynków mieszkalnych (wzrost o 136 przyłączy w stosunku do roku 1998).

Zużycie gazu przez jednego mieszkańca powiatu cieszyńskiego wynosi 413,9 m³ (w roku 1998 – 392,5 m³).

Wykres 6. Stopień zgazyfikowania w % według stanu w dniu 31.12.1998 r – dane z urzędów gmin.

6.7 Telekomunikacja

Usługi telekomunikacyjne na terenie powiatu cieszyńskiego wykonywane są przez Telekomunikację Polską S.A. Rejon Telekomunikacji Cieszyn. Ilość czynnych stacji telefonicznych stale wzrasta, jednak jest ciągle jeszcze zbyt mała. Sytuacja ta dotyczy w szczególności Gminy Chybie, Gminy Istebna, Gmina Dębowiec. Najlepiej rozwinięta sieć telefonii przewodowej znajduje się na terenie Gminy Ustroń, Gminy Cieszyn i Gminy Wisła. W wymienionych gminach występuje najwyższy wskaźnik liczby abonentów telefonii przewodowej na 1000 mieszkańców. Najgorsza sytuacja występuje w miejscowościach Gminy Skoczów - Bładnicach, Kowale, Wilamowice.

Tabela 17. Abonenci telefoniczni¹ według stanu na dzień 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Abonenci telefoniczni ¹ ogółem - (standartowe łącza główne, łącza w dostępach ISDN z aparatami ogólnodostępnymi)	
	ogółem	na 1000 mieszkańców
Polska	9 643 145	249,5
Województwo	1 154 264	237,2
Powiat Cieszyński	38 775	226,5
Powiat Bielski	25 808	176,4
Powiat Pszczyński	18 468	178,8
Powiat Żywiecki	25 400	168,5
Powiat Nyski	31 142	207,5
Powiat Słubicki	12 516	263,8
Powiat Zgorzelecki	26 387	262,5

Źródło: GUS – internet

1 – Telekomunikacji Polskiej S.A.

Dla powiatu cieszyńskiego wskaźnik liczby abonentów przypadających na 1000 mieszkańców wynosi 226,5 osoby i jest niższy w stosunku do średniej krajowej oraz wojewódzkiej.

Średni poziom telefonizacji mierzony liczbą abonentów telefonii przewodowej na 1000 mieszkańców na tle średniej krajowej (249,5) i wojewódzkiej (237,2) należy do przeciętnych. Powiat cieszyński posiada lepszy wskaźnik w stosunku do porównywanych powiatów z terenu województwa śląskiego.

W stosunku do roku 1998 liczba abonentów telefonii TP S.A. wzrosła o około 12 %.

Tabela 18. Abonenci telefoniczni¹ według stanu na dzień 31.12.1999 r. – gminy powiatu.

Wyszczególnienie	Abonenci telefoniczni ¹ ogółem - (standardowe łącza główne, łącza w dostęпах ISDN z aparatami ogólnodostępnymi)		Abonenci telefoniczni ¹ telefonii przewodowej (standardowe łącza główne)	
	ogółem	na 1000 mieszkańców	ogółem	na 1000 mieszkańców
Gmina Cieszyn	10 615	284,7	10 283	275,8
Gmina Ustroń	5 180	325,3	5 087	319,4
Gmina Wisła	3 269	275,4	3 209	270,4
Gmina Skoczów	6 008	229,9	5 941	227,3
Gmina Strumień	2 402	207,4	2 388	206,2
Gmina Brenna	1 733	181,8	1 716	180,0
Gmina Chybie	1 267	143,1	1 258	142,1
Gmina Dębowiec	758	143,5	753	142,6
Gmina Goleszów	2 056	171,3	2 046	170,4
Gmina Hażlach	1 996	214,5	1 981	212,9
Gmina Istebna	1 341	117,6	1 320	115,8
Gmina Zebrzydowice	2 150	178,4	2 120	175,9

Źródło: GUS – internet

1 – Telekomunikacji Polskiej S.A.

Na terenie powiatu w dniu 31.12.1999 znajdowało się 35 placówek pocztowych i telekomunikacyjnych. Wszystkie omawiane gminy posiadają takie placówki.

W większości gmin znajdują się również przekaźniki sieci telefonii komórkowej pokrywające swoim zasięgiem obszar powiatu. Dotyczy to w głównej mierze sieci Plus GSM oraz Era GSM.

7 OCHRONA ŚRODOWISKA

7.1 Stan sanitarny powietrza atmosferycznego

Należy stwierdzić, iż stan sanitarny powietrza atmosferycznego jest zadowalający i pod tym względem powiat cieszyński plasuje się w czołówce powiatów z terenu województwa śląskiego. Pomiarów Śląskiej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej nie wykazują w stacjach pomiarowych zlokalizowanych na terenie powiatu (Cieszyn, Ustroń, Zebrzydowice) przekroczeń dopuszczalnych wartości stężeń. Pod względem jakości powietrza atmosferycznego Gmina Ustroń została zakwalifikowana do najczystszych miejscowości województwa śląskiego.

Tabela 19. Emisja zanieczyszczenia powietrza w roku 1999.

Wyszczególnienie	Emisja zanieczyszczeń powietrza – pyłowych ¹	Emisja zanieczyszczeń powietrza - gazowych
	w t/km ²	
Polska	0,65	*
Województwo	3,5	2 761,7
Powiat Cieszyński	0,9	211,5
Powiat Bielski	1,9	1 300,8
Powiat Pszczyński	0,6	396,5
Powiat Żywiecki	0,5	75,4

Źródło: Statystyka Powiatów Województwa Śląskiego 2000 – WUS Katowice.

1- przez zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska

* - brak danych

Do głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego występujących na omawianym terenie należy uznać transport komunikacyjny, działalność zakładów przemysłowych, przydomowe piece węglowe oraz emisję zanieczyszczeń z terenu Republiki Czeskiej.

Większość zakładów emitujących substancje zanieczyszczające powietrze zlokalizowane są w Cieszynie i Skoczowie. W ciągu ostatnich kilku lat można zauważyć spadek emisji zanieczyszczeń do atmosfery przez zakłady produkcyjne. Dotyczy to w szczególności dużych zakładów, znajdujących się w trudnej kondycji finansowej, które zmniejszając swoją produkcję ograniczają tym samym emisję zanieczyszczeń. Również stosowanie coraz nowszych urządzeń oczyszczających zanieczyszczenia pyłowe i gazowe powstające podczas procesu produkcyjnego i wytwórczego, skutecznie zmniejsza zanieczyszczenie powietrza.

Kolejnym źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest emisja transgraniczna. Źródłem wspomnianej emisji są elektrownie w Trzyńcu i Stonawie. Obecne, jak i planowane, nowe źródła emisji w Trzyńcu i Stonawie powodują i spowodują zapewne nadmierne zanieczyszczenie powietrza związkami SO₂, NO₂, tlenkami węgla, metalami ciężkimi na wzgórzach w okolicy Trzyńca oraz na północno-wschodnim podnóżu Beskidów. Dużą rolę w przenoszeniu zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie Ostrawsko-Karwińskiego Okręgu Przemysłowego i dalej od granicy z Polską odgrywają niekorzystne dla powiatu cieszyńskiego kierunki wiatrów.

Emisja zanieczyszczeń z terenów zakładów przemysłowych oddziałuje ujemnie między innymi na ekosystemy leśne. Inwentaryzacja drzewostanów przeprowadzona w Nadleśnictwie Ustroń w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych wykazała uszkodzenie na powierzchni 10,8 tys. ha.

W nadleśnictwie Wisła w toku inwentaryzacji szkód przemysłowych sporządzonej w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych stwierdzono uszkodzenie powierzchni na obszarze 8,4 tys.

Kolejnym źródłem emisji zanieczyszczeń do atmosfery jest transport komunikacyjny. Największe natężenie transportu samochodowego występuje w Skoczowie i w Cieszynie, które posiadają między innymi własne zajezdnie autobusowe. Dodatkowym źródłem emisji zanieczyszczeń jest przejście graniczne w Cieszynie.

7.2 Stan zanieczyszczenia wód powierzchniowych

W powiecie cieszyńskim kontroli stanu wód powierzchniowych podlegają rzeka Mała Wisła, Olza oraz Iławica. W górnym odcinku rzeki Małej Wisły na długości 19,7 km rzeka odpowiada I klasie czystości, natomiast do 73,3 km mieści się w granicach II – III klasy czystości. Od tego kilometra do Zbiornika Goczałkowickiego rzeka Mała Wisła posiada wody pozaklasowe. Duży wpływ na jakość rzeki Małej Wisły mają jej dopływy, co ma odzwierciedlenie w wynikach analiz wód na poszczególnych jej odcinkach. Według oceny stanu potoków z zlewni Małej Wisły stwierdzono, że w górnym jej biegu dopływy Biała Wiselka, Malinka, i Dobra odpowiadały I klasie czystości wód, a potoki Jawornik i Jaszowiec prowadziły wody II klasy czystości. Natomiast ujemny wpływ na jakość Małej Wisły miały przede wszystkim takie dopływy jak Bładnica, Knajka i Brennica – potoki te prowadziły wody nie odpowiadające normom. Na niską klasę czystości wody wpływają głównie zanieczyszczenia bakteriologiczne.

Rzeka Olza na terenie powiatu cieszyńskiego kontrolowana jest na odcinku 12,1 km. Badania fizyko-chemiczne za 1999 rok wykazały przekroczenia ponadnormatywne we wszystkich przekrojach kontrolno-pomiarowych. Niemniej omawiana rzeka wpływając na teren powiatu jest już obciążona wysokim ładunkiem zanieczyszczeń wprowadzanych z terenu Czech.

Również rzeka Iłownica wykazuje ponadnormatywne zanieczyszczenie na całej długości przebiegającej przez obszar powiatu.

W celu poprawy jakości wód podpisane zostało w dniu 15.02.2000 r. porozumienie pomiędzy Gminą Brenna, Gminą Bestwina, Gminą Chybie, Gminą Czechowice-Dziedzice, Gminą Dębowiec, Gminą Goleszów, Gminą Goczałkowice, Gminą Jasienica, Gminą Skoczów, Gminą Strumień, Gminą Ustroń oraz Gminą Wisła w sprawie realizacji wspólnego przedsięwzięcia – ochrony zlewni Jeziora Goczałkowickiego.

7.3 Stan zanieczyszczenia gleb

Większość metali ciężkich jest łatwo pobierana przez rośliny w warunkach kwaśnego odczynu gleby. Metale ciężkie zatrzymywane są głównie w powierzchniowej warstwie gleb, a ich przemieszczanie się w głąb profilu glebowego jest stosunkowo powolne.

Z przeprowadzonych badań (w roku 1995) na zawartość w glebach kadmu i cynku wynika, iż na terenie powiatu występuje I⁰ zanieczyszczenia gleb. Na glebach tych mogą być uprawiane wszystkie rośliny uprawy polowej z ograniczeniem warzyw przeznaczonych na przetwory i do bezpośredniej konsumpcji dla dzieci. Gminy Istebna, Chybie i Strumień mają parametry zbliżone do grupy gleb o 0⁰ zanieczyszczenia.

W przypadku zanieczyszczenia gleb siarką siarczanową największe skażenie występuje w Gminie Cieszyn, Gminie Ustroń, Gminie Skoczów (od I⁰ do III⁰ zanieczyszczenia).

7.4 Hałas komunikacyjny i przemysłowy

Hałas komunikacyjny występuje przede wszystkim wzdłuż głównych dróg m.in. drogi Katowice - Wisła. W celu ograniczenia emisji hałasu, wzdłuż dróg budowane są ekrany

akustyczne w tym głównie w sąsiedztwie obszarów chronionych akustycznie m.in. w Ustroniu.

Hałas przemysłowy występuje w miejscach o największym natężeniu przemysłu, a więc w Skoczowie i Cieszynie. Problem nadmiernego hałasu przemysłowego występuje również w Gminie Brenna z uwagi na dużą ilość zakładów tartacznych.

7.5 Szkody górnicze

Jednym z najważniejszych surowców mineralnych na terenie powiatu cieszyńskiego jest węgiel kamienny. W chwili obecnej jedyna kopalnia eksploatująca węgiel kamienny – KWK „Morcinek” - została zlikwidowana. Podziemna eksploatacja złóż powoduje deformacje terenu, które są w znacznym stopniu nieodwracalne. Wspomniane deformacje są przyczyną tzw. szkód górniczych, przy czym pod tym pojęciem należy rozumieć nie tylko uszkodzenia budynków, lecz również inne niekorzystne zjawiska. Wpływ na powierzchnię przedmiotowego terenu miały również eksploatacje czeskich kopalni ČSM i Darkov znajdujących się po przeciwległej stronie koryta Olzy. Intensywność oddziaływania tej eksploatacji na terytorium Polski można scharakteryzować osiadaniami terenu rzędu max 0,25 m oraz I kategorią wpływów, w rejonie przemysłowym zakładu górniczego KWK „Morcinek” będącego w likwidacji. Obszar górniczy KWK „Morcinek” wynosi 22,6 km². Wpływy dokonanej eksploatacji górniczej wystąpiły na obszarze około 5,6 km² obejmując swoim zasięgiem tereny zabudowane, głównie rolniczą zabudową rozproszoną wraz z obiektami towarzyszącymi sołectwa Kaczyce – gmina Zebrzydowice oraz sołectwa Pogwizdów – Gmina Hażlach. Maksymalne osiadanania powierzchni występują w dwóch rejonach. W rejonie eksploatacji partii „B” – ul Ogrodnicza w Kaczycach, osiadanania osiągają rozmiar około 7,5 m. W rejonie eksploatacji partii „A” – ul. Sobieskiego i Konopnickiej, osiadanania przyjmują wartość około 2,47 m. Nie wywołało to istotnych hydrologicznych zmian (zalewisk) na powierzchni terenu. Dotychczasowa eksploatacja nie spowodowała wystąpienia deformacji nieciągłych. W rejonie Kaczyce - Kolonii stwierdzono zmiany stosunków wodnych ujawniające się lokalnym podwyższeniem zwierciadła wody od poziomu czwartorzędowego do około 6 m oraz powstanie niewielkich podtopień terenu z uwagi na brak odpływu. Szkody górnicze wywołane eksploatacją KWK „Morcinek” w związku z likwidacją zakładu uległy zatrzymaniu. Pogłębiać się będą jedynie szkody spowodowane eksploatacją czeskich kopalń prowadzoną w tym rejonie.

Dodatkowo na terenie powiatu cieszyńskiego występują procesy geodynamiczne stwarzające zagrożenie dla projektowanych obiektów budowlanych. Notuje się występowanie procesów osuwiskowych w szczególności w części powiatu gdzie w pobliżu występują grunty łupkowe oraz w części północnej powiatu na zboczach o nachyleniu ponad 15⁰. Osuwiska powodujące znaczne szkody wystąpiły w Cieszynie w obiektach inżynierskich na trasie Bielsko-Biała – Brno oraz w budynkach jednorodzinnych w Cieszynie przy ulicy Majowej.

7.6 Zagrożenia ekologiczne

Skażenie wód, powietrza, gleb w terenie powiatu może powstać w trakcie transportu materiałów niebezpiecznych trasami kolejowymi i drogowymi, przy rozładunku, magazynowaniu i stosowaniu w produkcji i w instalacjach substancji zagrażających zdrowiu i życiu oraz przy dystrybucji produktów.

W wyniku prowadzonej działalności w zakresie przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska w powiecie wykonano inwentaryzację potencjalnych sprawców głównych zanieczyszczeń ze szczególnym uwzględnieniem wód granicznych rzeki Olzy.

Do największych zakładów przemysłowych, w których stosowane są procesy technologiczne z wykorzystaniem materiałów niebezpiecznych należy zaliczyć Polifarb Cieszyn S.A., Maszyny Elektryczne Celma S.A. Cieszyn, Elektronarzędzia Celma Cieszyn, Cukrownia Chybie, Zakłady Kuźnicze w Skoczowie, Zakłady Kuźnicze w Ustroniu, Skoczowska Fabryka Kapeluszy Polkap, Zakłady Garbarskie Skotan w Skoczowie.

Jednak największe zagrożenie w transporcie stwarza węzeł kolejowy w Zebrzydowicach. Materiały niebezpieczne w tym głównie oleje napędowe, kwasy, zasady przewożone są siecią kolejową na trasach Wisła – Katowice, Wisła – Bielsko oraz Cieszyn-Zebrzydowice-Katowice.

Do tras drogowych, którymi transportowane są materiały niebezpieczne należy droga nr 1 Cieszyn – Bielsko (oleje napędowe, kwasy, zasady itp.), droga nr 81 Wisła – Katowice (kwas siarowy, kwas mrówkowy, kwas solny, kwas azotowy, chlor, olej napędowy) oraz droga nr 937 Cieszyn – Żory (oleje napędowe, kwasy, zasady itp.).

Na terenie powiatu znajdują się dwa parkingi przeznaczone dla drogowego transportu materiałów niebezpiecznych - w Cieszynie (50 miejsc parkingowych) oraz w Skoczowie (40 miejsc parkingowych).

Zagrożenie ekologiczne może wystąpić również ze strony Republiki Czeskiej z uwagi na znajdujący się blisko Cieszyna węzeł kolejowy, przez który jest przewożona duża ilość substancji szkodliwych dla zdrowia i środowiska.

8 TRANSPORT I KOMUNIKACJA

8.1 Sieć drogowa

Podstawą dla prawidłowego funkcjonowania transportu jest odpowiednia sieć dróg. Drogi biegnące przez powiat cieszyński spełniają ten warunek jedynie w części. Co do gęstości sieci dróg, należy stwierdzić, iż zwiększająca się rokrocznie liczba pojazdów samochodowych wymaga budowy nowych odcinków dróg.

Przez powiat cieszyński przebiegają dwa ważne ciągi komunikacyjne: droga krajowa nr 81 Katowice – Skoczów – Wisła i międzynarodowa droga E 75 Katowice – Bielsko Biała – Cieszyn.

Są one uzupełniane przez drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz drogi gminne - lokalne. Zastrzeżenia budzi jednak stan techniczny dróg i ich parametry np. szerokość, liczba pasów ruchu, oznakowanie. W najlepszym stanie są drogi krajowe oraz wojewódzkie przelotowe.

W chwili obecnej największe znaczenie w ruchu ponadlokalnym dla gmin powiatu cieszyńskiego ma ukończenie prac, które doprowadziłyby do wybudowania fragmentu drogi ekspresowej od przejścia granicznego w Cieszynie - Boguszowicach do tzw. węzła w Krasnej.

Dane zawarte w poniższej tabeli zostały uzyskane z urzędów gmin i częściowo odbiegają od danych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Cieszynie. Jednakże na potrzeby analizy dane przekazane przez urzędy gmin zostaną porównane ze sobą w celu wskazania gmin posiadających najbardziej i najmniej rozbudowaną sieć drogową.

Tabela 20. Długość dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych, gminnych według stanu na dzień 31.12.1998 – dane urzędów gmin.

Wyszczególnienie	Drogi krajowe w km w dniu 31.12.1998	Drogi wojewódzkie w km w dniu 31.12.1998	Drogi powiatowe w km w dniu 31.12.1998	Drogi gminne i lokalne miejskie w km w dniu 31.12.1998 r.		Drogi ogółem w km w dniu 31.12.1998 r.
				ogółem	o twardej nawierzchni	
Gmina Cieszyn	5,9	2,6	44	76	71	128,5
Gmina Ustroń	0	12,5	42,2	90	77	144,7
Gmina Wisła	24,5	23,8	*	83	83	131,3
Gmina Skoczów	17,27	1,84	31,27	190	166	240,38
Gmina Strumień	8,45	8,9	37	106	100	160,35
Gmina Brenna	0	0	28,4	159	83	187,4
Gmina Chybie	0	0	14	93	81	107
Gmina Dębowiec	5,6	0	24,69	66	53	96,29
Gmina Goleszów	0	0	47,9	134	110	181,9
Gmina Hażlach	0	12,8	23	133	95	168,8
Gmina Istebna	0	24,7	7,3	95	95	127
Gmina Zebrzydowice	0	7,6	23,5	84	80	115,1
powiat cieszyński	61,72	94,74	323,26	1309	1094	1788,72

Źródło: Urzędy gmin

* brak danych

Na terenie powiatu cieszyńskiego (w dniu 31.12.1998 r.) sieć drogową tworzą drogi krajowe o długości 61,72 km, drogi wojewódzkie o długości 94,74 km, drogi powiatowe o długości 323,26 km, drogi gminne i lokalne miejskie o długości 1309 km.

Według danych udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Cieszynie ogólna długość dróg w powiecie cieszyńskim wynosi 1802,9 km (stan w dniu 31.12.1999 r). Na jeden kilometr kwadratowy powierzchni powiatu przypada 2,47 kilometra dróg.

Najdłuższa sieć drogowa (dróg o twardej nawierzchni) znajduje się na terenie Gminy Skoczów (216,38 km), Gminy Goleszów (157,9 km) oraz Gminy Strumień (154,35 km). Jednym ze wskaźników charakteryzujących istniejącą sieć drogową (dróg o twardej nawierzchni) jest długość dróg w kilometrach przypadająca na 1000 mieszkańców. Pod tym względem na pierwszym miejscu jest Gmina Dębowiec (15,90 km), Gmina Hażlach (14,18 km) oraz Gmina Strumień (13,42 km).

Tabela 21. Długość dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych, gminnych na 1000 mieszkańców według stanu na dzień 31.12.1998 – dane urzędów gmin.

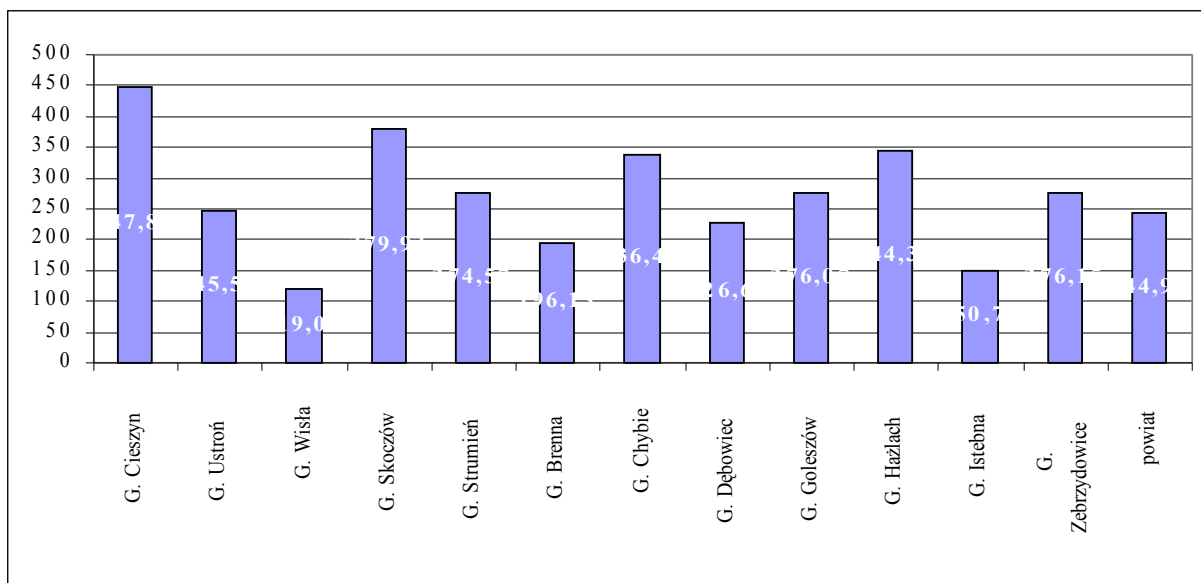
Wyszczególnienie	Drogi krajowe w km w dniu 31.12.1998	Drogi wojewódzkie w km w dniu 31.12.1998	Drogi powiatowe w km w dniu 31.12.1998	Drogi gminne i lokalne miejskie w km w dniu 31.12.1998 r.		Drogi ogółem
				ogółem	o twardej nawierzchni	
na 1000 mieszkańców						
Gmina Cieszyn	0,16	0,07	1,17	2,02	1,89	3,42
Gmina Ustroń	0,00	0,78	2,64	5,64	4,82	9,06
Gmina Wisła	2,07	2,01*		7,02	7,02	11,11
Gmina Skoczów	0,67	0,07	1,20	7,32	6,39	9,26
Gmina Strumień	0,73	0,77	3,22	9,22	8,69	13,94
Gmina Brenna	0,00	0,00	3,03	16,94	8,84	19,96
Gmina Chybie	0,00	0,00	1,59	10,59	9,23	12,19
Gmina Dębowiec	1,07	0,00	4,71	12,60	10,12	18,39
Gmina Goleszów	0,00	0,00	4,02	11,24	9,23	15,25
Gmina Hażlach	0,00	1,39	2,49	14,42	10,30	18,30
Gmina Istebna	0,00	2,17	0,64	8,36	8,36	11,18
Gmina Zebrzydowice	0,00	0,64	1,98	7,09	6,76	9,72
powiat cieszyński	0,36	0,56	1,89	7,67	6,41	10,48

Zródło: Urzędy gmin

* brak danych

Innym wskaźnikiem opisującym aktualną sytuację komunikacyjną jest długość dróg (dróg o twardej nawierzchni) w kilometrach przypadająca na 100 km². W tym wypadku do gmin o rozbudowanej sieci drogowej można zaliczyć: Gminę Cieszyn (430,46 km²), Gminę Skoczów (341,99 km²), Gminę Chybie (298,74 km²). W grupie gmin o najniższym wskaźniku znalazły się Gmina Brenna (116,60 km), Gmina Wisła (119,08 km), Gmina Istebna (150,74 km).

Wykres 7. Drogi ogółem na 100 m² według stanu na dzień 31.12.1998 r – dane urzędów gmin.

Istotną informacją dla potencjalnych inwestorów są dane o istniejących na danym terenie drogach krajowych i wojewódzkich. Wspomnianych dróg nie posiada Gmina Brenna, Gmina Chybie, Gmina Goleiszów.

Tabela 22. Długość dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych, gminnych na 100 km² według stanu na dzień 31.12.1998 – dane urzędów gmin.

Wyszczególnienie	Drogi krajowe w km w dniu 31.12.1998	Drogi wojewódzkie w km w dniu 31.12.1998	Drogi powiatowe w km w dniu 31.12.1998	Drogi gminne i lokalne miejskie w km w dniu 31.12.1998 r.		Drogi ogółem w dniu 31.12.1998
				ogółem	o twardej nawierzchni	
	na 100 m ²					
Gmina Cieszyn	20,56	9,06	153,36	264,90	247,47	447,89
Gmina Ustroń	0,00	21,22	71,62	152,75	130,69	245,59
Gmina Wisła	22,22	21,59	*	75,28	75,28	119,08
Gmina Skoczów	27,30	2,91	49,42	300,30	262,37	379,93
Gmina Strumięń	14,47	15,24	63,36	181,51	171,23	274,57
Gmina Brenna	0,00	0,00	29,73	166,42	86,87	196,15
Gmina Chybie	0,00	0,00	44,03	292,45	254,72	336,48
Gmina Dębowiec	13,18	0,00	58,12	155,37	124,76	226,67
Gmina Goleiszów	0,00	0,00	72,70	203,37	166,94	276,07
Gmina Hażlach	0,00	26,11	46,92	271,32	193,80	344,35
Gmina Istebna	0,00	29,32	8,66	112,76	112,76	150,74
Gmina Zebrzydowice	0,00	18,23	56,38	201,54	191,94	276,15
powiat cieszyński	8,45	12,97	44,27	179,27	149,82	244,96

Źródło: Urzędy gmin
* brak danych

Według oficjalnych danych statystycznych w roku 1999 w powiecie cieszyńskim na 1000 mieszkańców przypadało 8,58 km dróg gminnych.

Powiat charakteryzuje się bardzo wysokim wskaźnikiem, który jest zdecydowanie wyższy od średniej dla kraju i województwa.

Tabela 23. Drogi lokalne w km na 1000 mieszkańców – stan w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Drogi gminne zamięskie długość	Drogi gminne w granicach w miastach	Drogi gminne razem
	1000 mieszkańców		
Polska	4,13	0,98	5,11
Województwo	1,89	1,38	3,27
Powiat Cieszyński	6,61	1,97	8,58
Powiat Bielski	6,51	1,41	7,92
Powiat Pszczyński	4,75	0,68	5,43
Powiat Żywiecki	7,98	0,28	8,26
Powiat Nyski	3,94	0,78	4,72
Powiat Ślubicki	5,23	1,43	6,66
Powiat Zgorzelecki	1,57	1,50	3,07

Źródło: GUS – internet

8.2 Infrastruktura komunikacyjna

Na terenie powiatu cieszyńskiego według stanu na dzień 31.12.99 zarejestrowanych było 64,3 tys. pojazdów mechanicznych z czego 46,8 tys. stanowiły samochody osobowe.

Liczba zarejestrowanych samochodów osobowych przypadających na 1000 mieszkańców wynosi 273,2. Według danych udostępnionych przez urzędy gmin na obszarze powiatu (w dniu 31.12.1999 r.) znajduje się 28 stacji benzynowych. Jedyną gminą nie posiadającą na swoim terenie stacji benzynowej jest Chybie. Wskaźnik ilości stacji benzynowych na 1000 mieszkańców na terenie powiatu jest zbliżony do poziomu województwa śląskiego (0,15) i wynosi 0,16. Jest on jednak zdecydowanie niższy od wskaźników dla województwa wielkopolskiego (0,24) oraz województwa pomorskiego (0,18). Niski wskaźnik dla powiatu cieszyńskiego wskazuje na możliwości lokalizacji dalszych stacji benzynowych na tym terenie. Uzasadnieniem dla tego typu inwestycji jest również duży ruch samochodów osobowych i ciężarowych przekraczających granicę w Cieszynie lub innych miejscowościach.

Rozmieszczenie istniejących stacji benzynowych jest następujące: Gmina Cieszyn (5), Gmina Goleszów (2), Gmina Istebna (1), Gmina Strumień (3), Gmina Dębowiec (1), Gmina Wisła (1), Gmina Zebrzydowice (3), Gmina Skoczów (7, w tym 3 w mieście), Gmina Hażlach (2), Gmina Ustroń (3).

Największa liczba miejsc parkingowych znajduje się Cieszynie, Gminie Wisła (1234), Gminie Skoczów (600), Gminie Strumień (375), Gminie Istebna (900), Gminie Zebrzydowice (295).

8.3 Linie kolejowe i inne środki transportu

Przez teren gmin objętych analizą przebiega rozbudowana sieć linii kolejowych obsługiwanych zarówno przez pociągi towarowe jak i pasażerskie. Komunikację pasażerską z Cieszynem zapewniają pociągi obsługujące 4

trasy kolejowe. Sieć kolejowa znajduje się również na terenie Gminy Wisła, Ustroń, Goleszów, Skoczów, Chybie, Strumień, Zebrzydowice, Hażlach.

Cieszyn posiada również dużą liczbę połączeń autobusowych, które obsługiwane są głównie przez PKS Cieszyn - na 17 trasach.

Wszystkie gminy posiadają komunikację autobusową, która zapewniona jest przez PKS Cieszyn, TRANSKOM Skoczów, MZK Cieszyn, MZK Jastrzębie Zdrój i innych mniejszych przewoźników.

9 INSTYTUCJE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

9.1 Opieka przedszkolna

Powiat cieszyński posiada (stan w dniu 20.09.1999 r.) 70 przedszkoli, które mogą przyjąć 4 780 dzieci w wieku przedszkolnym. W placówkach przedszkolnych zatrudnionych było łącznie 344 pełnozatrudnionych nauczycieli, którzy sprawowali opiekę nad 4593 dziećmi. Na jedną placówkę przedszkolną przypadało średnio 57 dzieci.

Wspomniane placówki znajdują się w gminach wyszczególnionych w poniższej tabeli.

Tabela 24. Żłobki, przedszkola według stanu w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Żłobki	miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami żłobkowymi)	Przedszkola (bez specjalnych)	Miejsca w przedszkolach (bez specjalnych)
Gmina Cieszyn	2	115	15	1 175
Gmina Ustroń	1	43	7	466
Gmina Wisła	0	0	3	284
Gmina Skoczów	1	28	11	808
Gmina Strumień	0	0	6	331
Gmina Brenna	0	0	3	164
Gmina Chybie	0	0	5	271
Gmina Dębowiec	0	0	4	154
Gmina Golezów	0	0	7	328
Gmina Hażlach	0	0	4	231
Gmina Istebna	0	0	1	200
Gmina Zebrzydowice	0	0	4	368

Źródło: GUS – internet

Prezentowane w poniższej tabeli dane wskazują na zadawalający rozwój bazy przedszkolnej w powiecie cieszyńskim. Świadczy o tym w szczególności wskaźnik ilości miejsc w przedszkolach przypadających na 1000 mieszkańców, który jest wyższy od średniej dla województwa oraz kraju.

Tabela 25. Żłobki oraz miejsca w żłobkach przypadające na 10 000 mieszkańców, przedszkola oraz miejsca w przedszkolach przypadające na 1000 mieszkańców - według stanu w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Żłobki	miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami żłobkowymi)	Przedszkola (bez specjalnych)	
			10 000 mieszkańców	1000 mieszkańców
Polska	0,12	8,27	0,22	18,72
Województwo	0,11	7,40	0,28	22,99
Powiat Cieszyński	0,23	10,86	0,41	27,92
Powiat Bielski	0,07	2,73	0,31	22,18
Powiat Pszczyński	0,10	2,42	0,39	26,67
Powiat Żywiecki	0,07	4,97	0,44	23,13
Powiat Nyski	0,20	15,66	0,54	29,50
Powiat Słubicki	0,42	23,18	0,30	25,02
Powiat Zgorzelecki	0,30	21,39	0,24	20,97

Źródło: GUS – internet

9.2 Szkolnictwo podstawowe

Powiat posiadał (w dniu 31.12.1999 r.) na swoim terenie 72 szkoły podstawowe, które kształciły 17 364 uczniów w 811 oddziałach. Szkoły dysponowały łącznie 876

pomieszczeniami do nauki, co daje średnią 20 uczniów na 1 pomieszczenie. Na jedną placówkę szkolną przypadało średnio 241 uczniów.

W szkołach podstawowych zatrudnionych było łącznie 1131 nauczycieli (pełnozatrudnionych).

Tabela 26. Szkoły podstawowe, gimnazja, uczniowie – według stanu w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe (bez specjalnych)	Uczniowie w szkołach podstawowych	Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	Uczniowie w gimnazjach dla dzieci i młodzieży bez specjalnych
Gmina Cieszyn	9	3 446	7	544
Gmina Ustroń	5	1 542	2	230
Gmina Wisła	5	1 158	1	176
Gmina Skoczów	9	2 425	3	384
Gmina Strumień	5	1 301	1	194
Gmina Brenna	4	1 077	2	131
Gmina Chybie	4	1 003	2	144
Gmina Dębowiec	4	627	1	100
Gmina Golezów	9	1 001	1	130
Gmina Hażlach	5	1 098	2	151
Gmina Istebna	9	1 472	1	179
Gmina Zebrzydowice	4	1 214	2	172

Źródło: GUS – internet

9.3 Szkolnictwo ponadpodstawowe

Cieszyn będący centrum regionu, jest jednocześnie największym ośrodkiem szkolnictwa ponadpodstawowego. Licznie działające tu szkoły przyciągają absolwentów szkół podstawowych nie tylko z Cieszyna, ale także z bliższej i dalszej okolicy.

Ośrodkiem oświaty jest również Skoczów jednak naukę w tym mieście podejmują głównie mieszkańcy gminy. W mieście znajduje się Zespół Szkół Rolniczych, Zespół Szkół Zawodowych i Liceum Ogólnokształcące.

Pewną specyfiką charakteryzuje się ośrodek w Wiśle, głównie ze względu na znajdujący się tam Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich i Liceum Ogólnokształcące. Szkoły te preferowane są przez uczniów z Wisły i sąsiedniej Istebnej. Jednocześnie należy powiedzieć, że w przypadku ZSG-H znaczny procent uczniów pochodzi z innych powiatów graniczących z powiatem cieszyńskim.

Szkoły średnie Ustronia wybierane są równomiernie przez uczniów z wszystkich gmin powiatu cieszyńskiego, jednak ich znaczenie jest mniejsze.

Najmniejszy zasięg, wyłącznie lokalny, ma szkoła zawodowa w Istebnej.

Gimnazja

W wyniku wdrażanej reformy oświaty, w powiecie cieszyńskim powstało 25 placówek zwanych gimnazjami, które kształciły (według stanu na dzień 31.12.1999 r.) 2 535 uczniów.

Szkoły dysponowały łącznie 138 pomieszczeniami do nauki, co daje średnią 18 uczniów na 1 pomieszczenie. Na jedną placówkę szkolną przypadało średnio 101 uczniów.

Gimnazjach zatrudnionych było łącznie 78 nauczycieli (pełnozatrudnionych).

Tabela 27. Szkoły podstawowe, gimnazja, uczniowie - na 1000 mieszkańców według stanu w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe (bez specjalnych)	Uczniowie w szkołach podstawowych	Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	Uczniowie w gimnazjach dla dzieci i młodzieży bez specjalnych
	1000 mieszkańców			
Polska	0,44	100,9	0,14	15,53
Województwo	0,30	92,8	0,12	14,46
Powiat Cieszyński	0,42	101,4	0,15	14,81
Powiat Bielski	0,36	108,3	0,17	15,83
Powiat Pszczyński	0,39	123,7	0,17	20,54
Powiat Żywiecki	0,56	110,9	0,21	15,58
Powiat Nyski	0,60	102,2	0,11	15,92
Powiat Słubicki	0,44	109,2	0,15	18,04
Powiat Zgorzelecki	0,32	98,6	0,12	15,07

Źródło: GUS – internet

Szkoły średnie

Na terenie powiatu cieszyńskiego działało (w dniu 31.12.1999 r.) 9 liceów ogólnokształcących (kształcących 2 761 osób), 9 zasadniczych szkół dla młodzieży (kształcących 2 730 osób) oraz 27 średnich szkół zawodowych dla młodzieży (kształcących 4 437 osób).

Tabela 28. Licea ogólnokształcące, średnie szkoły zawodowe - według stanu w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Licea ogólnokształcące dla młodzieży ze specjalnymi		Szkoły zasadniczych dla młodzieży (bez specjalnych)		Średnie szkoły zawodowe dla młodzieży (bez specjalnych)	
	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie
Gmina Cieszyn	4	1 789	4	1 120	16	3 029
Gmina Ustroń	1	132	1	329	1	189
Gmina Wisła	1	278	1	242	3	616
Gmina Skoczów	1	551	2	879	5	454
Gmina Strumień	0	0	0	0	2	149
Gmina Brenna	0	0	0	0	0	0
Gmina Chybie	0	0	0	0	0	0
Gmina Dębowiec	0	0	0	0	0	0
Gmina Golezów	0	0	0	0	0	0
Gmina Hażlach	0	0	0	0	0	0
Gmina Istebna	1	11	1	160	0	0
Gmina Zebrzydowice	0	0	0	0	0	0

Źródło: GUS – internet

Cieszyn

- Liceum Ogólnokształcące nr 1 (798 uczniów w roku szkolnym 1999/2000)
- Zespół Szkół Ogólnokształcących – (822 uczniów w roku szkolnym 1999/2000)
- Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. Św. Melchiora Grodzieckiego - (55 uczniów w roku szkolnym 1999/2000)
- Zespół Szkół Ekonomiczno – Gastronomicznych (988 uczniów w roku szkolnym 1999/2000)
- Zespół Szkół Mechaniczno – Elektrycznych (600 uczniów w roku szkolnym 1999/2000)
- Zespół Szkół Rolniczo-Technicznych – (597 uczniów w roku szkolnym 1999/2000)
- Zespół Szkół Zawodowych nr 1 – (316 uczniów w roku szkolnym 1999/2000)

- Zespół Szkół Budowlanych – (454 uczniów w roku szkolnym 1999/2000)
- Szkoła Organizacji i Zarządzania – (217 uczniów w roku szkolnym 1999/2000).

Istebna

- Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Istebnej

Strumień

- Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Ustawicznego w Międzywiciu
- Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego w Strumieniu klasa I i II.
- Liceum Zawodowe w Strumieniu - istnieją jeszcze klasy: III i IV.

Wiśla

- Liceum Ogólnokształcące
- Zespół Szkół Gastronomiczno – Hotelarskich

Skoczów

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Skoczowie;
- Zespół Szkół Zawodowych w Skoczowie;
- Zespół Szkół Rolniczych - Centrum Kształcenia Ustawicznego w Międzywiciu.

Ustroń

- Zespół Szkół Technicznych,
- Filia LO im. M. Kopernika w Cieszynie.

Tabela 29. Licea ogólnokształcące, średnie szkoły zawodowe - na 1000 mieszkańców według stanu w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Licea ogólnokształcące dla młodzieży ze specjalnymi		Szkoły zasadniczych dla młodzieży (bez specjalnych)		Średnie szkoły zawodowe dla młodzieży (bez specjalnych)	
	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie
	na 1000 mieszkańców					
Polska	0,06	22,35	0,05	14,51	0,15	24,85
Województwo	0,05	19,21	0,05	12,95	0,14	27,61
Powiat Cieszyński	0,05	16,13	0,05	15,94	0,16	25,91
Powiat Bielski	0,04	11,09	0,03	6,49	0,05	11,33
Powiat Pszczyński	0,05	15,20	0,06	13,41	0,11	14,95
Powiat Żywiecki	0,01	7,80	0,05	14,23	0,15	25,13
Powiat Nyski	0,05	21,30	0,05	16,72	0,15	19,92
Powiat Ślubicki	0,04	18,53	0,06	9,27	0,27	34,23
Powiat Zgorzelecki	0,02	10,54	0,06	16,51	0,13	29,98

Źródło: GUS – internet

Szkolnictwo wyższe

Jedyną wyższą uczelnią na terenie powiatu cieszyńskiego jest Filia Uniwersytetu Śląskiego, stanowiąca jednocześnie jeden z jego wydziałów - Wydział Artystyczno-Pedagogiczny. W jego skład wchodzi cztery instytuty odpowiadające za organizację procesu dydaktycznego, czyli nauczania. Są to:

- Instytut Pedagogiki
- Instytut Nauk Społecznych i Nauk o Kulturze
- Instytut Pedagogiki Muzycznej
- Instytut Kształcenia Plastycznego

Każdy instytut ma po kilka zakładów, które prowadzą przede wszystkim koordynację badań naukowych i w pewnej mierze zajmują się również dydaktyką.

Według danych na dzień 31.12.1999 r. na Uniwersytecie Śląskim studiowało 4 349 osób w tym 1 733 osób na studiach dziennych. W roku 1999 studia ukończyło 1064 absolwentów w tym 262 absolwentów studiów dziennych.

Duże zainteresowanie studiami w Cieszynie wynika głównie ze stosunkowo szerokiej gamy kierunków (5 kierunków nauczania), skupiających się wokół kierunków humanistycznych, socjologicznych oraz studiów nauczycielskich. Takie ukierunkowanie powoduje, że wśród studiujących dominują kobiety. Studia w Cieszynie są atrakcyjne również ze względu na położenie miasta i rozwinięty system świadczeń socjalnych dla studentów.

9.4 Ochrona zdrowia

Według danych statystycznych WUS w dniu 31.12.1999 r., opieka medyczna w powiecie zapewniona była przez 16 przychodni, 9 ośrodków zdrowia, 3 poradnie, 4 szpitale ogólne. W szpitalach ogólnych znajduje się łącznie 1761 łóżek w tym na oddziałach wewnętrznych – 124 łóżka, chirurgicznych – 206 łóżek, dziecięcych – 35 łóżek, położniczo-ginekologicznych – 100 łóżek, zakaźnych – 36 łóżek, gruźlicy i chorób płuc – 520 łóżek. Obecnie w strukturach Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Cieszynie znajdują się następujące placówki:

Szpital Śląski

- 18 oddziałów
- 16 poradni specjalistycznych

Szpital nr 2

- 4 oddziały
- 3 poradnie specjalistyczne

Przychodnia Rejonowa w Cieszynie

- 11 poradni specjalistycznych

Przychodnia Rejonowa w Ustroniu

- 6 poradni specjalistycznych

Przychodnia Rejonowa w Skoczowie

- 6 poradni specjalistycznych

Ośrodek Zdrowia w Brennej

- 1 poradnia specjalistyczna

Tabela 30. Szpitale, przychodnie, ośrodki zdrowia, apteki – na 10 000 mieszkańców według stanu w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Szpitale ogólne bez sanatorium leczenia gruźlicy i chorób płuc		przychodnie	ośrodki zdrowia	Apteki
	szpitale	łóżka			
na 10 000 mieszkańców					
Polska	0,18	51,40	1,40	0,72	2,04
Województwo	0,23	62,04	1,83	0,37	2,00
Powiat Cieszyński	0,23	102,85	0,93	0,53	1,75
Powiat Bielski	0,21	69,72	0,89	1,16	1,85
Powiat Pszczyński	0,19	46,94	0,77	1,26	1,45
Powiat Żywiecki	0,07	25,27	0,27	0,07	1,86
Powiat Nyski	0,33	60,96	1,33	1,00	1,73
Powiat Słubicki	0,21	41,10	1,05	0,63	1,69
Powiat Zgorzelecki	0,20	44,97	1,49	0,99	2,09

Źródło: GUS – internet

W powiecie działało łącznie 30 aptek oraz jeden punkt apteczny. Na jedną aptekę i punkt medyczny przypadało 5523 osób.

W służbie zdrowia zatrudnionych było 329 lekarzy (1,9 lekarza na 1000 ludności), 20 lekarzy dentyistów (0,1 dentyisty na 1000 ludności), 80 farmaceutów (0,5 farmaceuty na 1000 ludności), 966 pielęgniarek (5,6 pielęgniarki na 1000 ludności) oraz 62 położne (0,4 położnej na 1000).

Tabela 31. Szpitale, przychodnie, ośrodki zdrowia, apteki według stanu w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Szpitale ogólne bez sanatorium leczenia gruźlicy i chorób płuc		przychodnie	ośrodki zdrowia	Apteki
	szpitale	łóżka			
Gmina Cieszyn	2	741	4	0	6
Gmina Ustroń	1	500	6	0	5
Gmina Wisła	0	0	1	0	3
Gmina Skoczów	0	0	4	0	6
Gmina Strumień	0	0	0	2	1
Gmina Brenna	0	0	0	2	2
Gmina Chybie	0	0	1	1	1
Gmina Dębowiec	0	0	0	0	1
Gmina Goleszów	0	0	0	0	1
Gmina Hażlach	0	0	0	0	0
Gmina Istebna	1	520	0	1	3
Gmina Zebrzydowice	0	0	0	3	1

Źródło: GUS – internet

Na terenie powiatu działała jedna stacja pogotowia ratunkowego oraz dwie filie wspomnianej stacji. Posiadały one na swoim wyposażeniu 4 karetki reanimacyjne (z obsadą) w tym jedną z zespołem reanimacyjnym.

9.5 Opieka społeczna

Na terenie powiatu cieszyńskiego działało 1999 roku 13 domów i zakładów opieki społecznej dysponujących 1394 miejscami. W zakładach i domach pomocy doraźnej znajdowało się 1032 osób w tym 189 w domach dla ludzi starszych, 403 w domach dla umysłowo upośledzonych oraz 116 w zakładach dla osób przewlekle psychicznie chorych umysłowo.

W roku 2000 na terenie powiatu cieszyńskiego działały następujące domy pomocy społecznej:

Dom Pomocy Społecznej w Cieszynie, ul. Korfantego – przeznaczony dla osób w podeszłym wieku, dom posiada 71 miejsc;

Dom Pomocy Społecznej w Drogomyślu – przeznaczony dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie, dom posiada 40 miejsc;

Dom Pomocy Społecznej „Bursztyn” w Kończycach Małych – przeznaczony dla kobiet niepełnosprawnych intelektualnie, dom posiada 37 miejsc;

Dom Pomocy Społecznej w Pogórze – przeznaczony dla kobiet niepełnosprawnych intelektualnie, dom posiada 167 miejsc;

Dom Pomocy Społecznej „Feliks” w Skoczowie – przeznaczony dla osób przewlekle chorych somatycznie, dom posiada 141 miejsc;

Dom Pomocy Społecznej „Betania” w Cieszynie – przeznaczony dla osób przewlekle chorych somatycznie, dom posiada 30 miejsc;

Dom Pomocy Społecznej w Cieszynie, pl. Londzina – przeznaczony dla mężczyzn przewlekle chorych psychicznie, dom posiada 116 miejsc;

Dom Pomocy Społecznej „Emaus” w Dziegielowie – przeznaczony dla osób w podeszłym wieku, dom posiada 57 miejsc;

Dom Pomocy Społecznej w Skoczowie – przeznaczony dla chłopców niepełnosprawnych intelektualnie, dom posiada 40 miejsc;

Dom Pomocy Społecznej w Strumieniu – przeznaczony dla chłopców niepełnosprawnych intelektualnie, dom posiada 90 miejsc;

Miejski Dom Spokojnej Starości w Ustroniu – przeznaczony dla osób w podeszłym wieku, dom posiada 16 miejsc.

Na terenie powiatu cieszyńskiego prowadzą swoją działalność 3 domy dziecka oraz 7 ognisk wychowawczych. Ponadto w oparciu o postanowienia Sądu Rodzinnego opiekę nad dziećmi zapewnia 226 rodzin zastępczych w tym 97 rodzin niespokrewnionych z dziećmi. Łącznie w rodzinach zastępczych przebywa 274 dzieci z czego 115 w rodzinach niespokrewnionych.

Tabela 32. Świadczenia opieki społecznej w roku 1999.

Wyszczególnienie	Osoby, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej*		Koszt świadczeń pomocy społecznej na 1 mieszkańca w zł
	ogółem	na 1000 mieszkańców	
Województwo	238 845	49	57,16
Powiat Cieszyński	7 434	43	61,53
Powiat Bielski	5 729	39	33,39
Powiat Pszczyński	5 073	49	52,64
Powiat Żywiecki	9 206	61	65,82

Źródło: Statystyka Powiatów Województwa Śląskiego 2000 – WUS Katowice.

*Według form świadczeń, osoby którym przyznano świadczenia mogą być wykazane kilkakrotnie.

W 1999 r. ze świadczeń pomocy społecznej korzystały 7434 osoby w tym 90 osób stale korzystających z zasiłków, 774 osoby korzystające z zasiłków okresowych, 2331 osób otrzymujących zasiłki celowe i w naturze, 221 osób otrzymujących świadczenia w zakresie ochrony macierzyństwa oraz 156 osób otrzymujących pomoc społeczną w formie usług.

Jednostką odpowiedzialną na poziomie powiatu za problematykę pomocy społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które w zakresie prowadzonej działalności odpowiedzialne jest między innymi za opracowywanie analiz finansowych i zjawisk społecznych, monitorowanie pracy placówek z obszaru pomocy społecznej oraz zadania realizowane na rzecz indywidualnych klientów w tym m.in. udzielanie świadczeń rodzinom zastępczym, kierowanie do domów pomocy społecznej, kierowanie do placówek opiekuńczo wychowawczych.

Poza możliwością pomocy finansowej PCPR oferuje wszystkim potrzebującym (również osobom niepełnosprawnym) pomoc informacyjną i doradcą. W ciągu roku do PCPR zgłasza się ponad 3500 osób, które poszukują informacji o możliwościach pomocy i wsparcia. Dodatkowo pracownicy Centrum prowadzą wywiady środowiskowe a także szkolenia dla swoich klientów oraz pracowników ośrodków pomocy społecznej.

Na podstawie obowiązujących przepisów PCPR realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej, które finansowane są obecnie ze środków PFRON. Do programów finansowanych z wymienionych środków należy zaliczyć program dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych, program dofinansowania likwidacji barier funkcjonalnych, program dofinansowania zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych, finansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Poza wymieniony powyżej PCPR na terenie powiatu działalność w zakresie opieki społecznej prowadzą również:

- Powiatowy Urząd Pracy - Cieszyn;
- Ośrodki Pomocy Społecznej (w tym Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej) we wszystkich gminach powiatu;
- Organizacje pozarządowe oraz ośrodki prowadzone przez organizacje pozarządowe:
 - Cieszyńskie Stowarzyszenie Abstynentów Klub "Familia" - Cieszyn
 - Cieszyńskie Stowarzyszenie Charytatywne - Cieszyn
 - Fundacja Zdrowia Śląska Cieszyńskiego - Cieszyn
 - Noclegownia Dla Bezdomnych przy parafii Dobrego Pasterza - Ustroń
 - Ośrodek rehabilitacyjno – wychowawczy – Ustroń Polana
 - Polski Czerwony Krzyż - Cieszyn
 - Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów - Cieszyn
 - Polski Związek Głuchych - Cieszyn
 - Polski Związek Niewidomych - Cieszyn

■
Polskie Stowarzyszenie Diabetyków - Cieszyn

- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym
- Polskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Chorym na Astmę i Alergię - Cieszyn
- Stowarzyszenie na Rzecz Integracji i Wspierania Rodziny "Być Razem" - Cieszyn
- Stowarzyszenie Rehabilitacji, Kultury Fizycznej, Turystyki i Integracji Osób Niepełnosprawnych - Cieszyn
- Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych - Cieszyn
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Cieszyn
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Ziemi Cieszyńskiej”- Cieszyn
- Stowarzyszenie Amazonek - Cieszyn
- Polski Komitet Zwalczenia Raka - Cieszyn
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej – Cieszyn.

W budżecie powiatu cieszyńskiego na rok 2001 wydatki zakwalifikowane do działu „Opieka społeczna” zaplanowano na poziomie 20 572 127 zł. W stosunku do roku 2000 (przewidywanego wykonania) nastąpił spadek wydatków w analizowanym dziale o około 3,7 %.

10 GOSPODARKA MIESZKANIOWA

10.1 Zasoby mieszkaniowe

Bazę mieszkaniową powiatu (w dniu 31.12.1999 r.) stanowiło 49 683 mieszkań z 200 091 izbami o łącznej użytkowej powierzchni 3744,1 tys. m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie powiatu cieszyńskiego przypadająca na jedną osobę wynosiła 22,5 m² (według stanu na dzień 31.12.1999) i w stosunku do roku 1998 zwiększyła się o 0,3 m². Wskaźnik dla województwa śląskiego wynosi 20,2 i jest on niższy od wspomnianego wyżej dla powiatu cieszyńskiego.

Najwyższym wskaźnikiem charakteryzuje się Gmina Wisła, na terenie której na jednego mieszkańca przypada 24,5 m² powierzchni użytkowej. Najniższy wskaźnik posiada Gmina Skoczów (18,93 m²) oraz Gmina Istebna (20,3 m²).

Tabela 33. Tabela 34. Liczba mieszkań i ich powierzchnia oddana do użytku w roku 1999.

Wyszczególnienie	Mieszkania oddane do użytku w roku 1999		
	ogółem	Izby	Powierzchnia w m ²
	na 1000 mieszkańców		
Gmina Cieszyn	1,5	9,0	225,6
Gmina Ustroń	4,2	22,9	552,8
Gmina Wisła	4,7	24,0	523,1
Gmina Skoczów	1,8	10,2	249,3
Gmina Strumień	2,8	16,5	432,5
Gmina Brenna	7,0	34,6	831,3
Gmina Chybie	4,0	22,6	478,8
Gmina Dębowiec	1,3	7,8	160,9
Gmina Goleszów	1,8	10,4	273,4
Gmina Hażlach	1,4	7,2	166,2
Gmina Istebna	3,2	17,3	423,8
Gmina Zebrzydowice	2,2	10,5	229,6

Zródło: GUS – internet

W celu wskazania aktualnych tendencji związanych ze skalą i rodzajem realizowanych obiektów, wszystkie dane analizowanych gmin i powiatów przeliczone zostały na 1000 mieszkańców.

Liczba oddanych mieszkań na terenie powiatu cieszyńskiego przypadająca na 1000 mieszkańców kształtowała się na średnim poziomie (2,7) i była zdecydowanie wyższa od średniej dla województwa śląskiego (1,1). Wysoki wskaźnik może informować o zamożności mieszkańców, dalszych planach inwestycyjnych osób mieszkających na danym terenie oraz braku obostrzeń przy wydawaniu pozwoleń na budowę.

Tabela 35. Liczba mieszkań i ich powierzchnia oddana do użytku w roku 1999.

Wyszczególnienie	Mieszkania oddane do użytku w roku 1999		
	ogółem	Izby	Powierzchnia w m ²
	na 1000 mieszkańców		
Polska	2,1	8,7	185,2
Województwo	1,1	5,4	128,4
Powiat Cieszyński	2,7	14,8	352,7
Powiat Bielski	2,3	12,1	284,5
Powiat Pszczyński	2,1	12,0	277,2
Powiat Żywiecki	2,0	10,4	242,3
Powiat Nyski	0,7	3,6	78,7
Powiat Słubicki	5,4	18,0	396,0
Powiat Zgorzelecki	1,5	6,1	125,1

Źródło: GUS – internet

Na terenie analizowanych gmin najwyższy wskaźnik oddanych mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców dotyczy Gminy Brenna (7) oraz Gminy Wisła (4,7).

Wysoki wskaźnik dla wymienionych gmin może wynikać ze wzrostu zapotrzebowania na prywatne kwatery w miejscowościach o charakterze turystycznym. Najniższy wskaźnik posiada Cieszyn (1,5), Gmina Hażlach (1,4), Gmina Dębowiec (1,3).

11 TURYSTYKA, SPORT I WYPOCZYNEK

11.1 Zabytki

Najcenniejszym z zachowanych na terenie Cieszyna zabytków jest romańska rotunda z połowy XIV w. na Wzgórzu Zamkowym. Sąsiaduje z nią górująca nad miastem gotycka Wieża Piastowska z XIV w. stanowiąca punkt widokowy, z którego roztacza się panorama miasta i okolic. W Cieszynie znajduje się również ratusz wybudowany w 1800 r., secesyjny budynek teatru z 1910 r. i Książnica Cieszyńska przy ul. Mennicznej z biblioteką naukową posiadającą ok. 130 tys. woluminów o bezcennej wartości historycznej.

Ciekawą architekturę sakralną reprezentują w Cieszynie zabytkowe kościoły, m.in. gotycki kościół św. Jerzego, kościół parafialny św. Marii Magdaleny, kościół św. Trójcy z XVI w., ewangelicki kościół Jezusowy wzniesiony w latach 1709-1723 oraz stanowiący własność zakonu bonifratów kościół Wniebowzięcia NMP.

Liczne obiekty zabytkowe znajdują się także w innych miejscowościach regionu. Z cenniejszych warto wymienić historyczną starówkę Skoczowa z barokowym ratuszem z 1797 r., renesansowy zamek z końca XV w. w Kończycach Małych, neobarokowy kościół św. Michała Archaniola w Goleszowie, renesansowy zameczek w Dziegielowie, XVI-wieczny pałac rodzinny de Mattencloit w Zebrzydowicach.

Na terenie powiatu cieszyńskiego znajdują się również zabytkowe drewniane kościółki, m.in. w Istebnej, Kaczycach, Kończycach Wielkich, Wiśle Zameczku, Nierodzimiu i Zamarskach.

Pełne zestawienie najważniejszych zabytków przedstawia się następująco:

CIESZYN

- Zabytkowy układ urbanistyczny miasta z zabudową z XVI, XVII, XVIII w.
- Romańska Rotunda św. Mikołaja z XI w. usytuowana na Wzgórzu Zamkowym. Należy do najcenniejszych zabytków polskiego średniowiecza.
- Gotycka Wieża Piastowska na Wzgórzu Zamkowym, murowana z II połowy XI w.
- Studnia Trzech Braci okryta żeliwną, neogotycką altaną z 1868r., nawiązuje do legendy o powstaniu miasta.
- "Cieszyńska Wenecja" - dzielnica tkaczy i garbarzy.
- Teatr im. A. Mickiewicza z 1910r. w typie architektury secesyjno - modernistycznej.
- Kościół p. w. św. Marii Magdaleny gotycki, przebudowany w latach 1789-1804, (Plac Dominikański).
- Kościół św. Trójcy z XVI w. Kościół Jezusowy z 1709 r.
- Kościół szpitalny p.w. św. Jerzego, XIV - XV w.
- Zespół klasztorny oo. Bonifratrów z kościołem p.w. Wniebowzięcia NMP z lat 1697 - 1706 i klasztorem z przełomu XVII/XVIII w.
- Zespół klasztorny pojezuicki, z klasztorem i kościołem p.w. św. Krzyża.
- Umocnienia obronne z początku XVI w.(ul. Przykopa).

BRENNA

- Kościół Parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela w Brennej, z XVIII w.
- Kościół Parafialny p.w. św. Jana Nepomucena I w Brennej Leśnicy z 1937 r.
- Kościół Parafialny p.w. Wszystkich Świętych w Górkach Wielkich z XV w., najstarszy kościół na Ziemi Cieszyńskiej.

DĘBOWIEC

- Kościół św. Mateusza z 1885r. w Ogrodzonej
- Kościół gotycki p. w. św. Jakuba z XV w., Simoradz, rozbudowany w 1892r.

GOLESZÓW

- Plebania parafii ewangelickiej z XVIII w.
- Plebania parafii katolickiej z XIX w. Kościół ewangelicki z 1785 r.
- Kościół katolicki sprzed I wojny światowej.
- Kościół katolicki z XVIII w. w Lesznej Górnej.
- Kościół p.w. św. Jerzego wzniesiony w 1518r. w Puńcowie, powiększony na przełomie XIX / XX w.
- Figura św. J. Nepomucena z 1770r. w Bażanowicach.
- Zabudowania folwarczne, obora z datą i herbem z 1823r,
- budynki gospodarcze z XIX w. w Bażanowicach.
- Zespół zamkowy z XV-XVIII w. w Dziegielowie, murowany, kilkakrotnie przebudowywany.

HAŻLACH

- Pałac z przełomu XVII-XVIII w. w Kończycach Wielkich, wzniesiony przez marszałka krajowego Jerzego Fryderyka Wilczka.
- Kaplica p.w. Opatrzności Bożej z XIX w.
- Drewniany Kościół św. Rocha z 1731 r. w Zamarskach, w stylu barokowym.
- Drewniany Kościół św. Michała w Kończycach Wielkich z 1777r. w stylu barokowym, ze średniowiecznymi dzwonami.
- Grób rodziny Larisch z 1941 r w Kończycach Wielkich.

ISTEBNA

- Kościół p.w. Dobrego Pasterza z 1794r.
- Drewniany Kościółek św. Krzyża z 1770r. (poniżej Przełęczy Kubalonka)
- Kościół p. w. św. Bartłomieja z 1900r. w Koniakowie
- Kurna Chałupa Kawuloków z 1863r.

SKOCZÓW

- Kaplica Na Wzgórzu z figurą Chrystusa "Ecce Homo" na obecnym miejscu od 1825r. W 1985r. przed Kaplicą stanął Krzyż Papięski z lotniska w Muchowcu, wykonany z okazji II Pielgrzymki Ojca Świętego do Polski.
- Kościół ewangelicko- augsburski p.w. Świętej Trójcy z XVIII w.
- Kościół Parafialny p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła z barokowym ołtarzem z XVI II w.

- Kościół p. w. św. Mikołaja w Pierścę, sanktuarium z XVII-wieczną figurą św. Mikołaja, słynącą cudami, miejsce corocznych pielgrzymek.
- Ratusz z 1797r. z wieżą z 1801 r., styl późnobarokowy, w ścianie frontowej herb Skoczowa, obraz Jana Sarkandra i herb Koronny Polski arcyksięcia Albrechta Kazimierza Cieszyńskiego.
- Fontanna na rynku z figurą Jonasza zwanego Trytonem z 1794 r., rzeźbiona w stylu barokowym.
- Grodzisko VII-IX w., jeden z pięciu grobów plemienia Gołszyców w Międzywiciu, położone przy drodze szybkiego ruchu nr 1 z Bielska-Białej do Cieszyna.
- Karczma "Arenda" z 1818r. w Pogórze.
- Dwór Stonawskich, ostatnich właścicieli wsi Pogórze, obecnie siedziba Domu Opieki Społecznej.
- Głaz narzutowy z epoki lodowcowej w Pogórze.

STRUMIEŃ

- Ratusz z 1628r.
- Zabytkowe kamieniczki w rynku z XVIII w.
- Zamek, dawna siedziba właścicieli Strumienia z przełomu XVII i XVIII w.
- Młyn wodny Franciszka Jazowego - przebudowany w końcu XIX w.
- Pomnik "Ofiarom Hitleryzmu" w parku miejskim.

USTROŃ

- Kościółek drewniany p.w. św. Anny z 1769r.
- Kościół ewangelicko-augsburski Apostoła Jakuba z 1835r.
- Kościół Parafialny p. w. św. Klemensa z 1788r.
- Kamienny ołtarz z XVII w. na Równicy, miejsce kultu, zgromadzeń i odprawiania nabożeństw przez protestantów w czasie prześladowań religijnych.
- Dąb Sobieskiego z 1683r., wg legendy zasadzony przez mieszkańców Ustronia na pamiątkę przejścia oddziałów króla Jana Sobieskiego pod Wiedeń.
- Budynek dawnej huty Klemens 1772-1897 obecnie siedziba Muzeum Hutnictwa i Kuźnictwa.

WISŁA

- Kościół ewangelicko-augsburski z 1838r.
- Kościół rzymsko-katolicki p. w. NMP z 1865r.
- Muzeum Beskidzkie w budynku z XVII w.
- Chałupa Kocyana - regionalna chata góralska.
- Drewniany zameczek Habsburgów obecnie siedziba PTTK, z końca XIX w., przeniesiony w 1987r. z Polany Przysłop do centrum Wisły.
- Zameczek byłego prezydenta RP Mościckiego na stoku góry Zadni Groń, z 1931 r.
- Enklawa starego budownictwa.

ZEBRZYDOWICE

- Zamek z XVI w. wzniesiony przez rodzinę Liszków, przebudowany w XVIII w. przez rodzinę baronów Mattencloit,
- Kościół parafialny ze znakomitymi przykładami renesansowej rzeźby nagrobnej.
- Drewniany kościół parafialny z 1620r. w Kaczycach.

- Drewniany kościół z 1739r., z unikatową polichromią, w Markłowicach Dolnych.
- Renesansowy zamek z XVI w. w Kończycach Małych, we wnętrzach znajduje się muzeum regionalne.

11.2 Kultura

Powiat cieszyński może poszczycić się nie tylko bogatą spuścizną historyczną, ale także interesującym i różnorodnym życiem kulturalnym dnia dzisiejszego. Na uwagę zasługują zwłaszcza popularne imprezy artystyczne o ponadregionalnym, a nawet międzynarodowym charakterze.

Do najważniejszych należą między innymi:

- Festiwal Muzyki Wokalnej Viva il Canto,
- czesko-polski festiwal teatralny „Na Granicy”,
- Cieszyńska Jesień Jazzowa,
- Lato z Filharmonią, Dekada Muzyki Organowej, Chóralnej i Kameralnej
- Panorama Sztuki Chrześcijańskiej Musica Sacra w Skoczowie.

Tabela 36. Placówki biblioteczne, kina, muzea na 1000 mieszkańców – stan w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Placówki biblioteczne biblioteki i filie	księgozbiór w woluminach	Kina stałe	miejsca na widowni w kinach stałych	Muzea liczba muzeów łącznie z oddziałami
	na 1000 mieszkańców				
Polska	0,23	3 502	0,02	5,45	0,02
Województwo	0,18	3 209	0,01	4,72	0,01
Powiat Cieszyński	0,20	3 387	0,02	4,92	0,04
Powiat Bielski	0,29	3 626	0,02	4,83	0,01
Powiat Pszczyński	0,32	3 213	0,01	1,70	0,01
Powiat Żywiecki	0,31	3 085	0,01	3,08	0,01
Powiat Nyski	0,32	4 130	0,02	6,33	0,01
Powiat Słubicki	0,32	4 193	0,06	12,73	0
Powiat Zgorzelecki	0,26	3 906	0,03	8,41	0

Źródło: GUS - internet

Także w sezonie letnim z myślą o turystach organizowane są liczne imprezy o charakterze rekreacyjno-scenicznym. Do najbardziej znanych należy święto Trzech braci obchodzone przez 3 dni równocześnie po obu stronach granicy w polskim i czeskim Cieszynie.

Jednym z najważniejszych ośrodków życia kulturalnego powiatu cieszyńskiego jest Teatr im. Adama Mickiewicza. Posiada on jedną z nielicznych w Polsce scenę obrotową o doskonałej akustyce.

Na terenie powiatu cieszyńskiego działają liczne Domy Kultury oferujące różnorodny program zajęć artystycznych. W skład bazy kulturalnej wchodzi między innymi Cieszyński Ośrodek Kultury – „Dom Narodowy”, Teatr im. Adama Mickiewicza w Cieszynie, Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej, Gminny Ośrodek Kultury – Izba regionalna w Brennej, Gminny Ośrodek Kultury w Chybiu, Amatorski Klub Filmowy AKF Klaps w Chybiu, Gminny Ośrodek Kultury w Golezowie, Gminna Świetlica w Hażlach, Filia Gminnej Świetlicy w Pogwizdowie, Gminy Ośrodek Kultury w Intebnej, Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Istebnej, Miejski Dom Kultury w Skoczowie, Dom kultury SM „Wspólnota” w Skoczowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Strumieniu, Miejski Dom Kultury „Prażakówka”, Wiślańskie Centrum Kultury i Informacji w Wiśle oraz Gminny Ośrodek Kultury w Zebrzydowicach.

Do najważniejszych zjawisk kulturalnych regionu należy działalność Amatorskiego Klubu Filmowego „Klaps” w Chybiu, który plasuje się w czołówce tego typu placówek w Polsce.

Na terenie powiatu działają łącznie 4 kina w tym Kino "Piaś" w Cieszynie, Kino "Podhale" w Skoczowie, Kino "Zdrój" w Ustroniu oraz Kino "Marzenie" w Wiśle.

Tabela 37. Placówki biblioteczne, kina, muzea – stan w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Placówki biblioteczne biblioteki i filie	księgozbiór w woluminach	Kina stałe	miejsca na widowni w kinach stałych	Muzea liczba muzeów łącznie z oddziałami
Gmina Cieszyn	5	127 963	1	240	1
Gmina Ustroń	3	69 212	1	179	2
Gmina Wiśla	1	47 864	1	280	1
Gmina Skoczów	3	65 864	1	144	1
Gmina Strumień	4	45 616	0	0	0
Gmina Brenna	2	29 746	0	0	1
Gmina Chybie	2	25 290	0	0	0
Gmina Dębowiec	2	20 766	0	0	0
Gmina Goleiszów	3	35 247	0	0	0
Gmina Hażlach	3	35 497	0	0	0
Gmina Istebna	3	36 394	0	0	0
Gmina Zebrzydowice	3	40 484	0	0	0

Źródło: GUS - internet

Uzupełnieniem dla bogatej oferty kulturalnej są działające na tym terenie muzea, galerie oraz izby regionalne. Ich szczegółowy wykaz został sporządzony w oparciu o dane uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Cieszynie.

Gmina Cieszyn

Muzeum – ul. Regeera, Muzeum Drukarstwa, Galeria Książnicy Cieszyńskiej, Galeria Muzeum, Galeria Dom Narodowy, Galeria Domu Pomocy Społecznej, Galeria „Uniwersytet Śląski”, Galeria „Miejsce”, Galeria „Sztuka Polska”, Wieża Widokowa (Wzgórze Zamkowe).

Gmina Brenna

Izba Regionalna – Gminny Ośrodek Kultury, Muzeum Biograficzne Zofii Kossak.

Gmina Chybie

Galeria „Balkon” przy AKF „Klaps”.

Gmina Istebna

Galeria - Pracownia malarza i grafika Jana Wałacha, Galeria Rodziny Konarzewskich, Muzeum Regionalne „Na Grapie”, Muzeum im. Pamięci Marii Gwarek, Izba rzeźby i koronki Kamieniarzów, Galeria sztuki nieprofesjonalnej Tadeusza Ruckiego.

Gmina Skoczów

Muzeum im. Gustawa Morcinka, Muzeum św. Jana Sarkandra, Centrum Oświatowo-Muzyczne „Pianoton”, Galeria autorska Dariusz Orzulik.

Gmina Strumień

Galeria „Pod Ratuszem”.

Gmina Ustroń

Muzeum Hutnictwa i Kuźnictwa, Oddział Muzeum Zbiory Marii Skalickiej, Muzeum Regionalne „Stara Zagroda”, Galeria Sztuki Współczesnej „Na Gojach”, Galeria Sztuki Współczesnej „Ustrońska”, Galeria Sztuki Współczesnej „Zawodzie”, „Biuro Promocji i Wystaw Artystycznych”.

Gmina Wisła

Muzeum Beskidzkie, Muzeum Narciarstwa „Zimowit”, Galeria „Kufa Jama”, Izba Pracy Twórczej Jana Kocjana, Galeria „Zapiecek u Jędrysa”, „Wiślańska Strzecha”, Wiślańskie Centrum Kultury i Informacji.

Gmina Zebrzydowice

Izba Regionalna, Zamek.

11.3 Turystyka, rekreacja i sport

Ze względu na swe walory krajobrazowo-przyrodnicze powiat cieszyński jest dogodnym miejscem do uprawiania turystyki i zażywania wypoczynku. Zboczami i szczytami Beskidów prowadzą liczne szlaki górskie z punktami widokowymi. Na wielu odcinkach wiodą one wzdłuż granicy z Czechami, gdzie w kilku wyznaczonych miejscach można ją przekroczyć i skorzystać z oferty czeskich schronisk. Na szlakach, zwłaszcza w okolicy przejść granicznych, umieszczono mapy informujące o atrakcjach turystycznych po polskiej i czeskiej stronie: zabytkach kultury, pomnikach przyrody, trasach rowerowych, kąpieliskach. Turystykę można uprawiać nie tylko pieszo, ale także na rowerze i konno. W Brennej funkcjonuje stadnina koni huculskich, skąd prowadzi szlak górskich wycieczek w siodle ciągnący się po obu stronach granicy.

Tabela 38. Obiekty noclegowe, miejsca noclegowe, korzystający z noclegów w roku 1999.

Wyszczególnienie	Obiekty noclegowe ogółem	Miejsca noclegowe	Całoroczne miejsca noclegowe
	W okresie I – IX 1999 r.		
Gmina Cieszyn	5	571	571
Gmina Ustroń	67	5 966	5 136
Gmina Wisła	122	5 778	4 840
Gmina Skoczów	1	83	83
Gmina Strumień	1	5	5
Gmina Brenna	23	885	515
Gmina Chybie	1	43	43
Gmina Dębowiec	1	35	35
Gmina Goleiszów	0	0	0
Gmina Hażlach	0	0	0
Gmina Istebna	13	511	378
Gmina Zebrzydowice	1	32	32

Źródło: GUS – internet

Na terenie powiatu cieszyńskiego występują dogodne warunki dla miłośników lotniarstwa m.in. na stokach góry Chełm w Goleszowie, Równicy w Ustroniu. Do letnich atrakcji regionu należą także liczne kąpieliska, głównie otwarte baseny w Cieszynie, Wiśle, Ustroniu, Skoczowie i nowoczesny basen w Strumieniu, oraz rzeczne plaże w Brennej, Ustroniu i Wiśle, gdzie skorzystać można także z wypożyczalni sprzętu wodnego.

Jedną z największych atrakcji turystycznych stanowi góra Wielka Czantoria w Ustroniu z wyciągiem krzesełkowym, specjalnym letnim torem saneczkowym i schroniskiem po czeskiej stronie granicy.

Pokrywa śnieżna w Beskidzie Śląskim utrzymuje się długo, zwłaszcza w wyższych partiach gór a liczne szlaki narciarskie i nartostrady są dobrze utrzymane i oznakowane. W razie potrzeby niektóre stoki są sztucznie naśnieżane. W sezonie czynnych jest tutaj ponad 40 wyciągów, z czego większość znajduje się w rejonie Wisły, Ustronia, Brennej, Istebnej i Koniakowa.

Do kategorii gmin turystycznych należą Brenna, Istebna, Ustroń i Wisła.

Tabela 39. Obiekty noclegowe, miejsca noclegowe, korzystający z noclegów na 10 000 mieszkańców.

Wyszczególnienie	Obiekty noclegowe ogółem w okresie I-IX	Miejsca noclegowe w okresie I-IX	Całoroczne miejsca noclegowe w okresie I-IX	Udzielone noclegi - w okresie I-IX na 1000 ludności
	na 10 000 mieszkańców			na 1000 mieszkańców
Polska	3,5	199,3	88,3	1 490,8
Województwo	1,5	88,4	66,6	652,3
Powiat Cieszyński	13,7	812,4	679,7	6 423,1
Powiat Bielski	5,5	296,0	275,5	2 464,9
Powiat Pszczyński	0,7	16,1	16,1	135,7
Powiat Żywiecki	9,4	413,6	249,1	2 489,6
Powiat Nyski	3,6	306,8	145,2	*
Powiat Ślubicki	5,1	207,0	178,1	*
Powiat Zgorzelecki	2,3	132,2	93,6	*

Źródło: Źródło: GUS – internet

* brak danych

Powiat cieszyński posiada najlepiej wyposażoną bazę turystyczną, o czym świadczą dane znajdujące się w powyższej tabeli. We wszystkich analizowanych wskaźnikach powiat cieszyński posiada zdecydowaną przewagę nad pozostałymi powiatami oraz województwem śląskim.

W 1999 roku powiat cieszyński dysponował 235 obiektami noclegowymi (spadek 20 obiektów w stosunku do roku 1998), posiadającymi 13909 miejsc noclegowych.

Na bazę obiektów noclegowych składa się 38 moteli, hoteli i pensjonatów, 51 ośrodków wczasowych, 4 kempingów i pół biwakowych, 5 domów wycieczkowych oraz 19 ośrodków wypoczynkowo-szkoleniowych.

W okresie od stycznia do września omawianego roku w obiektach noclegowych udzielono 1 097 470 noclegów. Dodatkowo z bazy noclegowej skorzystało w omawianym okresie 12 844 turystów zagranicznych.

Działalność rekreacyjno-sportową prowadzą na terenie powiatu kluby i stowarzyszenia sportowe. Do najprężniej działających należy zaliczyć:

- Stowarzyszenie Rehabilitacji Kultury Fizycznej, turystyki i Integracji Osób Niepełnosprawnych w Cieszynie,
- Klub M.T.P. „Delfin” w Cieszynie,
- Uczniowski Klub Sportowy „Olza” w Cieszynie,
- Cieszyński Klub Narciarski „Skrety” w Cieszynie,
- Towarzystwo Tenisowe „Lakma” Cieszyn
- Klub Sportowy „Piast” Cieszyn,
- Ludowy Klub Sportowy „Tempo” Cieszyn
- Ludowy Klub Sportowy „Wyzwolenie” w Simoradzu,
- LKS „Beskid” Brenna,
- Uczniowski Klub Sportowy “Cisownica” w Golezowie,
- Klub Sportowy „Olimpia” Golezów,
- Ludowy Klub Sportowy „Błyskawica” Kończyce Wielkie
- Narciarski Klub Sportowy „Trójwieś Beskidzka” w Jaworzyna,
- Kolejowy Klub Sportowy „Spójnia” Zebrzydowice”,

- Ludowy Klub Sportowy Kończyce Małe,
- Yacht Club „Naktuz” Kaczyce,
- Klub Sportowy „Beskid” Skoczów,
- Klub Sportowy „Wisła” w Wiśle,

Na bazę sportowo-rekreacyjną powiatu składają się następujące obiekty:

- 60 sal gimnastycznych,
- 62 boiska,
- 10 krytych basenów,
- 20 siłowni,
- 17 boisk do gier małych,
- 5 skoczni narciarskich,
- 9 hali sportowych,
- 5 stadionów,
- 43 wyciągi narciarskie,
- 22 korty tenisowe,
- 6 odkrytych basenów,
- 12 pawilonów sportowych,
- 13 sal korekcyjnych itp.
- 1 lodowisko.

12 PODATKI LOKALNE

Podatki lokalne są jednym z elementów polityki gminy w stosunku do podmiotów gospodarczych działających na jej terenie lub planujących realizację swoich inwestycji. Wysokość podatków lokalnych, ulgi i zwolnienia podatkowe mogą w istotny sposób oddziaływać na rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy lub na przyciąganie zewnętrznych inwestorów.

Zróżnicowanie stawek podatków od nieruchomości w omawianych gminach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Stawki podatków lokalnych w roku 2000.

Stawki podatku od nieruchomości na rok 2000	od budynków mieszkalnych lub ich części od 1 m ² powierzchni użytkowej	od 1 m ² pow. użytkowej budynków lub ich części związanych z działalnością gospodarczą	od 1 m ² powierzchni gruntów związanych z działalnością gospodarczą
Gmina Brenna	0,37 zł	13,47 zł	0,46 zł
Gmina Chybie	0,41 zł	14,00 zł	0,50 zł
Gmina Cieszyn	0,41 zł	14,36 zł	0,50 zł
Gmina Dębowiec	0,33 zł	11,00 zł	0,40 zł
Gmina Goleiszów	0,41 zł	14,36 zł	0,50 zł
Gmina Hażlach	0,41 zł	14,36 zł	0,50 zł
Gmina Istebna	0,41 zł	13,25 zł	0,50 zł
Gmina Skoczów	0,28 zł	12,70 zł	0,43 zł
Gmina Strumień	0,42 zł	14,36 zł	0,50 zł
Gmina Ustroń	0,34 zł	13,93 zł	0,40 zł
Gmina Wisła	0,39 zł	13,90 zł	0,42 zł
Gmina Zebrzydowice	0,40 zł	14,36 zł	0,45 zł

Źródło: Urzędy Gmin

Spośród wszystkich analizowanych gmin największe ulgi i zachęty stosowane są dla podmiotów gospodarczych inwestujących na terenie Cieszyna.

Uchwała Rady Miasta Cieszyna uwzględnia obniżenie stawki podatku od nieruchomości w przypadku budynków lub ich części związanych z działalnością gospodarczą inną niż rolnicza lub leśna, z wyjątkiem budynków lub ich części przydzielonych na potrzeby bytowe osób zajmujących lokale mieszkalne oraz od części budynków mieszkalnych zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej wyłącznie w zakresie:

- na pisemny wniosek podatnika udokumentowany decyzją organu budowlanego o pozwoleniu na użytkowanie lub zaświadczeniem o przyjęciu do wiadomości faktu rozpoczęcia użytkowania dla nowo wybudowanych budynków przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej - gdy aktualny rok podatkowy jest drugim rokiem istnienia obowiązku podatkowego dla tych budynków - 7,18 zł od 1 m² powierzchni użytkowej.

Ulgi podatkowe stosowane są również na tych samych zasadach w stosunku do budowli przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej. Podatek w tym przypadku wynosi 1 % ich wartości (podstawowa stawka wynosi 2 %).

Zwalnia się od podatku od nieruchomości grunty zajęte pod budowę obiektów budowlanych przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej - na okres 3 lat od rozpoczęcia budowy, na pisemny wniosek podatnika udokumentowany stosownym wpisem do dziennika budowy, nie dłużej niż do końca roku kalendarzowego, w którym budowa została zakończona lub rozpoczęto użytkowanie obiektów lub ich części.

Zwalnia się również na pisemny wniosek podatnika udokumentowany decyzją organu budowlanego o pozwoleniu na użytkowanie lub zaświadczeniem o przyjęciu do wiadomości faktu rozpoczęcia użytkowania:

- nowo wybudowane budynki i budowle przeznaczone na prowadzenie działalności gospodarczej - w pierwszym roku, w którym powstał dla nich obowiązek podatkowy,
- powierzchnie użytkowe przeznaczone na prowadzenie parkingów wielopoziomowych oraz parkingów i garaży wybudowanych w podziemiach budynków - na okres 5 lat od daty ich oddania do użytku,

Kolejnym zwolnieniem objęte są budynki lub ich części związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, jeśli jest ona prowadzona przez właściciela, który do momentu jej rozpoczęcia był zarejestrowanym bezrobotnym - na okres 1 roku począwszy od rozpoczęcia działalności gospodarczej - po złożeniu w organie podatkowym zaświadczenia

z Powiatowego Urzędu Pracy potwierdzającego fakt bycia bezrobotnym.

Zwolnienia podatkowe obejmują także budynki o odnowionej przez właściciela po 1 stycznia 1997 r. elewacji na zasadach określonych w uchwale Rady Miasta (dotyczy to m.in. budynków znajdujących się w ścisłej strefie konserwatorskiej, wpisane do rejestru zabytków).

Samorząd gminy przewiduje również doprowadzenie uzbrojenia do granicy terenu przeznaczonego pod przemysł lub usługi oraz do terenu przeznaczonego pod zorganizowane budownictwo mieszkaniowe.

13 FINANSE PUBLICZNE

Finanse publiczne gmin wchodzących powiatu cieszyńskiego zostały porównane z finansami publicznymi innych gmin o podobnej specyfice. W niektórych przypadkach wyniki zostaną porównane ze średnimi dla Polski oraz województwa śląskiego. Oparto się na danych za 1998 oraz 1999 rok. Ponieważ dochody i wydatki omawianych gmin zestawiono w różnych kategoriach (w zależności od tego, który Urząd Statystyczny je opracowywał), do porównań użyto tylko tych danych, które są względem siebie adekwatne.

Tabela 41. Dochody i wydatki budżetów gmin w roku 1998.

Wyszczególnienie	Dochody budżetów gmin ogółem 1998 (w zł)	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w %	Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca 1998 r (w zł)	Wydatki z budżetów gmin ogółem w zł 1998	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w %	Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w 1998 r (w zł)
Gmina Cieszyn	38598800	44,3	1026,59	39581400	27,6	1052,72
Gmina Ustroń	18990600	43,1	1189,29	19492800	13,5	1220,74
Gmina Wisła	15654000	34,3	1324,93	20485200	51,2	1733,83
Gmina Skoczów	25389800	38,8	977,92	24878800	27,1	958,24
Gmina Strumień	10517400	23,5	914,40	10262200	11,6	892,21
Gmina Brenna	9806600	28,4	1044,70	10383800	19,5	1106,19
Gmina Chybie	7467400	25,4	850,50	7367000	9,2	839,07
Gmina Dębowiec	4713200	22,6	899,98	4820400	13,4	920,45
Gmina Goleszów	9892800	30,1	829,65	9588400	11,3	804,13
Gmina Hażlach	8180600	30,9	887,07	8569800	17,2	929,28
Gmina Istebna	12766000	15	1123,67	12665000	18,1	1114,78
Gmina Zebrzydowice	12967800	31,2	1094,98	12805100	27,8	1081,24
powiat cieszyński	174945000	*	1025,46	180899900	*	1060,37

Zródło: Urzędy Gmin, Rocznik statystyczny województwa śląskiego – 1999 r

*Brak danych

W roku 1998 średnia wielkość dochodów budżetów gmin przypadająca na jednego mieszkańca dla wszystkich gmin z terenu Polski wyniosła 1190 zł i była ona wyższa o 165 zł od średniej dla powiatu cieszyńskiego (1025,46 zł). W roku 1999 średnia dla powiatu cieszyńskiego kształtowała się na poziomie 1 108,3 zł i była ponownie niższa od analogicznego wskaźnika dla kraju i województwa śląskiego.

Dokonując analizy poszczególnych budżetów należy zwrócić uwagę na udział dochodów własnych w dochodach gminy ogółem. Najwyższe wskaźniki występują w ośrodkach miejskich, co wynika z większego udziału podatków lokalnych w ich dochodach (np. podatki od nieruchomości).

Tabela 42. Dochody i wydatki budżetów gmin w roku 1999.

Wyszczególnienie	Dochody budżetów gmin ogółem 1999 (w zł)	Wydatki budżetów gmin ogółem 1999 (w zł)	Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca 1999 r (w zł)	Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w 1999 r (w zł)
Gmina Cieszyn	45 877 133	45 472 354	1 230,6	1 219,8
Gmina Ustroń	22 382 727	22 270 098	1 405,5	1 398,4
Gmina Wisła	15 763 699	14 939 327	1 328,3	1 258,8
Gmina Skoczów	26 655 827	28 142 233	1 019,8	1 076,7
Gmina Strumień	11 525 778	10 818 834	995,4	934,3
Gmina Brenna	10 124 500	10 457 084	1 062,3	1 097,2
Gmina Chybie	8 337 503	8 204 777	942,0	927,0
Gmina Dębowiec	5 286 806	5 261 610	1 000,9	996,1
Gmina Goleszów	10 945 287	10 818 414	911,7	901,2
Gmina Hażlach	9 075 838	8 581 407	975,5	922,3
Gmina Istebna	11 778 566	11 976 808	1 033,1	1 050,5
Gmina Zebrzydowice	12 014 979	15 724 382	996,8	1 304,5

Źródło: GUS - internet

W przypadku wydatków budżetów gmin (w roku 1998) w przeliczeniu na jednego mieszkańca są one największe w Gminie Wisła, Gminie Ustroń, Gminie Istebna, Gmina Brenna. Wyniki wskazują, iż najwyższe wydatki występują w gminach o charakterze typowo turystycznym. Średnia dla powiatu cieszyńskiego wynosiła 1060,4 zł i była niższa w stosunku do powiatu żywieckiego i pszczyńskiego.

W roku 1999 średnia wydatków budżetowych przypadających na 1 mieszkańca powiatu cieszyńskiego wyniosła 1125,3 zł. Była ona ponownie zdecydowanie niższa od średniej dla kraju (1365,9 zł) oraz województwa (1384,1 zł).

W tym samym okresie najwyższe wydatki budżetowe w gminach powiatu cieszyńskiego miały miejsce w Gminie Ustroń (1398,4 zł), Gminie Zebrzydowice (1304,5 zł) oraz Gminie Wisła (1258,8 zł).

Tabela 43. Dochody i wydatki budżetów gmin w roku 1999 – układ powiatowy.

Wyszczególnienie	Dochody budżetów gmin ogółem 1999 (w zł)	Wydatki budżetów gmin ogółem 1999 (w zł)	Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca 1999 r (w zł)	Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w 1999 r (w zł)
Polska	51 741 684 532	52 796 395 328	1 338,6	1 365,9
Województwo	6 714 119 143	6 734 228 518	1 379,9	1 384,1
Powiat Cieszyński	189 768 643	192 667 328	1 108,3	1 125,3
Powiat Bielski	15 807 121	157 778 540	1 080,5	1 078,5
Powiat Pszczyński	136 506 670	141 603 604	1 321,2	1 370,6
Powiat Żywiecki	172 903 073	177 308 384	1 146,7	1 175,9
Powiat Nyski	166 164 464	179 671 366	1 107,1	1 197,1
Powiat Ślubicki	67 530 870	66 539 241	1 423,3	1 402,4
Powiat Zgorzelecki	17 822 405	185 718 661	1 773,2	1 847,8

Źródło: GUS - internet

Jeśli chodzi o wydatki budżetów gmin, to o polityce prowadzonej przez gminę może świadczyć udział wydatków inwestycyjnych w całości wydatków.

Najwyższe wydatki inwestycyjne w roku 1998 miały miejsce w Gminie Wisła (aż 51,2 %), a w pozostałych gminach wynosiły poniżej 30 %. Dla Gminy Wisła, Gminy Cieszyn, Gminy

Skoczów i Gminy Zebrzydowice jest to udział wyższy niż średni udział dla wszystkich gmin w Polsce (22,4 %). Należy zwrócić również uwagę na niepokojący niski udział wydatków inwestycyjnych w Gminie Chybie (9,2 %), Gminie Goleszów (11,3 %) oraz Gminie Strumień (11,6 %). Ten sam wskaźnik dla gmin powiatu cieszyńskiego wynosi 24,2 % i jest niższy niż w porównywanych z nim gminach powiatu pszczyńskiego (28,2 %) oraz powiatu żywieckiego (25 %).

ROLNICZA PRODUKCJA ROŚLINNA I ZWIERZĘCA

Powiat cieszyński nie należy do powiatów o typowo rolniczym charakterze, ale i w jego przypadku odgrywa rolnictwo bardzo ważną rolę. Na terenach wiejskich mieszka prawie połowa ludności powiatu, trudniąca się na ogół uprawą i hodowlą na niewielką skalę.

Tabela 44. Powierzchnia zasiewów w 01.06.1996r.

Wyszczególnienie	Pow. w zasiewów w ha ogółem	Pow. zasiewów pszenicy	Pow. zasiewów żyta	Pow. zasiewów jęczmienia	Pow. zasiewów owsa	Pow. zasiewów rzepaka i rzepiku	Pow. zasiewów ziemniaków	Pow. zasiewów buraków cukrowych
		w %						
powiat bielski	13374	31,1	0,8	13,5	4,2	3,8	13,5	0,7
powiat pszczyński	16015	28,2	4,4	17	4,2	5,2	12,2	2
powiat żywiecki	16415	11,8	1	2,7	6,2	0,1	17,5	0
powiat cieszyński	19862	28,3	0,5	10,8	5,7	2,5	11,5	1,4

Źródło: Rocznik statystyczny województwa śląskiego – 1999 r

Wśród upraw polowych wiodącym kierunkiem jest uprawa zbóż, zwłaszcza pszenica i jęczmień. Z roślin okopowych uprawia się przede wszystkim buraki pastewne i ziemniaki, zaś z roślin przemysłowych rzepak i burak cukrowy. Na terenie powiatu rozwinięta jest też uprawa warzyw w szczególności korzeniowych i liściastych. Dynamicznie rozwija się też produkcja owocowa, zarówno owoców miękkich (truskawki, porzeczki czy maliny), jak i twardych.

Tabela 45. Powierzchnia zasiewów w % - stan w dniu 01.06.1996 roku.

Wyszczególnienie	Udział % powierzchni zasiewów w powierzchni ogółem gminy
powiat bielski	29,25 %
powiat pszczyński	33,83 %
powiat żywiecki	15,78 %
powiat cieszyński	27,20 %

Źródło: Rocznik statystyczny województwa śląskiego – 1999 r

Chów trzody chlewnej rozwinął się zwłaszcza w pięciu gminach: Dębowcu, Goleszowie, Hażlach, Strumieniu i Zebrzydowicach. W dwóch pierwszych, a także w gminach Wisła, Brenna i Skoczów, popularna jest także hodowla krów. Ponad 60 proc. pogłowia tych zwierząt na terenie powiatu należy do gospodarzy z tych pięciu gmin. Na terenie Gminy Ustroń, Gminy Wisła, oraz Gminy Brenna popularna jest hodowla owiec. Rozwinięta jest również hodowla drobiu. W 1997 r. na terenie obecnego powiatu zarejestrowanych było aż 37 ferm kurzych, w tym 13 nastawionych na produkcję jaj spożywczych, 9 produkujących drób rzeźny i 14 ferm hodowlanych (produkujących jaja na rzecz wylęgarni drobiu).

Tabela 46. Zwierzęta gospodarskie w dniu 01.06.1996 r.

Wyszczególnienie	Liczba bydła na 100 ha użytków rolnych z szt.	Liczba trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych z szt.
powiat bielski	47	89
powiat pszczyński	41	186
powiat żywiecki	57	20
powiat cieszyński	52	79

Źródło: Rocznik statystyczny województwa śląskiego – 1999 r

Mówiąc o rolnictwie nie można pominąć bogactwa naturalnego, jakim jest las. Obszary leśne zajmują 36 proc. powierzchni powiatu i dla wielu gospodarstw (ok. 30 proc. lasów stanowi własność prywatną) stanowi cenne źródło zasilania finansowego.

Z danych Spisu Rolnego 1996r. wynika, że liczba indywidualnych gospodarstw rolnych powiatu cieszyńskiego wynosiła w tym czasie 7692, w tym 938 gospodarstw powyżej 5 ha i 6754 gospodarstwa o powierzchni nie przekraczającej 5 ha. Liczba indywidualnych działek o powierzchni nie przekraczającej 1 ha wynosiła (bez gminy Zebrzydowice) 9257. Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa indywidualnego powiatu cieszyńskiego to 3,1 ha (W Polsce 7,98 ha). Charakterystyczną cechą indywidualnych gospodarstw rolnych jest ich rozdrobnienie.

W rolnictwie powiatu dominuje sektor prywatny. Działają też jednak rolnicze spółdzielnie produkcyjne:

- Gmina Dębowiec: RSP „Zgoda” w Dębowcu (produkcja roślinna i zwierzęca)
RSP Simoradz (produkcja roślinna i zwierzęca)
RSP „Promień” Ogrodziona (produkcja roślinna i zwierzęca)
- Gmina Goleszów: RKS w Goleszowie (produkcja roślinna i zwierzęca)
- Gmina Hażlach: RSP „Przyjaźń” w Zamarskach (produkcja roślinna i zwierzęca)
- Gmina Skoczów: RSP Skoczów w Wilamowicach (produkcja roślinna i zwierzęca)
- Gmina Ustroń: RSP „Jelenica” (handel, transport i usługi)
Spółdzielnia Usługowo Rolnicza (transport i handel)
- Gmina Brenna: RSP w Górkach Wielkich (produkcja roślinna i zwierzęca oraz usługi transportowe).

Do jednych z najważniejszych zakładów przetwórstwa rolnego na terenie powiatu zalicza się mleczarnię OSM Skoczów oraz mleczarnię OSM Bażanowice. Cały surowiec do produkcji przetworów mleczarskich pochodzi z gospodarstw terenu cieszyńskiego.

Innymi zakładami przetwórstwa wyrobów rolnych jest:

- 5 zakładów – rzeźni, zajmujących się ubojem (bydło, trzoda chlewna, owce i kozy) w gminach: Brenna, Dębowiec, Goleszów, Cieszyn, Zebrzydowice
- 7 zakładów, zajmujących się ubojem, rozbiórką i przetwórstwem (bydło, trzoda chlewna, owce i kozy) w gminach: Cieszyn, Skoczów, Wisła, Istebna, Goleszów, Chybie, Zebrzydowice

- 9 zakładów, zajmujących się rozbiórką i przetwórstwem (bydło, trzoda chlewna, owce i kozy) w gminach: Strumień, Skoczów, Brenna, Ustroń, Cieszyn, Goleszów, Zebrzydowice
- 2 zakłady, zajmujące się ubojem, rozbiórką i przetwórstwem (drób grzebiący i drób pływający) w gminach Zebrzydowice i Strumień
- 2 zakłady, zajmujące się rozbiórką i przetwórstwem (drób grzebiący i drób pływający) w gminach Chybie i Goleszów
- 1 zakład przetwórstwa rybnego w gminie Skoczów
- 4 wytwórnie karm dla zwierząt w gminach: Dębowiec, Wisła, Istebna, Skoczów
- 3 młyny (Cieszyn, Skoczów, Strumień)
- wytwórnia makaronu w Ustroniu
- Cukrownia i rafineria Chybie S.A.
- 9 podmiotów, zajmujących się przewozem niejadalnych surowców zwierzęcych do utylizacji w gminach: Skoczów, Brenna, Goleszów, Ustroń, Hażlach, Chybie

14 DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

14.1 Struktura podmiotów gospodarczych

Powiat cieszyński charakteryzuje się rozległością oraz znacznym zróżnicowaniem pod względem geograficznym, demograficznym jak również stopniem i sposobem wykorzystania zasobów czynników produkcji. Ze względu na powyższe różnice można aktualnie wyodrębnić cztery charakterystyczne obszary :

1. Cieszyn i przyległe gminy - Hażlach, Dębowiec, Goleszów
2. Skoczów wraz z gminami - Brenna , Strumień, Chybie
3. Ustroń i okolice - Wisła, Istebna
4. Zebrzydowice

Tabela 47. Podmioty gospodarki narodowej¹ zarejestrowane w systemie REGON – stan w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarki narodowej - zarejestrowane w systemie REGON	Przeds. państwowe	spółki prawa handlowego	spółdzielnie	spółki cywilne	Osoby fizyczne
Gmina Cieszyn	4 257	7	243	17	437	3 258
Gmina Ustroń	1 963	1	109	11	194	1 561
Gmina Wisła	1 383	0	50	4	130	1 135
Gmina Skoczów	2 241	2	67	12	191	1 878
Gmina Strumień	737	0	14	4	70	618
Gmina Brenna	856	0	16	2	95	714
Gmina Chybie	503	0	7	3	49	416
Gmina Dębowiec	401	0	10	4	26	342
Gmina Goleszów	818	0	33	4	54	696
Gmina Hażlach	508	0	7	2	38	428
Gmina Istebna	612	0	5	5	53	502
Gmina Zebrzydowice	609	1	17	3	44	507

1 – dane dotyczą osób prawnych, samodzielnych jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Źródło: Statystyka Powiatów Województwa Śląskiego 2000 – WUS Katowice.

Szczególne znaczenie ma Cieszyn zarówno jako siedziba powiatu jak i centrum gospodarcze, handlowe i kulturalne regionu. Otaczające miasto gminy mają głównie charakter rolniczy, ale korzystają z bliskości Cieszyna.

Ogromny wpływ na rozwój tego miasta ma granica. Zagrożeniem dla dalszego dynamicznego rozwoju regionu jest pogorszenie sytuacji największych zakładów.

Głównymi gałęziami gospodarki w Cieszynie, Gminie Hażlach, Gminie Dębowiec oraz Gminie Goleszów jest:

- Przemysł chemiczny, spożywczy elektromaszynowy,
- Handel (w tym przygraniczny)
- turystyka

Największymi firmami działającymi na terenie **Cieszyna** jest m.in. „Polifarb-Cieszyn” S.A., Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Wdrożeniowe „Lakma” S.A., Cieszyńskie Zakłady Kartoniarskie S.A., Energetyka Cieszyńska Sp. z o.o., Cieszyńska Drukarnia Wydawnicza, Fabryka Automatyki Chłodniczej „Fach” S.A., Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o., „Cefana” Sp. z o.o., Zakłady Przemysłu Cukierniczego „OLZA” S.A., Przedsiębiorstwo „Atal”, Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej PPKS.

Tabela 48. Spółki prawa handlowego w dniu 14.XII.1999 roku.

Wyszczególnienie	SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO												
	ogółem	AKCYJNE						Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ					
		ogółem	%	jednoosobowe Skarbu Państwa	%	z udziałem kapitału zagr.	%	ogółem	%	jednoosobowe Skarbu Państwa	%	z udziałem kapitału zagr.	%
województwo śląskie	16315	917	5,62%	81	0,50%	80	0,49%	15238	93,40%	17	0,10%	3373	20,67%
powiat bielski	290	11	3,79%	0	0,00%	1	0,34%	271	93,45%	0	0,00%	65	22,41%
powiat cieszyński	578	20	3,46%	4	0,69%	1	0,17%	551	95,33%	4	0,69%	183	31,66%
powiat pszczyński	245	17	6,94%	0	0,00%	1	0,41%	226	92,24%	0	0,00%	41	16,73%
powiat żywiecki	202	9	4,46%	1	0,50%	3	1,49%	187	92,57%	0	0,00%	50	24,75%

Źródło: Biuletyn Statystyczny województwa śląskiego – nr 12 z 1999 r

Działalność gospodarcza w **Gminie Hażlach** oraz w **Gminie Dębowiec** ukierunkowana jest na rolnictwo, małą i średnią przedsiębiorczość (głównie handel, usługi ogólnobudowlane i transport).

Inną specyfiką lokalnej gospodarki charakteryzuje się **Gmina Goleszów**, na której terenie znajduje się duży zakład produkcyjny - „Elektronarzędzia” Celma S.A. w Cieszynie - filia w Goleszowie.

Więszymi firmami działającymi w Gminie Goleszów jest również Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Jan Bielez” S.C., Polsko-Holenderska firma „Polstone”, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Bażanowicach.

W roku 1990 została zlikwidowana Cementownia Goleszów, która była największym zakładem na terenie gminy.

Tabela 49. Podmioty gospodarki narodowej¹ zarejestrowane w systemie REGON – stan w dniu 31.12.1999 r.

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarki narodowej - zarejestrowane w systemie REGON	Przeds. państwowe	spółki prawa handlowego	spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego	spółki cywilne	Osoby fizyczne
Województwo	371 359	353	16 315	3 453	42 113	293128
Powiat Cieszyński	14 888	11	578	184	1381	12 055
Powiat Bielski	11 432	5	290	66	1124	9 324
Powiat Pszczyński	8 056	2	245	42	915	6 453
Powiat Żywiecki	9 631	8	202	53	924	7 860

¹ – dane dotyczą osób prawnych, samodzielnych jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Źródło: Rocznik statystyczny województwa śląskiego – 1999 r

Gmina Skoczów stabilizuje powoli swój rynek pracy przez restrukturyzację przedsiębiorstw oraz rozwój przedsiębiorczości, w tym głównie handlu i usług. Przyległe gminy związane są z rolnictwem, chociaż coraz większe znaczenie zyskuje turystyka. Rynek pracy nie jest tam zbyt chłonny i stwarza to określone problemy szczególnie dla kobiet poszukujących zatrudnienia.

Na terenie gminy prowadzą swoją działalność m.in.: Zakłady Garbarskie „Skotan” S.A., Zakłady Kuźnicze Sp. z o.o., „Inda Polska” Sp. z o.o., Skoczowska Fabryka Kapeluszy „Polkap”, Przedsiębiorstwo Spedycyjno-Transportowe „Transpoland” Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Inżynieryjne „IMB – Podbeskidzie” Sp. z o.o., Zakład Wielobranżowy „Mężyk”.

W **Gminie Chybie** największym zakładem jest „Cukrownia i Rafineria Chybie S.A.”.

Gminę Ustroń, Gminę Wisła i Gminę Istebna można określić jako zagłębie turystyczne. Rodzi to jednak niekorzystne następstwa w postaci sezonowości miejsc pracy. Na tych terenach bardzo dynamicznie rozwija się przedsiębiorczość głównie w branży drzewnej i budowlanej oraz gastronomii i hotelarstwie, co uwarunkowane jest tradycją tego regionu.

Największymi firmami działającymi na terenie **Gminy Ustroń** są m.in.: Przedsiębiorstwo Budownictwa Inżynieryjno-Hydrologicznego INŻBUD S.C Przedsiębiorstwo Spedycyjno-Transportowe „Unitrans”, Wytwórnia Naturalnych Wód Mineralnych „Ustronianka”, Przedsiębiorstwo Uzdrowskowie „Ustroń” S.A., F.P.UH Mokate.

W **Gminie Istebna** swoją siedzibę posiada LYS Fusion Poland - Polsko-Francusko-Amerykańska firma produkująca materiały z tworzyw sztucznych do samochodów.

Gmina Zebrzydowice natomiast to gmina szczególnie zagrożona bezrobociem strukturalnym, co ma bezpośredni związek z umiejscowioną na tym terenie likwidowaną kopalnią węgla „Morcinek”. Dla tej gminy górnictwo stanowiło podstawę ekonomicznego rozwoju.

Głównym kierunkiem działalności gospodarczej od chwili rozpoczęcia procesu likwidacji kopalni „Morcinek” w Kaszycach jest szeroko pojęta funkcja usługowa – 67 % ogółu zatrudnionych w gminie związanych jest z pracą w usługach. Około 28 % zajmuje się obsługą ruchu granicznego w zakresie transportu, łączności i składowania, kulturą i zabezpieczeniem społecznym 22 %, a usługami materialnymi 16 % ogółu zatrudnionych. Znacznie mniejsze znaczenie gospodarcze ma funkcja rolnicza związana głównie z produkcją prowadzoną w gospodarstwach indywidualnych. W niewielkim stopniu rozwinęła się funkcja mieszkaniowa oraz turystyczna i rekreacyjna (mimo sprzyjających warunków).

Duże znaczenie dla gospodarki powiatu cieszyńskiego ma handel przygraniczny, który zawsze wpływał stymulująco na pobudzenie koniunktury gospodarczej w tym rejonie. W chwili obecnej handel przygraniczny nie odgrywa już tak wielkiej roli jak miało to miejsce jeszcze kilka lat temu.

Tabela 50. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców w dniu 31.12.1998 r.

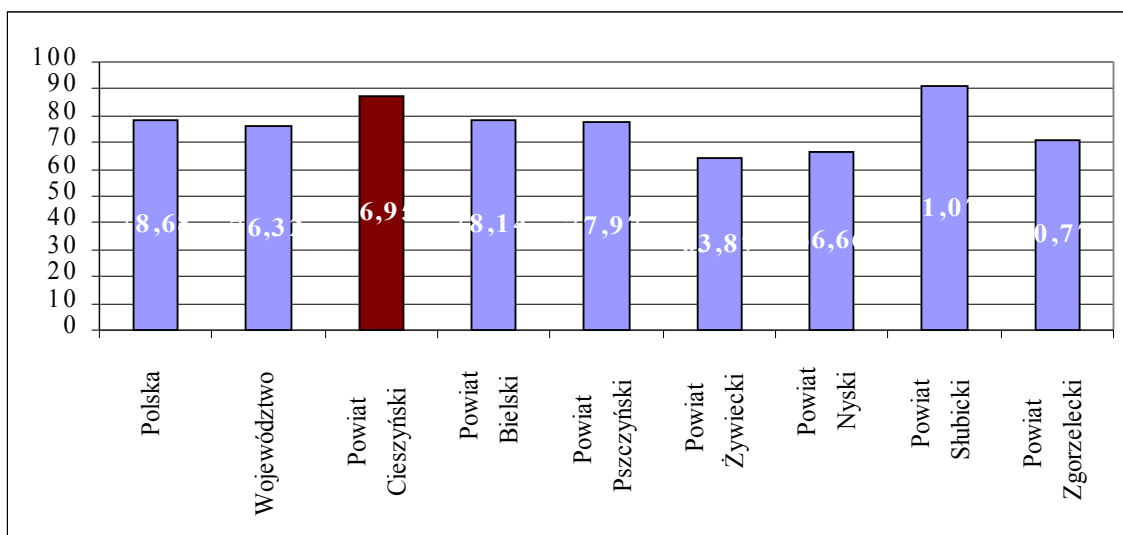
Wyszczególnienie	Podmioty gospodarki narodowej - zarejestrowane w systemie REGON	Przeds. państwowe	spółki prawa handlowego	spółdzielnie	spółki cywilne	Osoby fizyczne
Gmina Cieszyn	114,19	0,19	6,52	0,46	11,72	87,39
Gmina Ustroń	123,27	0,06	6,84	0,69	12,18	98,02
Gmina Wisła	116,53	0	4,21	0,34	10,95	95,64
Gmina Skoczów	85,74	0,08	2,56	0,5	7,3	71,8
Gmina Strumięń	63,65	0	1,21	0,35	6,05	53,37
Gmina Brenna	89,81	0	1,68	0,21	9,97	74,91
Gmina Chybie	56,83	0	0,79	0,34	5,54	47,00

Gmina Dębowiec	75,92	0	1,89	0,76	4,92	64,75
Gmina Goleszów	68,14	0	2,75	0,33	4,50	57,98
Gmina Hazlach	54,60	0	0,75	0,21	4,08	46,00
Gmina Istebna	53,68	0	0,44	0,44	4,65	44,03
Gmina Zebrzydowice	50,52	0,08	1,41	0,25	3,65	42,06

1 – dane dotyczą osób prawnych, samodzielnych jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Źródło: Rocznik statystyczny województwa śląskiego – 1999 r

Wykres 8. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców w dniu 31.12.1999 r

Powiat cieszyński charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców (aż 86,95). Wyższy wskaźnik od powiatu cieszyńskiego posiada tylko powiat słubicki - 91,07.

W stosunku do roku 1998 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON zwiększyła się o 11,7 % (wzrost o 297 podmiotów).

14.2 Instytucje, izby, związki przedsiębiorców

Prezentowane poniżej informacje o działających instytucjach gospodarczych, izbach i związkach przedsiębiorców przedstawiają stan w oparciu o dane będące w posiadaniu urzędów gminnych (w dniu 31.12.1999 r.).

Na terenie Cieszyna działają dwie instytucje zrzeszające podmioty gospodarcze tj. Towarzystwo Kupieckie w Cieszynie oraz Klub Kapitału Śląska Cieszyńskiego.

W Gminie Wisła działa Fundacja na Rzecz Rozwoju Miasta Wisły, Zrzeszenie Polskich Hoteli Turystycznych Oddział w Wiśle oraz Śląska Izba Rolnicza.

Kolejnym zrzeszeniem przedsiębiorców działającym na terenie powiatu cieszyńskiego jest Skoczowskie Towarzystwo Kupieckie z siedzibą w Skoczowie. Głównym celem działalności Towarzystwa jak i pozostałych podmiotów zrzeszających przedsiębiorców jest ochrona interesów członków, pełna i szeroka integracja środowiska gospodarczego

w warunkach gospodarki wolnorynkowej, działalność informacyjna, organizacja szkoleń oraz doradztwo dla firm.

Wszystkie wymienione instytucje działają na terenie miast lub gmin miejsko-wiejskich.

Euroregion „Śląsk Cieszyński”

Jest to jeden z najmłodszych euroregionów w Polsce. Jego powołanie jest ukoronowaniem wieloletniej współpracy polsko-czeskiej w regionie Śląska Cieszyńskiego.

Utworzony Euroregion stanowi dobrowolną wspólnotę polskich i czeskich związków gmin i miast Śląska Cieszyńskiego. Umowa o jego utworzeniu została podpisana w dniu 22 kwietnia 1998 roku przez Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” ze strony polskiej i Regionální sdružení česko-polské spolupráce Těšínského Slezska ze strony czeskiej.

Euroregion wspiera rozwój w obszarach przygranicznych w takich dziedzinach jak:

- wymiana doświadczeń i informacji dotyczących rozwoju regionu,
- wymiana doświadczeń i informacji dotyczących rynku pracy,
- współpraca przy planowaniu przestrzennym,
- rozwiązywanie wspólnych problemów w dziedzinie transportu, komunikacji i łączności oraz bezpieczeństwa obywateli;
- rozwiązywanie wspólnych problemów dotyczących ekologii i środowiska naturalnego;
- współpraca przy zapobieganiu i likwidacji następstw klęsk żywiołowych;
- współpraca w dziedzinie gospodarki handlowej;
- rozwój turystyki, ruchu podróży łącznie z dalszym uprawnianiem ruchu granicznego;
- akcje wspierające rozwój kultury, oświaty i sportu, zwłaszcza wymiana informacji dotyczących tych działań;
- wymiana kulturalna i opieka nad wspólnym dziedzictwem kultury;
- współpraca między szkołami i młodzieżą na terenie Euroregionu.

W skład Euroregionu wchodzi po polskiej stronie następujące gminy: Jasienica, Jaworze, Cieszyn, Skoczów, Strumień, Ustroń, Wisła, Brenna, Chybie, Dębowiec, Goleszów, Hażlach, Istebna, Zebrzydowice oraz Jastrzębie Zdrój.

Po stronie czeskiej w skład Euroregionu wchodzi powiat Karwina i przygraniczna część powiatu Fryderyk-Mistek. Czeska część Euroregionu ma 600 km² i jest zamieszkała przez 360 tys. osób.

14.3 Planowane prywatne inwestycje

Jednym ze sposobów oceny atrakcyjności gminy, powiatu, województwa jest ustalenie przybliżonej ilości, skali realizowanych lub planowanych inwestycji przez prywatne podmioty gospodarcze. Szczególne znaczenie mają nowe przedsięwzięcia podejmowane przez inwestorów zewnętrznych w tym również przez podmioty zagraniczne. W chwili obecnej na terenie omawianych gmin nie są realizowane lub planowane inwestycje, które mogą generować dużą liczbę nowych miejsc pracy. Większość inwestycji dotyczy infrastruktury obsługi kierowców (stacje benzynowe i gazowe, motele i itp.).

W związku ze znacznym wzrostem bezrobocia na terenie powiatu cieszyńskiego oraz ograniczeniem zatrudnienia w istniejących podmiotach gospodarczych wymagane jest podjęcie działań zmierzających do przyciągnięcia dużych inwestorów. W celu określenia

charakteru oraz rozmieszczenia inwestycji na obszarze objętym budową strategii, w niniejszym materiale zostały umieszczone wszystkie dane uzyskane z urzędów gmin.

Gmina Cieszyn

- Budowa MOP (miejsca obsługi podróżnych) przy trasie E-75 – termin realizacji do końca 2002 r. Planowane zatrudnienie wyniesie około 50 osób.
- Przeprowadzenie kapitalnego remontu hotelu „Pod Brunatnym Jeleniem”. Planowane zatrudnienie wyniesie 80 osób.
- Rozbudowa motelu przy ul. Bielskiej – termin realizacji do końca 2001 r. Po zakończeniu rozbudowy planowany jest wzrost zatrudnienia o 20 osób.
- Rozbudowa zakładu dziewiarskiego przy ul. Cieńciały - termin realizacji do końca 2000 r. Planowany wzrost zatrudnienia o 50 osób.

Gmina Wisła

- Budowa Hotelu „Gołębiowski” posiadającego 300 miejsc noclegowych – termin realizacji w 2001 r.,
- Stacja Paliw „JUR-GAST” – w trakcie realizacji,

Gmina Strumięń

- Rozbudowa stacji benzynowej, budowa stacji diagnostycznej oraz myjni samochodowej przy ulicy Ks. Londzina w Strumięniu – inwestycja w trakcie realizacji,

Gmina Dębowiec

- Budowa zakładu ślusarskiego firmy „Ekogron” – termin realizacji w 2002 r.
- Adaptacja istniejących zabudowań gospodarczych na stolarnię, lakiernię oraz montownię stołów bilardowych przez firmę „Wik” z Ustronia. Planowane zatrudnienie ma wynieść 20 osób,

Gmina Istebna

- Budowa stacji benzynowej wraz ze sklepem i barem. Planowane zatrudnienie ma wynieść 8 - 10 osób,
- Budowa stacji tankowania gazu wraz ze sklepem i barem. Planowane zatrudnienie ma wynieść 4 - 6 osób,
- Budowa sklepów, małej gastronomii,

Gmina Zebrzydowice

- Budowa w centrum Zebrzydowic obiektów handlowo-usługowych - termin realizacji 2002 r.

14.4 Niezagospodarowany majątek

Dla określenia potencjalnych możliwości inwestycyjnych na terenie gmin objętych badaniem wyszczególnione zostały nieruchomości, które są lub mogą być ofertą dla podmiotów gospodarczych zainteresowanych realizacją swoich przedsięwzięć.

Gmina Cieszyn

- Pomieszczenia biurowe o powierzchni około 3000 m² z możliwością adaptacji na inne cele - właściciel „Elektromental” S.A.
- Budynki produkcyjno-magazynowe i biurowe o powierzchni około 2330 m² – właściciel Fabryka Automatyki Chłodniczej S.A.,
- Budynek biurowy o powierzchni całkowitej 530 m² – właściciel „Caspol” Sp. z o.o.,
- Obiekty warsztatowo-magazynowe z częścią biurową o łącznej powierzchni 1750 m² – właściciel „Zrembud” Sp. z o.o.,
- Część cieszyńskiego Zamku o powierzchni 1030 m² - własność Gminy Cieszyn,
- Obiekty produkcyjno-magazynowe – własność „Elektronarzędzia – Celma” S.A.,
- Obiekt administracyjno – socjalny o powierzchni 877 m² – Energetyka Cieszyńska Sp. z o.o.

Nieruchomości będące własnością gminą.

- Teren pod budowę obiektu handlowo - usługowego przy ul. Michejdy (0,12 ha w ścisłym centrum miasta).
- Teren pod park przemysłowy "Mała Łąka" (ok. 6 ha - miasto uzbraja teren w drogę i wodociąg, pozostałe uzbrojenie istnieje).
- Teren pod budowę obiektów związanych z obsługą turystyki i wypoczynku - motel, restauracja itp. przy alei Łyska (ok. 0,7 ha - obok tereny rekreacyjne).
- Teren pod budowę centrum usług dla mieszkańców osiedla Podgórze (ok. 0,7 ha.)
- Teren pod budowę osiedla domków jednorodzinnych i wielorodzinnych przy ul. Kościuszki (ok. 2,6 ha)
- Teren pod budowę osiedla domków jednorodzinnych przy ul. Słowiczej (ok. 6 ha).
- Teren pod budowę obiektów usługowo - produkcyjnych (ok. 0,7 ha przy ul. Barteczka).
- Teren pod budowę obiektów handlowych i usługowych (ok. 0,3 + 0,5 ha przy ul. Z. Kossak - Szatkowskiej).
- Teren pod budowę parkingu wielopoziomowego (ok. 0,21 ha w centrum miasta przy ul. 3 Maja).

Gmina Strumień

- Nieruchomość niezabudowana o powierzchni 3,2752 ha przeznaczona pod wysoką zabudowę mieszkaniową,
- Nieruchomość niezabudowana o powierzchni 1,2573 ha przeznaczona pod działalność rzemieślniczą,
- Nieruchomość niezabudowana o powierzchni 2,5347 ha przeznaczona pod działalność przemysłową,
- Nieruchomość niezabudowana o powierzchni 0,6384 ha przeznaczona pod działalność przemysłową,

Gmina Dębowiec

- Istniejące obiekty Spółdzielni Produkcyjnych w Gminie Dębowiec,
- Tereny pod budowę pola golfowego w miejscowości Kostkowiec w dolinie potoku Knajka,
- Tereny pod działalność usługową, gastronomiczno-hotelową i obsługi transportu położone wzdłuż drogi krajowej Nr 1 i projektowanej drogi ekspresowej,
- Nieruchomość niezabudowana – preferowana działalność to budowa zakładu eksploatacji gliny oraz produkcja wyrobów ceramicznych,

Gmina Zebrzydowice

- Majątek po KWK „Morcinek” oraz prywatne tereny przy ulicy Morcinka w Kaczycach po bazach obsługujących KWK „Morcinek”,

- Nieruchomość niezabudowana o powierzchni około 6 ha w Markłowicach Górnych w bezpośredniej bliskości przejścia granicznego - własność gminna,
- Nieruchomości przeznaczone pod strefę usługowo-mieszaniową w Koszycach Małych,

14.5 Ruch graniczny

Na terenie powiatu cieszyńskiego (stan w dniu 31.12.1999 r.) znajdują się 2 przejścia kolejowe (Gmina Zebrzydowice i Gmina Cieszyn), 6 przejść drogowych (Gmina Istebna – 1, Gmina Cieszyn – 3, Gmina Goleszów – 1, Gmina Zebrzydowice – 1), 4 przejścia turystyczne (Gmina Istebna – 2, Gmina Wisła – 1, Gmina Ustroń – 1) oraz 7 przejść małego ruchu granicznego (Gmina Istebna – 2, Gmina Wisła – 2, Gmina Goleszów – 1, Gmin Hażlach – 1, Gmina Zebrzydowice – 1).

W oparciu o badania przeprowadzone przez GUS w roku 1998 dotyczące ruchu granicznego scharakteryzowany zostanie ruch graniczny na terenie Cieszyna.

Przyjeżdżający do Polski cudzoziemcy przez przejście graniczne w Cieszynie jako główny cel podróży deklarowali chęć dokonania zakupów (70,1 %), odwiedziny (17,7 %), prowadzenie interesów (5,8 %) i turystykę (3,5 %).

Tabela 51. Osobowy ruch graniczny w Polsce według przejść granicznych w 1998 r.

Przejścia graniczne	Rodzaj przejścia granicznego	Przekroczenia granicy ogółem	Obywatele polscy		Cudzoziemcy			
			przekraczający granicę w kierunku					
			z Polski	do Polski	do Polski	z Polski		
							razem	w tym piesi
w tysiącach								
Polska	x	272 460	49 328,00	46877	88592	87663	17581	
Cieszyn-Boguszowice	drogowe	7 782	1 955,00	1 748,00	2 084,00	1 995,00	-	
Cieszyn	drogowe	11 747	2 136,00	2 051,00	3 791,00	3 769,00	2 638,00	
Cieszyn	kolejowe	112	25,00	28,00	35,00	24,00	-	
Glucholazy	drogowe	2 182	669,00	668,00	426,00	419,00	50,00	
Zgorzelec	drogowe	11 677	2 743,00	2 402,00	3 143,00	3 389,00	1 627,00	
Zgorzelec	kolejowe	244	78,00	64,00	49,00	53,00	-	
Słubice	drogowe	10 877	1 868,00	1 870,00	3 633,00	3 506,00	1 794,00	

Źródło: Ruch Graniczny – GUS 1999

Tabela 52. Struktura procentowa Polaków zmotoryzowanych według celu wizyty zagranicą w 1998 r.

Wyszczególnienie	Razem	C e l w i z y t y z m o t o r y z o w a n y c h o b y w a t e l i p o l s k i c h z a g r a n i c ą (w %)				
		dokonywanie zakupów	turystyka	Prowadzenie interesów	odwiedziny	inne
Cieszyn	100,0	76,8	4,7	6,3	8,4	3,8
Głucholazy	100,0	78,7	11,5	3,7	3,8	2,3
Zgorzelec	100,0	72,4	2,8	11,4	5,7	7,7

Źródło: Ruch Graniczny – GUS 1999

Cudzoziemcy przekraczający granicę w Cieszynie najczęściej nabywali głównie towary żywnościowe (80,3 %). Towary żywnościowe obejmowały m.in. wyroby pościelowe (18,3%), obuwie (8,4 %). Wydatki na opłacenie usług gastronomicznych stanowiły tylko 0,1 %.

Natomiast Polacy przekraczający granicę w Cieszynie (pieszo) najczęściej dokonywali zakupów towarów żywnościowych (92,2 %) na co składały się głównie wydatki na piwo i napoje alkoholowe (65,9 %).

Obywatele polscy (zmotoryzowanymi) przekraczają granicę w Cieszynie dokonywali zakupy najczęściej w odległości do 20 km od granicy (94,5% wszystkich osób).

Zdecydowana większość Polaków przekraczających granicę w Cieszynie (zmotoryzowanych) mieszkała w bliskim sąsiedztwie granicy tj. do 100 km. Grupa tych osób wyniosła 97 % wszystkich osób zakwalifikowanych do tej grupy.

15 Atrakcyjność inwestycyjna

Dla określenia atrakcyjności inwestycyjnej miast wchodzących w skład powiatu cieszyńskiego (Cieszyn, Ustroń, Wisła, Skoczów) posłużono się w niniejszym opracowaniu badaniami przeprowadzonymi przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (druga część rankingu „Atrakcyjność Inwestycyjna Miast 1998 – 1999 r.”). Badania te określają atrakcyjność inwestycyjną miast powiatowych (Cieszyn) oraz małych miast (Ustroń, Skoczów, Wisła).

Z rankingu obejmującego 260 miast powiatowych w niniejszym opracowaniu przedstawiono dane dotyczące miast znajdujących się na terenie porównywanych powiatów (Zgorzelec, Nysa, Słubice, Pszczyna, Żywiec).

Podstawowym źródłem informacji o miastach były dane urzędowe pochodzące z wielu instytucji, min. GUS, NBP, PAIZ oraz Urzędów Gmin.

Ogółem zgromadzono ponad 70 wskaźników pogrupowanych w 9 „czynników atrakcyjności inwestycyjnej”:

- Chłonność rynku lokalnego;
- Jakość rynku pracy (przede wszystkim poziom wykształcenia, struktura szkolnictwa, obecność instytucji naukowych i badawczych);
- Klimat społeczny (stabilność lokalnej sceny politycznej i rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego);
- Infrastruktura techniczna;
- Infrastruktura otoczenia biznesu;
- Dostępność komunikacyjna;
- Skuteczność dotychczasowej transformacji ustrojowej (dotychczasowe inwestycje zagraniczne, postępy w prywatyzacji);
- Możliwości wypoczynkowe;
- Aktywność marketingowa władz samorządowych;

W oparciu o wskaźniki cząstkowe dotyczące poszczególnych czynników sporządzono wskaźnik syntetyczny atrakcyjności inwestycyjnej. Porównywane w rankingu miasta zakwalifikowano do klas atrakcyjności inwestycyjnej oznaczonych od A, B (klasa najatrakcyjniejsza), poprzez C, D (atrakcyjność przeciętna) do E, F, G (najmniejsza atrakcyjność inwestycyjna).

W rankingu opracowanym przez Instytut miasto Cieszyn zakwalifikowane zostało do klasy A (atrakcyjność najwyższa) i znalazło się na 1 miejscu spośród 260 objętych badaniem miast powiatowych.

Do klasy A (o najwyższej atrakcyjności) zaliczonych zostało 15 miast w tym również Żywiec – 11 pozycja.

W klasie B znalazły się 54 miasta w tym między innymi Słubice – 19 pozycja i Zgorzelec – 49 pozycja.

W kolejnej klasie znalazły się następujące miasta: Nysa – 67 pozycja, Pszczyna – 84 pozycja.

Spośród analizowanych miast powiatowych żadne nie znalazło się poniżej klasy C (D, E, F, G) co może świadczyć o dużym wpływie istniejących na ich terenie przejść granicznych na atrakcyjność inwestycyjną.

W wyszczególnionych wyżej czynnikach atrakcyjności inwestycyjnej Cieszyn został oceniony następująco. Czynnikiem sprzyjającym inwestowaniu w Cieszynie jest bardzo dobra jakość rynku pracy, chłonność rynku lokalnego, skuteczność dotychczasowej transformacji ustrojowej (dotychczasowe inwestycje zagraniczne, postępy w prywatyzacji), klimat społeczny (stabilność lokalnej sceny politycznej i rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego) oraz aktywność marketingowa władz samorządowych. Wszystkie te czynniki zostały zakwalifikowane do klasy A.

Równie dobrze oceniona została istniejąca infrastruktura otoczenia biznesu (B) oraz infrastruktura techniczna (B). Możliwości wypoczynkowe znalazły się w klasie C (atrakcyjność przeciętna, a najniżej oceniono dostępność komunikacyjną (poniżej D).

Uzupełnieniem powyższej analizy są wyniki porównania 508 małych miast. W grupie tej znalazły się 3 miasta z terenu powiatu cieszyńskiego – Ustroń, Wisła, Skoczów.

Do klasy A zaliczonych zostało 39 miast w tym również Ustroń – 27 pozycja. W kolejnej klasie znalazły się następujące miasta: Skoczów – 49 pozycja, Wisła – 75 pozycja.

Dopiero w klasie D znalazły się Głuchołazy (powiat nyski) – 262 pozycja.

Czynnikiem sprzyjającym inwestowaniu w Ustroniu według autorów raportu jest jakość rynku pracy (4 lokata spośród 508 miast), infrastruktura techniczna (19 lokata) oraz infrastruktura otoczenia biznesu (33 lokata). Najgorzej oceniona została dostępność komunikacyjna (284 lokata) oraz klimat społeczny (127 lokata).

Skoczów charakteryzuje się wysoką oceną istniejącej infrastruktury technicznej (66 lokata) oraz dużą chłonnością rynku (43 lokata). Spośród ocenianych czynników tylko aktywność marketingowa władz samorządowych została sklasyfikowana poniżej klasy D.

Ostatnim omawianym miastem z terenu powiatu cieszyńskiego jest Wisła. Najwyższą ocenę Wisła otrzymała za istniejące możliwości wypoczynkowe (29 lokata) oraz istniejącą infrastrukturę techniczną (36 lokata). Zdaniem autorów raportu czynnikami zmniejszającymi atrakcyjność inwestycyjną jest słaba dostępność komunikacyjna (poniżej klasy D) oraz klimat społeczny (poniżej klasy D). Szczegółowe informacje o omawianych miastach i ich ocenie w rankingu znajdują się w poniższych tabelach.

Należy zwrócić uwagę, iż wszystkie miasta z terenu powiatu cieszyńskiego zostały bardzo wysoko ocenione przez autorów raportu, co może mieć w przyszłości wpływ wzrost nowych inwestycji na ich terenie.

Tabela 53. Atrakcyjność inwestycyjna miast powiatowych

Lokata	Miasto	Wskaźnik syntetyczny	Chłonność rynku	Jakość rynku pracy	Klimat społeczny	Infrastruktura techniczna	Infrastruktura otoczenia biznesu	Dostępność komunikacyjna	Transformacja gospodarcza	Możliwości wypoczynkowe	Aktywność marketingowa
1	Cieszyn	A	A	A	A	B	B		A	C	A
11	Żywiec	A	A	B	B	C			A	B	D
18	Słubice	B	C			A	A	A	A	D	C
49	Zgorzelec	B	C			B	C	A	A		D
67	Nysa	C	D	B	C	D	C	D	D	B	D
84	Pszczyna	C	A		C	D	D	D	B	C	

Puste miejsca oznaczają klasę: E, F lub G

Tabela 54. Atrakcyjność inwestycyjna małych miast

Miasto	Województwo	wskaźnik syntetyczny		chłonność rynku		jakość rynku pracy		klimat społeczny		infrastruktura techniczna		otoczenie biznesu		dostępność		transformacja gospodarcza		możliwości wypoczynkowe		aktywność marketingowa	
		klasa	lokata	klasa	lokata	klasa	lokata	klasa	lokata	klasa	lokata	klasa	lokata	klasa	lokata	klasa	lokata	klasa	lokata	klasa	lokata
Ustroń	śląskie	A	27	A	32	A	4	C	127	A	19	A	33	D	284	B	88	A	24	C	87
Skoczów	śląskie	B	49	A	43	C	144	B	81	B	66	C	155	B	79	C	114	D	158		
Wisła	śląskie	B	75	B	78	C	127			A	36	D	282			D	238	A	29	B	58
Głuchołazy	opolskie	D	262	D	183	C	172	D	241	C	137	B	76			B	102	D	157		

Puste miejsca oznaczają klasę: E, F lub G

SPIS TABEL

TABELA 1. POWIERZCHNIA WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA W GMINACH W DNIU 31.V.1998 R.	8
TABELA 2. POWIERZCHNIA WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA W POWIATACH W DNIU 31.V.1998 R.....	8
TABELA 3. SZACUNKOWA POWIERZCHNIA TERENÓW NIEZABUDOWANYCH O PRZEZNACZENIU PS, UC, RS NA TERENIE GMIN OBJĘTYCH BADANIEM – STAN W DNIU 2.01.2000 R.	11
TABELA 4. CHARAKTERYSTYKA LUDNOŚCI WEDŁUG GRUP WIEKOWYCH - STAN W DNIU 31.XII.99R.....	13
TABELA 5. CHARAKTERYSTYKA LUDNOŚCI WEDŁUG GRUP WIEKOWYCH W GMINACH POWIATU CIESZYŃSKIEGO - STAN W DNIU 31.XII.99R.....	14
TABELA 6. MAŁŻEŃSTWA, URODZENIA ŻYWE, PRZYROST NATURALNY – NA 1000 W DNIU 31.12.1999 R.....	14
TABELA 7. PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ1 W DNIU 30.09.1999 R.	15
TABELA 8. PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ1 STAN W DNIU 30.09.1999 R.....	16
TABELA 9. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI – WEDŁUG STANU W DNIU 31.11.2000 R.....	19
TABELA 10. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI – WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.2000 R.....	19
TABELA 11. POZIOM I DYNAMIKA BEZROBOCIA W OKRESIE OD 31.12.1994 DO 31.12.2000 ROKU.....	20
TABELA 12. SIEĆ WODOCIĄGOWA ORAZ SIEĆ KANALIZACYJNA W DNIU 31.12.1999 R.....	21
TABELA 13. SIEĆ WODOCIĄGOWA ORAZ SIEĆ KANALIZACYJNA WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1999R.....	23
TABELA 14. OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW ORAZ ICH PARAMETRY TECHNICZNE – STAN W 2000 R.	23
TABELA 15. OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW ORAZ LUDNOŚĆ OBSŁUGIWANE PRZEZ OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW – STAN W DNIU 31.12.1999 R.....	24
TABELA 16. STOPIEŃ ZGAZYFIKOWANIA W % WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.1998 R. – DANE URZĘDÓW GMIN.....	27

TABELA 17. ABONENCI TELEFONICZNI WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.1999 R.	28
TABELA 18. ABONENCI TELEFONICZNI WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.1999 R. – GMINY POWIATU.....	30
TABELA 19. EMISJA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA W ROKU 1999.....	31
TABELA 20. DŁUGOŚĆ DRÓG KRAJOWYCH, WOJEWÓDZKICH, POWIATOWYCH, GMINNYCH WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.1998 – DANE URZĘDÓW GMIN.....	35
TABELA 21. DŁUGOŚĆ DRÓG KRAJOWYCH, WOJEWÓDZKICH, POWIATOWYCH, GMINNYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.1998 – DANE URZĘDÓW GMIN.....	36
TABELA 22. DŁUGOŚĆ DRÓG KRAJOWYCH, WOJEWÓDZKICH, POWIATOWYCH, GMINNYCH NA 100 KM2 WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.1998 – DANE URZĘDÓW GMIN.....	37
TABELA 23. DROGI LOKALNE W KM NA 1000 MIESZKAŃCÓW – STAN W DNIU 31.12.1999 R.....	38
TABELA 24. ŻŁOBKI, PRZEDSZKOLA WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1999 R.	40
TABELA 25. ŻŁOBKI ORAZ MIEJSCA W ŻŁOBKACH PRZYPADAJĄCE NA 10 000 MIESZKAŃCÓW, PRZEDSZKOLA ORAZ MIEJSCA W PRZEDSZKOLACH PRZYPADAJĄCE NA 1000 MIESZKAŃCÓW - WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1999 R.....	40
TABELA 26. SZKOŁY PODSTAWOWE, GIMNAZJA, UCZNIOWIE – WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1999 R.....	41
TABELA 27. SZKOŁY PODSTAWOWE, GIMNAZJA, UCZNIOWIE - NA 1000 MIESZKAŃCÓW WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1999 R.....	41
TABELA 28. LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE, ŚREDNIE SZKOŁY ZAWODOWE - WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1999 R.....	42
TABELA 29. LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE, ŚREDNIE SZKOŁY ZAWODOWE - NA 1000 MIESZKAŃCÓW WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1999 R.....	44
TABELA 30. SZPITALA, PRZYCHODNIE, OŚRODKI ZDROWIA, APTEKI – NA 10 000 MIESZKAŃCÓW WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1999 R.....	45
TABELA 31. SZPITALA, PRZYCHODNIE, OŚRODKI ZDROWIA, APTEKI WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1999 R.....	46
TABELA 32. ŚWIADCZENIA OPIEKI SPOŁECZNEJ W ROKU 1999.....	47

TABELA 33. TABELA 34. LICZBA MIESZKAŃ I ICH POWIERZCHNIA ODDANA DO UŻYTKU W ROKU 1999.....	49
TABELA 33. TABELA 34. LICZBA MIESZKAŃ I ICH POWIERZCHNIA ODDANA DO UŻYTKU W ROKU 1999.....	49
TABELA 35. LICZBA MIESZKAŃ I ICH POWIERZCHNIA ODDANA DO UŻYTKU W ROKU 1999.....	50
TABELA 36. PLACÓWKI BIBLIOTECZNE, KINA, MUZEA NA 1000 MIESZKAŃCÓW – STAN W DNIU 31.12.1999 R.....	54
TABELA 37. PLACÓWKI BIBLIOTECZNE, KINA, MUZEA – STAN W DNIU 31.12.1999 R.....	55
TABELA 38. OBIEKTY NOCLEGOWE, MIEJSCA NOCLEGOWE, KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW W ROKU 1999.....	56
TABELA 39. OBIEKTY NOCLEGOWE, MIEJSCA NOCLEGOWE, KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW NA 10 000 MIESZKAŃCÓW.....	58
TABELA 40. STAWKI PODATKÓW LOKALNYCH W ROKU 2000.....	60
TABELA 41. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W ROKU 1998.	62
TABELA 42. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W ROKU 1999.....	63
TABELA 43. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W ROKU 1999 – UKŁAD POWIATOWY.....	63
TABELA 44. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW W 01.06.1996R.....	65
TABELA 45. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW W % - STAN W DNIU 01.06.1996 ROKU.....	65
TABELA 46. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W DNIU 01.06.1996 R.....	65
TABELA 47. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ1 ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON – STAN W DNIU 31.12.1999 R.....	68
TABELA 48. SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO W DNIU 14.XII.1999 ROKU.....	69
TABELA 49. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ1 ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON – STAN W DNIU 31.12.1999 R.....	69
TABELA 50. LICZBA PODMIOTÓW ZAREJESTROWANYCH W SYSTEMIE REGON NA 1000 MIESZKAŃCÓW W DNIU 31.12.1998 R.....	70
TABELA 51. OSOBOWY RUCH GRANICZNY W POLSCE WEDŁUG PRZEJŚĆ GRANICZNYCH W 1998 R.....	76

**TABELA 52. STRUKTURA PROCENTOWA POLAKÓW
ZMOTORYZOWANYCH WEDŁUG CELU WIZYTY ZAGRANICĄ W 1998 R....77**

TABELA 53. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA MIAST POWIATOWYCH....80

TABELA 54. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA MAŁYCH MIAST.....80

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. STRUKTURA POWIERZCHNIOWA GMIN POWIATU CIESZYŃSKIEGO.....	8
WYKRES 2. STRUKTURA LICZBY MIESZKAŃCÓW GMIN POWIATU CIESZYŃSKIEGO - DANE WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.1999 R.....	15
WYKRES 3. LICZBA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH POWIECIE CIESZYŃSKIM W LATACH 1991 – 2000 R.....	17
WYKRES 4. STOPIEŃ ZWODOCIĄGOWANIA W % WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.1998 R. – DANE URZĘDÓW GMIN.....	22
WYKRES 5. STOPIEŃ SKANALIZOWANIA W % WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1998 R. – DANE URZĘDÓW GMIN.....	23
WYKRES 6. STOPIEŃ ZGAZYFIKOWANIA W % WEDŁUG STANU W DNIU 31.12.1998 R – DANE Z URZĘDÓW GMIN.....	27
WYKRES 7. DROGI OGÓLEM NA 100 M2 WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.1998 R – DANE URZĘDÓW GMIN.....	37
WYKRES 8. LICZBA PODMIOTÓW ZAREJESTROWANYCH W SYSTEMIE REGON NA 1000 MIESZKAŃCÓW W DNIU 31.12.1999 R.....	71